

Klaus KENNETH

ZEI, IDOLI, GURU

Marile religii ale lumii văzute prin ochii

CREȘTINISMULUI

Agnos

Un om stă prins într-o groapă adâncă și întunecoasă. Și iată că vin Confucius și Lao-Tse (primii învățători și întemeietori de religii) și îi strigă aceluia: „De ai fi ascultat învățăturile noastre, n-ai fi căzut acolo! ” Și merg mai departe.

Apoi. vine Buda la el și îi recomandă: „Închide ochii și meditează, astfel, vei vedea că totul nu e decât o iluzie și îndată îți va merge mai bine”. Și merge și el mai departe.

Vine și Mohamed și strigă: „Kismet! Alah te-a predestinat să rămâi acolo. Ține-ți gura! ” Și-și vede și el de cale.

În sfârșit, vine și Hristos și-i aude tânguirea. Inima Sa e plină de milă. El îi întinde omului mâna și îl scoate din groapă din nou la lumină. După care. împreună, pleacă mai departe...

Pentru omenirea suferindă, nu există decât un singur ajutor, Hristos. Cel care le poate pe toate împlini. Un singur lucru însă nu poate face Hristos: să pătrundă într-o inimă care nu îl dorește...

Klaus Kenneth
ZEI, IDOLI, GURU
Marile religii ale lumii văzute prin ochii
creștinismului

Traducere din limba germană de Raluca Toderel

Apare cu binecuvântarea **ÎPS Dr. Laurențiu Streza**

Mitropolitul Ardealului

Editura Agnos - Sibiu

tel. 0745 / 679038; 0766 / 530777 www.agnos.ro

e-mail: editura_agnos@yahoo.com

ISBN 978-973-1801-63-6

Distribuție Editura Agnos Sibiu

tel. 0745 / 679038; 0766/530777

www.agnos.ro e-mail: editura_agnos@yahoo.com

Supergraph

Str. Ion Minulescu, nr. 36, București - 031216, sector 3

tel: 021/320. 61. 19; fax; 021/319. 10. 84

www.librariasophia.ro

www.sophia.ro e-mail: editura@sophia.ro

Consilieri editoriali:

Pr. Conf. Univ. Dr. Constantin Necula Conf. Univ. Dr. Lucian Grozea

Coperta:

Andrei Rosetti

Traducerea s-a făcut după textul în limba germană *Götter; Götzen, Gurus - Östliche Mystik - Heil oder Unheil? Die großen Weltreligionen im Vergleich mit dem Christentum*,
Maranatha Verlag Postfach 185, CH -1723 Marly.

Mulțumim Domnului Klaus Kenneth pentru amabilitatea cu care ne-a acordat dreptul de a publica, în limba română, prezenta lucrare.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României KENNETH, KLAUS

Zei, idoli, guru / **Klaus Kenneth**; trad.: Raluca Toderel. - Sibiu: Agnos, 2010 Bibliogr.

ISBN 978-973-1801-63-6

SCURT MANUAL DE SUPRAVIEȚUIRE

Nici nu știu cum aș putea scrie o prefață la o mărturie zguduitoare prin fermitate și conținut. Un volum plin de luciditate care mi-a dovedit, ca preot, că duhul apologetic este una dintre harismele prin care laicatul de astăzi poate să ajute demersul pastoral al Bisericii. Prin experiența și cultura sa duhovnicească, Klaus Kenneth dăruiește cititorului unul dintre cele mai frumoase manuale de supraviețuire duhovnicească. Discernământul și efortul ieșirii din beznă rătăcirilor care căutau să-i satisfacă setea de Dumnezeu sau, cum deseori mărturisește, golul din propria ființă, l-au purtat pe autor *Două milioane de kilometri în căutarea Adevărului* (cum inspirat și-a intitulat o altă carte, apărută și ea la Editura *Agnos*, Sibiu, 2009). Din pelerinajul acesta în căutarea identității sale veșnice s-a întors biruitor, căci s-a lăsat biruit de Hristos Mântuitorul Dumnezeu cel Viu.

De astă dată nu mai avem de a face cu o mărturie asupra propriei sale vieți, ci de modul în care, pe parcursul acesteia, a gustat din anesteziul Islamului și Meditației Transcedentale, Hinduismului și Yoga, Budismului și Zenului, lăsându-se narcotizat de tăriile filosofiei ori misticismului orientai, descoperindu-ne prin analiza fiecărei astfel de construcții demonice frumusețea Ortodoxiei, care nu ne face cu necesitate mai buni decât ceilalți, ci mai dăruți, mai responsabili, atunci când noi înșine nu ne ținem de false tradiții și nu-L idolatrizăm pe Hristos, transformându-L, după chipul și asemănarea slăbiciunilor noastre, în ideologie simplistă ori sindicalizare a reacției pastorale.

Dintâi, cartea aceasta este un dar făcut învățământului religios din România. La toate întâlnirile noastre cu „inteligentia” de serviciu a Dialogului Social ni se reproșează că nu îngăduim copiilor noștri să se școlească aconfesional, cu acest soi de cultură amalgamată, pe care Klaus Kenneth o

demască în toată rânjitura ei specifică. Căci la lipsa de mentalitate mărturisitoare în jocul căreia vrea să intrăm, antrepriza de îndobitocire programată a poporului român, cu toate că nu excelează în studii de specialitate - încă nu am auzit de un istoric al religiei, la modul serios, fundamental impus în conștiința internațională-, cartea lui Kenneth este o avertizare. Pe divinizatorii lui Mircea Eliade sau I. P. Culianu nu ar fi rău să îi rugăm să recitească actuala critică în domeniu și, dincolo de simpatiile subiective care ne încearcă, să remarce cam la ce nivel ne mai aflăm. Utopia sincretismului care caută să fie impus drept modă naște deja lipsa de verticalitate în care ne-am înșurubat prin cerbicia politicianismului culturnic. Chiar când acesta are ca spațiu de emanație Occidentul, nu-i musai să renunțăm la analizarea sa în toate striatiile multiformalismului ucigător de suflet. Lucrarea lui Kenneth va deveni obligatorie unei „bune informări a populați ei”, casă folosim terminologia la modă în demagogia actuală, iar părinții care vor citi lucrarea și vor mai subscrie diluării spirituale a sufletului copiilor lor cred că trebuie să înceapă să-și pună foarte serios problema propriei mântuiri.

Frumusețea scriiturii și modul respectuos de analiză a unor aspecte pe cât de populare, pe atât de necunoscute cu adevărat în arealul nostru educațional, vor impune cartea. Nu prin note de subsol, ci prin notele despre *subsolul* lumii în care trăim, dinspre care izbucnesc către noi toate mofturile anormale ale omului trecut demult în post-creștinism. Excelenta analiză este dublată de o cunoaștere din interior a fenomenelor descrise, dovedind luciditate și putere de rupere de minciuna și contrafacerile rudimentelor de religie în care, ca într-o pânză a celui mai de temut păianjen al lumii, țesută de veacuri în jurul omului, firea omenească se lasă coruptă. Structurări ca de fișă de lectură,

dublate de articulări pertinente din textele specifice fiecărei religii sau culturi descrise, lipsit de răutate ori causticitate ieftină, Klaus Kenneth rămâne un apologet crescut în Duhul Sfânt, duhul bunului simț. Descoperirea unei Ortodoxii vii - prin harul lui Hristos, prin ochii binecuvântați ai Părintelui Sofronie de la Essex sau ai Părintelui Zaharia Zaharou - l-a scutit de grimasele cu care ne întâmpinăm uneori convertiții. Bucuriile lui sunt și bucuriile comunității care l-a primit în mijlocul ei ca pe un dar de Sus. E important să înțelegem că fratele acesta al nostru nu trebuie *controlat* la Ortodoxie. Uneori e smintitor prin gesturi? S-au smintit câțiva de câteva dintre propozițiile sale? Interesant. Pentru că, prea cumiști ca să mai convertim tristețile și dezorientările semenilor noștri în bucurii mărturisitoare, am uitat de nebunia aceasta mărturisitoare, care ține vie viața de credință a Bisericii noastre. Mesajul celor nenăscuți (genetic) ortodocși este tot mai limpede: ne e dragă Ortodoxia, dar nu ortodocșii care și-au transformat inimile din tron al lui Dumnezeu în stalactite ale părerii de sine, dispuși mereu la a converti pe alții, după măsura propriei împietririi, fără a face niciun efort personal, în linia propriului progres duhovnicesc. Lucrarea aceasta ține în ea cheia de aur a oricărei predări a Istoriei Religiei, pe care uneori chiar școlile noastre de teologie o eludează prin false alinieri culturale. Nici o altă religie nu poate fi privită decât prin lentila de Har a Duhului Sfânt, prin experiența de har a Bisericii, și nu este cazul, nicideată și în nici o situație, să prevaleze diplomația falselor ecumenisme în defavoarea mărturisirii de credință. Aici este frumusețea nemaipomenită a cărții! Pentru tot soiul de cuconeturi și elitiști atrași de ezoterisme ieftine - ale căror pericole autorul nostru le identifică foarte atent-, pentru toți puștii atrași de softurile vieții spirituale, cartea este un manual de supraviețuire. Personal cred că pentru slujitorii Bisericii, indiferent de treapta în care se

încadrează ei, cartea este un manual de abordare a problematicii generale și speciale a dramei sincrismului modern. Lipsit de ură și îngâmfare confesională - cred că de aceasta s-a vindecat dintâi - autorul cărții împletește remarcabil istoria culturii personale cu aceea a istoriei religiei. Lucru din care la noi s-a gustat foarte rar.

Dacă cineva m-ar întreba care este pagina cea mai de preț a lucrării, nu aș ezita să-i spun că această carte este cea mai de preț pagină a literaturii apologetice în domeniul istoriei religiei. Ideea editorului român de a iniția prin această carte o colecție apologetică apare mai mult decât fericită. Obligă la continuitate, la propunerea identificării unei linii ortodoxe a apologeticii, care trebuie să treacă de la fază de combatere la aceea e dezbatere destinsă în Duh, fără învârtoșări urătoare, ci înțelepțiți de harul Mântuitorului.

Sper ca lucrarea aceasta să fie adusă dinaintea copiilor noștri. Bucuros că ea există, aș fi trist dacă bucuria aceasta n-aș împărți-o cu ei, copiii neliniștii noastre. Cred că prin această scriere Kenneth se va înscrie pe linia unor contribuții luminoase la elucidarea unor linii de forță în dialogul cu societatea secularizată. Neuitând, nicio clipă, mărturisirea autorului: „Luminare cauți? Să știi cine ești? Atunci privește-ți luptele pierdute! Restul e har sau mândrie. Acesta este sfatul meu către toți pelerinii drumului înfundat al misticii și meditației asiatice, chiar dacă aceasta este și doar o simplă vizitare a unei librării cu cărți despre ezoterism. Cel care și-a văzut propriile slăbiciuni, greșeli, mizerii și lipsuri, va fi pregătit să ia asupra sa Crucea lui Hristos, pentru a se depărta de păcat și de trădarea dragostei lui Dumnezeu. O hotărâre necesară pentru a ne scoate din nevoie. Această ură de sine, purificatoare, ne va conduce la recunoașterea păcatului, pocăință și întoarcere în brațele iubitoare ale lui Hristos. Drumul în jos este drumul în Sus. Nu e comod, nu, însă e

cea mai mare aventură pe care poate trăi un om. Mai ales din punct de vedere al biruinței și al certitudinii despre viața veșnică.” Sper din toată inima să descoperiți în paginile acestei cărți bucuria mărturisirii care l-au adus pe fratele acesta al nostru în mijlocul poporului nostru, prin conferințe și scriitură. Cred că mărturisirea unuia care a gustat din biruința cea dinaintea de Biruință este mai de preț decât expandarea frustrărilor noastre pastorale. Să reînvățăm a spune *Hristos a Înviat* nu ca pe un simplu salut pascal, ci ca pe o certitudine! Cartea aceasta, parte din argumentarea acestei certitudini.

Pr. Conf. Univ. Dr. **Constantin Necula**

CUVÂNT CĂTRE CITITORUL ROMÂN

Biserica lui Hristos este Una și Veșnică - acesta este un adevăr de nezduncinat. Din cauza mândriei. Însă, s-au format încă de la începutul istoriei Bisericii noi și noi comunități religioase, ale căror întemeietori au preferat să urmeze propriei încăpățănări, și nu învățaturii lui Hristos.

În întâlnirile mele cu poporul român, am observat două lucruri: pe de o parte, românii sunt cel mai evlavios popor al creștinătății și, pe de altă parte, această Una Biserică, ce a fost până de curând *Acasă* pentru toți românii, se află în fața uneia dintre cele mai mari provocări de până acum: Europa politică și a sa *înlumire* prin mass-media. Tineretul merge tot mai puțin la Biserică, iar Biserica nu pare încă să observe că ea este cea care, în viitor, va trebui să iasă în întâmpinarea oamenilor, să îi ajungă și să le dea mai departe moștenirea cea bună și tezaurul unei tradiții sănătoase.

Între timp, în biserici se predică, se scrie și se vorbește despre aproape orice subiect, însă nu trebuie să uităm că predica și cunoașterea academică nu ajung nici pe departe pentru a naște o experiență autentică a credinței și că teologiei scolastice—care fără îndoială are rolul său - îi lipsește puterea și înțelepciunea intrinsecă pentru a putea crea în om experiențe dumnezeiești „de neexplicat“. cum sunt cele despre care ne vorbește Sfântul Apostol Pavel, dar și mulți alți sfinți și părinți ai Bisericii care L-au cunoscut pe Dumnezeu.

Ce alte obstacole mai există în calea unei adevărate cunoașteri a lui Dumnezeu? Vorbesc aici de nebăgarea de seamă a propriilor greșeli, pe care trebuie să le plângem în frică de Dumnezeu. Mântuirea noastră depinde în mare măsură de această putere de recunoaștere a păcatului, pe care însă noi preferăm să o ignorăm sau chiar să o dăm uitării, din comoditate, deznădejde sau din teamă față de propria păcătoșenie. Urmarea unei astfel de atitudini este că ajungem să ne confruntăm repede cu probleme existențiale, care ne aduc nefericire și deznădejde pe toate planurile vieții. Abia când inima noastră se va curăți, se vor rezolva și problemele sociale,

biologice, ecologice sau de orice altă natură.

Filozofia existențialistă și psihoterapia umanistă, ba chiar și teologia occidentală, nu au făcut altceva decât să răpească inima creștinismului de adevărata sa ființă. Marx și metafizica și-au adus și ei contribuția la acest scop. Acestea îl vor lăsa pe om, în viitorul apropiat, tot mai nemulțumit și mai nesigur. Totul începe cu chinuri spirituale și sufletești, după care urmează suferințele trupesti, iar omul caută deznădăjduit o scăpare.

Pare de necrezut, dar, influențați de natura căzută și sprijiniți de mass-media, oamenii preferă întunericul luminii, fără a observa că, în el, sunt pândiți de moarte. Există nenumărate motive pentru suferința, durerile și necazurile vieții - tot atât de multe, câte s-au adunat de la căderea lui Adam. Dacă vrem să înțelegem și să analizăm toate acestea, cu scopul de a ne salva de astfel de grozăvii, atunci (psiho-) analiza noastră nu trebuie să înceapă cu nașterea omului, ci cu căderea în păcat. Și următoarea întrebare se naște: cei care suferă II cunosc pe Dumnezeu și au încredere în El? Repet: nu vorbesc despre un Dumnezeu abstract și intelectual, ci de Dumnezeul Adevărului. Sunt aceia, oare, conștienți că au neglijat poruncile unui Dumnezeu pe care îl acuză cu atâta voluptate de tot răul din lume, în timp ce ei înșiși sunt în permanentă căutare după greșelile aproapelui? Oare cauza suferinței și a vlăguirii nu stă mult mai mult în continua lor tânjire după patimi mistuitoare?

Acestea din urmă atrag după sine un întreg complex de puteri distrugătoare, cum sunt: viclenia, răutatea, haosul, defăimarea, egoismul, dușmănia, lăcomia, învățăturile greșite, mânia, războiul, minciuna, crima, josnicia, orgia, pedofilia, suferința, răzbunarea, dependența, adulterul, distrugerea, profitarea, xenofobia, yoga și așa mai departe. Fiecare dintre noi îl învinuiește pe aproapele de păcate. În vreme ce mulți dintre creștini abia dacă sunt conștienți de propriile patimi. Cel care, însă, își leagă inima și conștiința de patimi, acela ajunge să fie stăpânit de ele, îndepărtându-se, astfel, de Dumnezeu.

Cum, deci, pot fi oamenii ajutați? Din partea psihologiei

așteptăm zadarnic o participare autentică sau rezolvări pe termen lung. Pocăința face tot la fel de puțin parte din terminologia psihologiei ca și teama de Dumnezeu. Astfel, pacea și bucuria rămân departe de noi, iar oamenii rămân ținuiți în gândirea lor spre exterior, în timp ce tensiunile interioare cresc tot mai mult. după cum ne spune arhimandritul Sofronie în cartea sa *Despre rugăciune*. Întrucât credința lor în una, sfântă și apostolească Biserică este subminată, pe deasupra, de guru autoprocamați, secte și învățături ezoterice false, ajungându-se la o cădere din credință fără precedent, cine să îi conducă înapoi spre Dumnezeu și spre rugăciune?

Cum să ajungă să II întâlnească pe Duhul Sfânt și să recunoască adevărata stare a sufletelor lor? Viziunile ce apar în yoga, în zen și în ezoterism își au izvorul în înălțimi sau în adâncimea iadului? Sunt ele fantezii fatale sau, poate, o invitație la smerenia care vestește urcarea spre Dumnezeu, spre „deplinătatea lui Hristos” (Efeseni 4, 13)?

E nevoie de foarte mult efort să scoți astfel de *prizonieri* din robie, mai ales pentru că oamenii și-au făcut lăcaș în ea, ca pasărea în colivie. Deschide-i gratiile - pasărea va rămâne înăuntru. Ea nu cunoaște decât aceste granițe și a uitat să zboare. Vorbește-i despre faptul că oricărui creștin, indiferent de proveniența socială, porțile Raiului îi stau deschise - însă nu uita că pasul „afară din lume” trebuie să îl facă singur! Dar trebuie oare să-i ajutăm să iasă pe cel care vrea să rămână înăuntru, pe cel care ne batjocorește pentru că urmăm poruncii lui Hristos, Care ne-a cerut să răspândim tuturor „vestea cea bună”? Pe de altă parte, avem voie să nu-L ascultăm?

Dacă vom vorbi acelor oameni despre dăruirea de sine, încercând să le arătăm valorile contrarii acestei lumi (care sunt necunoscute celorlalte religii) sau chiar ura de sine și dragostea de vrăjmași, ei se vor întreba cum putem crede o asemenea *nebunie*, când întreaga lume pare hotărâtă să demonstreze contrariul. Cum să îi convingem că ura de sine conduce la iubirea dumnezeiască? Pare că avem de-a face cu o problemă fără rezolvare.

În mod paradoxal, astăzi, deznădejdea și rătăcirea spirituală sunt cu atât mai mari, cu cât viața, prin invențiile tehnice, prin mai mult timp liber, prin deschiderea spre cunoașterea lumii prin internet și televizor, ar trebui să fie tot mai ușoară. În mod evident, acest amalgam (adeseori ezoteric) de neînvățături, jumătăți de învățături și învățături adevărate îl lasă pe om descumpănit, ba chiar îl opresc să câștige adevărata cunoaștere, adică recunoașterea propriei săracimi, urâțimi și micimi față de Dumnezeu.

Viața distrusă poate fi vindecată și rezidită, dacă începem să privim în spatele fațadei exterioare: *Omul Hristos* este Dumnezeu întrupat în om, pentru ca oamenii să poată deveni Dumnezeu. Despărțirea poate redeveni unitate.

Viața înseamnă a te schimba, chiar a te schimba adeseori. Ea înseamnă a înota împotriva curentului, împotriva valurilor murdare ale unei întoarceri arogante de la Dumnezeu, înseamnă lepădarea unor perversități legalizate în societate sau chiar în Biserică („... și ne izbăvește de cel rău”). Violență, brutalitate, orgii în masă, divorțuri nenumărate, corupție, toate acestea ne-au subminat întregul sistem, la fel ca și yoga, zen, jumătățile de adevăruri ale unui ezoterism împânzit de idoli. Doar o mișcare de întoarcere și pocăință a oamenilor spre Hristos poate să ne salveze de căderea amenințătoare și atât de adevărată, inimile oamenilor strigă după dragoste, sufletele lor tânjesc după Un Adevăr, nu după o mulțime de opțiuni; după valori trainice, nu după *glamour* trecător; după oaze protectoare, nu după dizolvarea singuratică în mulțime. într- un cuvânt: după dragoste de aproapele și căldură, în loc de credință în evoluția tehnică.

Dar înainte să cerem o schimbare a societății (ca în perioada hippie), trebuie să înțelegem că noi - tu și cu mine - suntem societatea. Pe noi trebuie să ne schimbăm! Să ne înnoim. Suntem chemați să devenim făpturi noi. Acest lucru nu se poate împlini decât printr-un duh nou: prin Duhul milei. Acesta, la rândul Său, cere de la noi să renunțăm la vechiul

mod de comportare, la obișnuințele încăpățânate și la fundamentele pe care le credeam tari pentru a privi focul arzător de conștiință al patimilor noastre în lumina Sa. Doar așa se poate ajunge la o nimicire pozitivă în noi înșine: „fericiți cei ce plâng (pentru păcatele lor), că aceia se vor mângâia” (prin Duhul mângâierii). Abia atunci când Duhul harului lui Dumnezeu ne va conduce la recunoașterea depărtării noastre de Dumnezeu, ne vom putea mobiliza puterile pentru a ieși din starea de spectator pasiv și pentru a intra în rolul activ al celui ce trăiește cu adevărat: de la aroganță la pocăință, de la mândrie la smerenie, până când tot ce e vechi din noi moare, pentru ca noi să putem învia ca ipostas, ca persoană creată după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, ca persoană, și nu ca individ (ego).

Un drum dureros, pe care fiecare dintre noi l-ar evita cu bucurie, dar să nu uităm că Hristos ne oferă o cruce nepopulară, și nu - la fel ca religiile și filozofiile orientale - relaxare, descărcare sau, ca în budism, evitarea suferinței cu orice preț. În această carte, suntem purtați de părintele Sofronie pe un drum contemplativ: nu un drum al contemplării omenești sau chiar demonice, ci unul îndepărtat de iluziile periculoase ale gnosticii asiatice, care este într-un tot al alcătuită din metode psiho-tehnice. El nu ne oferă o mistică orientală plină de aventură, care să-i conducă pe om, promițându-i lumină, departe de Lumină. Nu cred să existe cineva care să înțeleagă și să arate mai bine pericolele și amăgirile ce se ascund în mistica asiatică decât părintele Sofronie. Aceasta este într-un tot născută din rațiunea umană, nu găsim în ea nicidecum revelații dumnezeiești: cei ce se supun ei confundă strălucirea luminii proprii cu lumina adevărată și necreată de pe Muntele Tabor, trăiesc o îndumnezeire a sinelui în loc de o „devenire Dumnezeu” prin sfințire și curățire. Putem cu ușurință să ne dăm seama că yoga și zen ne dau o aparentă și narcotică pace, în loc de pacea adevărată pe care ne-o oferă Hristos. Dacă ne îndepărtăm de dizolvarea și distrugerea persoanei în oceanul cosmic, în șinele impersonal, putem ajunge până la vederea

adevăratului Dumnezeu în Persoana Treimii, a Dumnezeului Dragostei.

Dumnezeu este Acela în fața Căruia omul cade în genunchi atunci când îl întâlnește față către față. Întâlnirea cu Dumnezeu este mereu o judecată și de aceea așteaptă Dumnezeu ca noi să fim îndeajuns de copți, încât să o suportăm, încât să ajungem momentul în care să putem primi judecata Sa dreaptă, iminentă, incomodă, pregătiți fiind să vedem în ea, însă, nu condamnarea noastră, ci chemarea lui Dumnezeu către noi, invitația Sa ca noi să creștem în deplinătatea demnității omenești. Toate acestea se află într-o opoziție crasă cu promisiunile unei întâlniri facile cu Dumnezeu în grabă sau relaxare, cum e cea promisă de meditația orientală. Meditația (relaxarea) nu este rugăciune (cea mai înaltă tensiune). Putem înțelege ușor de ce zen, yoga și budismul sunt mai atractive decât Crucea lui Hristos. Este nevoie de un curaj nebun și neînfricat pentru a fi cu adevărat creștin. Sfântul părinte Sofronie scrie: *În cea mai înaltă tensiune a rugăciunii, adică atunci când Se roagă însuși Dumnezeu în noi, omul atinge o vedere a lui Dumnezeu, Îl vede pe Dumnezeu, într-o astfel de stare, cu adevărat se roagă omul-persoană „față către față” cu Dumnezeu.* În această întâlnire, se actualizează în noi ceea ce la început era o posibilitate, ceea ce era potențial în noi, adică tocmai persoana sau ipostasul.

O permanentă ședere în fața lui Dumnezeu, „rugăciunea neîncetată” (rugăciunea inimii sau rugăciunea lui Iisus), cum este ea prezentată în a doua parte a cărții, ne conduce într-o stare în care vom începe să trăim lăuntric, primind în noi viața de la Dumnezeu. Acesta este scopul nostru, ca viața lui Dumnezeu să devină a noastră: *Viata Sa este viata mea.*

Trebuie, oare, ca toți să regăsească drumul spre credința ortodoxă pentru ca pe această cale a sfințirii (a pogorării și înălțării) să îl poată întâlni pe Hristos pentru a deveni la fel ca El? Nu e, oare, vorba doar de o tradiție „învechită” și depășită, pe care ne-au lăsat-o Apostolii? Cine și unde sunt sfinții pe

care îi pomenește Sfântul Apostol Pavel? Sunt ei, oare, Părinții Bisericii, martirii, mărturisitorii, a căror linie directă se întinde de la apostoli și până în zilele noastre, la Sfântul Siluan, Sfântul Nicolae Velimirovici, Sfântul Iosif Isihastul, Porfirie și, în final, la Sfântul Sofronie? Ei și mulți alții au atins pragul sfințeniei, lăsând să moară eul lor, „vechiul om”, cunoscând adevărata dragoste de vrăjmași și stăruind în rugăciunea neîncetată pentru sine și pentru tot pământul. Sarea și lumina lumii.

Întâlnirea mea cu celelalte confesiuni mi-a arătat că atât Biserica Protestantă, cât și cea Catolică și multe alte *Biserici libere* nu sunt doar pietricele din mozaicul Ortodoxiei, care s-au pierdut în marea neadevărurilor, un creștinism care, la un moment dat, a derapat de pe șine, care a apucat pe un drum rătăcitor, ce a rămas, însă, doar fidel tânjirii după Hristos. Ce să facem însă cu oamenii care au aderat la o religie fărâmițată, care au primit o teologie greșită, dar care totuși trăiesc și mor pentru Hristos?

Să nu ne învărtoșăm, devenind fanatici sau zeloți lipsiți de inimă, să avem însă grijă, în același timp, să nu devenim prea liberali și astfel să punem în pericol credința ortodoxă, ci să ne lăsăm conduși de dragostea lui Hristos din inimile noastre. În întâlnirea cu cei de altă credință, ca și în confruntarea cu noua Europă.

Klaus Kenneth,

29 aprilie 2010

IEȘIREA DIN LUMEA OCCIDENTALĂ

Care e cea mai lungă distantă pe care o poate parcurge cineva? m-a întrebat un om, care știa că am călătorit ani întregi în căutarea Adevărului¹. Cu mândrie, i-am povestit cum am mers odată, când mă întorceam din India, o zi întreagă, împreună cu prietena mea, din Teheran și până la granița cu Irak-ul. Cele două state se aflau în stare de război și nimeni nu avea voie să treacă granița. Foarte hotărât, am depășit întreaga coloană pentru a vedea de ce nu se mișcă nimic „acolo, în față”. Privirea vameșului, ieșit să ne oprească, a poposit pe tablita germană de înmatriculare a mașinii noastre, cu număr de Hamburg și, cu un zâmbet neașteptat și un prietenos *Heil Hitler!*, am fost primiți - fără alte comentarii - în interiorul statului. Mai trăisem așa ceva și la granița dintre Afganistan și Pakistan și am înțeles: până la urmă, Hitler i-a decimat pe vrăjmașii de veacuri ai musulmanilor, iar gestul său nu a fost încă uitat de dușmanii de moarte ai evreilor. Mult după miezul nopții, am reușit să parcurgem cei 1000 km care ne despărteau de Bagdad. Din cauza tensiunilor cu Iranul, orașul era în *black-out*, totul era întunecat și încuiat. Localnicii mai săraci dormeau pe trotuare, în timp ce hotelurile și magazinele erau protejate de grilaje grele, de fier, închise cu lacăte mari. Prin urmare, nicio posibilitate de cazare. Singura opțiune posibilă a fost aceea de a conduce mai departe.

Eu, însă, eram atât de extenuat, încât am citit greșit harta, care oricum era provizorie și, prin urmare, ne-am rătăcit la ieșirea din orașul întunecat. Abia la răsăritul soarelui am înțeles, însă, cât de tare ne-am rătăcit: ne aflam undeva între dune mari de nisip, în deșertul sirian. Din fericire, niște beduini moțăiau la marginea drumului, așa că i-am întrebat pe ei pe unde să o luăm ca să ajungem la Haleb. Ei, drăguți, mi-au răspuns: Desigur, cum de nu m-am gândit eu la asta! Fir-ar să fie! Mai mult sau mai puțin la voia întâmplării, folosindu-mă de instinct, am condus mai departe

¹ vezi Klaus Kenneth, *Două milioane de kilometri în căutarea Adevărului*, Editura Agnos, Sibiu, 2009

și, după încă vreo câteva ore, am dat, în sfârșit, de o fortăreață militară. Comandantul vorbea limba engleză și, după ce m-a ajutat să înțeleg că ne-am pierdut rău de tot, ne-a pus la dispoziție benzină și apă (radiatorul avea o gaură, astfel încât pierdeam constant apă) și mi-a explicat pe unde să o iau. Arșița apăsătoare ca adaos la epuizare mi-a paralizat, însă, mintea: nu m-am concentrat deloc la indicații și, încă de la prima intersecție, am luat-o greșit, acesta fiind începutul unei călătorii ucigătoare prin deșert. Strada prăfuită se transforma sub ochii noștri în nisip, iar noi conduceam într-o tăcere apăsătoare peste scânduri, scoarțe și nisip purtat de vânt. Am fost nevoit chiar să pornesc ștergătoarele pentru a mă lupta împotriva prafului fin ca faina ce se ridica în jurul nostru. O singură pană de cauciuc ar fi fost suficientă pentru ca noi să murim de sete în pustietatea și arșița de care eram înconjurați, în Afganistan, ni se întâmplase să avem și cinci astfel de probleme pe zi, iar amintirea acestor pățanii era încă vie în noi. Nimeni nu mai spunea un cuvânt, iar gâtul meu se strânsese de teamă. Cât vedeai cu ochii, niciun indicator, nicio stradă, nicio busolă, doar teama atotstăpânitoare că vom rămâne curând fără benzină și fără apă în soarele arzător. Dacă există Dumnezeu - atunci fie cu noi!... Și cu siguranță că El a fost Cel care ne-a avertizat să nu ne adâncim și mai tare în deșert, ci să încercăm, mai bine, să refacem drumul spre fortăreața militară. Trebuie că am condus în cerc, fără să îmi fi dat seama. Uff, ce eliberare când am revăzut, după ocolul apăsător, aceeași fortăreață! Salvați printr-o nebănuită minune! încă o dată apă de răcire, încă o dată benzină. De data aceasta, am fost cât se poate de atent când comandantul ne-a explicat drumul. Însă arșița de până atunci a fost o nimica toată în comparație cu ce am simțit când mi-a spus că tocmai trecuserăm printr-un teren minat... După încă 1800 km de condus fără odihnă și sub un stres continuu, am reușit să ne atingem ținta.

A fost aceasta cea mai lungă distanță? Sau, poate, cea parcursă în acele 56 de ore de condus, în condiții asemănătoare, prin pădurea amazoniană din Brazilia, prin zonele cu

indieni dușmănoși sau prin alte primejdii - până la granița imposibilului?

Credeți cumva că, prin astfel de povești, am reușit să-i impresionez pe cel care m-a întrebat? Nu, căci el mi-a zâmbit cu subînțeles și mi-a spus tainic: „Cea mai lungă și mai grea distanță pe care o poate parcurge un om este de aproximativ 30 de centimetri. De la minte, la inimă! ” Cum? Și eu cum să înțeleg asta? Cum poate o astfel de teorie să își dovedească practic veridicitatea? În mod spontan, îmi amintesc de trei experiențe care ar putea fi cheia răspunsului său misterios.

Mai întâi, mă gândesc la societatea noastră postmodernă, puternic dominată de logica abstractă, de raționalism, de știința analitică și de tehnică; la locul acesta unde academicienii orgolioși și politicienii îngâmfăți spun puține lucruri în multe cuvinte, unde formulele goale de conținut și clișeele sugrumă afirmațiile autentice și unde formalismul birocratic, legalismul și împărțitorii dreptății sufocă tot mai mult viața: tristă limitare a unui umanism intelectual. Puterea de stăpânire mai presus de orice sacrificiu, goana egoistă după lux și țișatul strident după sex sunt vânătoarea contemporană, în care mistica, inima și inefabilul nu își mai găsesc locul. În adâncul meu, știam că în numele unor astfel *de zei* nu se poate găsi nici inima, nici viața. Ultima fărâmă de încredere într-o societate marxistă (sau chiar comunistă) s-a pierdut cu totul când, în timp ce se construia, în august 1961, zidul Berlinului, am ajuns în închisoare. În ceea ce privește clerul, mi-a fost dat să trăiesc „nimicirea de sine” a unei Biserici a Vaticanului arogante și intolerante pe propriul meu trup, ca adolescent, vreme de șapte diavolești ani. Există, oare, sub fațada sclipitoare sau, uneori, tristă a lumii clericale și laice o dimensiune spirituală autentică?

În ciuda celor mai dureroase lovituri, în mine se păstra o energie ce îmi dădea putere să resping această lume a aparențelor și raționalismul ei îndocrinant. Încă din tinerețe, am reacționat mereu spontan, adeseori din instinct. Adulților și profesorilor care întotdeauna „îmi voiau doar binele” - după

cum ei înșiși mărturiseau - le-am răspuns mereu că „ce-i mai bun din mine nu veți primi niciodată”. Iar acest *ce-i mai bun* era inima mea, lucru pe care îl simțeam încă de pe atunci... Prin cartea lui Hermann Hesse, *Siddharta*, înțelesesem că va trebui să învăț să tac pentru a mă putea găsi „pe mine însumi” în nebunia și iureșul societății ce mă înconjură. Astfel, am învățat să tac. Voiam să *trăiesc*, nu să mă las hrănit cu viață de mâna a doua (de la televizor), cu realități virtuale sau cu convenții sociale. Viața în niciun caz nu putea fi „surogat”! Astfel, era clar că trebuie să ies din această lume sau din această societate și să mă pun pe căutarea a „ceea ce e mai bun” din viață, să pornesc în căutarea inimii, indiferent cum sau unde se va lăsa ea găsită. Există ceva mai bun dincolo de materialismul capitalist? Există vreo alternativă în această vreme a ateismului sălbatic și cotropitor?

Al doilea lucru de care îmi amintesc e *ieșirea* din această lume, și *intrarea*, în același timp, în lumea drogurilor. Vreme de șase ani, am avut parte de experiențe pseudo-mistice - de mai multe ori chiar până la granița morții.

Ființe spirituale, pitici, elfi, nimfe, zâne și alte personaje fabuloase, violente sau diafane, dădeau peste cap logica lumii văzute, devenind astfel și mai fascinante și mai misterioase, cu cât mă cufundam mai mult în lumea lor. Mă vor putea ajuta ele, oare, să îmi găsesc inima? Sunt ele ființe spirituale adevărate sau doar clăbuci fantastici de săpun? Orice ar fi fost, după șase ani, am primit nota de plată: reacții trupești, dependențe sufletești, teroare, temeri, hipersensibilizare și, mai presus de orice, izolare față de lumea din exterior și însingurare, lucruri care au reușit să mă scoată din nou afară și din această lume macabră. Cândva, am ajuns chiar să înțeleg că așa-numitul *joint* (legătură comunicativă) era, în realitate, exact contrariul a ceea ce denumea. Puterea, sexul și banii erau și *pentru freaks* (pentru cei ce încercau o evadare, la fel cum făcusem și eu) fundamentul, la fel ca în societatea de sus, în cea a zecilor de mii de oameni. În timp ce eu încercam, alături de ceilalți hippie,

să găsesc *unitatea universală* a tuturor oamenilor, *Jointul* se dovedea a fi, în realitate, un mijloc al dezbinării și al despărțirii. Am sfârșit însingurat, nu împlinit. Drogurile reușiseră, după câțiva ani, să mă aducă într-o asemenea izolare, încât am fost gata să sar de pe balconul locuinței mele din Ham- burg în brațele morții, când, deodată, *Cineva* a apărut în camera mea, permițându-mi să-I simt cu certitudine prezența. Un *Cineva* care mi-a spus tare și clar: „Nu ești singur!” Câtă putere mângâietoare izvora din acea voce! Inșă de unde venea? Cine-mi vorbea? Care putere era îndeajuns de tare încât să mă mângâie deplin în doar câteva secunde? În această întâlnire, am înțeles cu adevărat că fusesem prins în rațiunea mea ca într-o cursă. Pentru că această voce - pe care am trăit-o real prin simțurile mele, dar pe care nici cele mai bune mijloace științifice nu ar fi putut să o cuprindă - a nimerit în plin, a zburat ca o săgeată în adâncul inimii mele. Din nou, ajunsesem la un punct de cotitură.

În al treilea rând, mă gândesc la întâlnirea din Calcuta cu Maica Tereza. cu care, vreme de mai multe săptămâni, am povestit în fiecare zi. La acea vreme, aveam deja șapte ani de practică și de experiență hindusă în urma mea și ajunsesem să văd limitările acestei religii. Maica Tereza m-a văzut plângând și m-a întrebat ce caut în Calcuta. *Caut Adevărul*, i-am răspuns eu, iar ea a râs din tot sufletul, m-a îmbrățișat într-un gest spontan, m-a bătut cu vârfurile degetelor pe piept, chiar deasupra inimii, și mi-a spus: „Aici, înăuntru, trebuie să cauți Adevărul. Aici, în inima ta”. Iar mi se vorbea de inimă! De voiam să ajung la finalul călătoriei, trebuia numaidecât să găsesc drumul spre inima mea. Treizeci de centimetri sau două milioane de kilometri?

Dezamăgit fiind de experiențele mele atât de dureroase cu clerul, am schimbat - și nu numai eu - în Hamburg certificatul romano-catolic de botez cu meditația transcendentă, în care am fost inițiat. Dacă tot vorbim de salvare, credeam eu, atunci salvează-se cine poate... din Biserica Catolică. După ceva vreme și mult exercițiu, a început să mi se pară că vesticii nu

au cum să reușească prin meditația lor - din cauza rațiunii lor analitice, cum am mai spus, și a bagajului de cunoștințe scolastice, intelectualizate - să atingă adâncimea mistică pe care eu o căutam și pe care o bănuiam a fi trăită de hindușii autentici. Am părăsit, deci, *epoca noastră modernă* și am pornit pe drum înapoi spre trecut, spre izvoarele hinduismului. În drum spre malurile Indului și ale Gangeului, m-am lovit mai întâi de religia noastră vecină, care a parcurs drumul de la Dumnezeu evreiesc *EL*, care îmi era încă, într-o oarecare măsură, cunoscut, la islamicul *AL: Alah*. Se ascunde la ei, oare, același Dumnezeu sau, poate, chiar unul mai bun? Mă puteam aștepta să primesc ajutor concret de la islam în drumul meu de căutare a inimii?

O POVESTIOARA SIMBOLICĂ

Un om stă prins într-o groapă adâncă și întunecoasă. Și iată că vin Confucius și Lao-Tse (primii învățători și întemeietori de religii) și îi strigă aceluia: „De ai fi ascultat învățăturile noastre, n-ai fi căzut acolo! ” Și merg mai departe.

Apoi, vine Buda la el și îi recomandă: „închide ochii și meditează, astfel vei vedea că totul nu e decât o iluzie și îndată îți va merge mai bine”. Și merge și el mai departe.

Vine și Mohamed și strigă: „Kismet! Alah te-a predestinat să rămâi acolo. Ține-ți gura! ” Și-și vede și el de cale.

În sfârșit, vine și Hristos și-i aude tânguirea. Inima Sa e plină de milă, El îi întinde omului mâna și îl scoate din groapă din nou la lumină. După care, împreună, pleacă mai departe.

Confucius, Lao-Tse (China), Zaratuștra (Persia), Vedele și Baghavad Gita (India), Gautama budiștilor, Mahavira (religia jain), Socrate sau Platon (Grecia), Baha-i și Mohamed, Shintu [cinstirea împăratului] (Japonia), Voo-Doo (Caraibe), Animismul (popoarele indigene)... De unde răsare Lumina? De unde vine adevărata mântuire? Ce propovăduiesc aceste religii? E oare chiar același lucru dacă cinstești un phalus de piatră în templul lui Shiva, dacă urmezi o religie care cere de la tine Războiul Sfânt sau jertfe umane (maiașii) sau dacă cinstești

Crucea și urmezi unei religii care pune în centrul ei dragostea de vrăjmași? C. S. Lewis spune cum nu se poate mai bine: Dacă te-ai fi dus la Buda și l-ai fi întrebat: *Ești tu fiul lui Brahman?*, el ți-ar fi răspuns: *Fiule, te afli încă în valea iluziilor*. Dacă te-ai fi dus la Socrate și l-ai fi întrebat: *Ești tu Zeus?*, ar fi răs de tine. Dacă te-ai fi dus la Mohamed și l-ai fi întrebat: *Ești tu Alah?*, și-ar fi sfâșiat hainele și ți-ar fi tăiat capul. De l-ai fi întrebat pe Confucius: *Ești tu cerul?*, presupun că ți-ar fi spus că *astfel de afirmații, care nu sunt în armonie cu natura, dovedesc prost gust*. Singura persoană care poate face o astfel de afirmație este, după părerea mea, fie Dumnezeu, fie un nebun desăvârșit, care suferă de acea formă de orbire care a reușit să îngroape spiritul uman în totalitatea sa³.

ISLAMUL

Ce lucruri pozitive se pot spune despre islam? Poate fi criticat? Putem noi, occidentalii, să îl judecăm împreună cu numeroasele sale subgrupe, împărțiri și despărțiri? Care e adevăratul islam? Milioane de musulmani trăiesc astăzi printre noi. Cum să conviețuim cu ei fără conflicte? Mai este posibil astăzi, în vremea noastră postmodernă, să-i urmărim pe cândva puternicul conducător musulman Akbar cel Mare, care voia să unifice toate marile religii în așa fel încât noua religie universală să fie una în toate și toate în una, fără a pierde ce e bun dintr-una și fără a prelua ce e mai bun din alta? Cinstirea lui Dumnezeu, pacea între popoare și granițele statale ar fi, în acest fel, asigurate - o idee tentantă, ce se leapădă de orice fel de terorism. Să existe, oare, astăzi, creștini pregătiți să pornească pe această cale? Și există, oare, creștini care se pun pe sine și comportamentul lor sub semnul întrebării din perspectiva Coranului?

Pentru a vă forma o părere despre acestea, vreau să vă povestesc experiența mea la trecerea granițelor de stat islamice; dacă ea răspunde la întrebările de mai sus, voi lăsa

pe cititor - fie el chiar și musulman - să decidă singur. În

Maroc și în Tunisia, din Turcia și până în Iran, din Afganistan și până în Bangladesh, Cașmir, Malaysia și Indonezia, am intrat mereu în contact cu islamul. După entuziasmul de început (tot ce e nou ne trezește curiozitatea), am ajuns să-i percep, la sfârșitul călătoriei mele - dați-mi voie să anticipez asta-cam la fel ca pe religia iudeo-fariseică, o religie rece, intolerantă, închistată și, din păcate, lipsită de dragoste; asemănătoare Evului Mediu romano-catolic.

Cum am ajuns la o asemenea concluzie? Cuvintele *islam* și *musulman* înseamnă „supunere”. Cui i te supui? Legii? Unei culturi și unei tradiții? Lui Alah? Atotputernicul Alah s-a revelat, în anul 612, printr-un înger, unui singur om: profetului Mohamed (570-632 d. Hr.). Astfel, Coranul se bazează în toate cele 114 versete (sure) ale sale pe afumații le unui singur om, care nu știa nici să scrie, nici să citească, dar care a cerut scribilor săi să noteze versetele pe oase, bucăți de pergament și table de lemn. Aceste *vestiri de dincolo* sunt de neatins și definitive, astfel încât Coranul nu poate și nu trebuie nici măcar să fie tradus în alte limbi, după cum mi s-a tot spus. Orice dezbatere sau îndoială cu privire la Coran e interzisă și reprezintă o blasfemie.

Încă din timpul vieții profetului, și mai ales după moartea sa, urmașii au învățat textele pe de rost, dar cum aceștia au fost aproape cu toții omorâți în războaiele ce au urmat, a fost nevoie să se păstreze cumva, în grabă mare, Coranul; lucru care s-a întâmplat pe fundamentul încrederii în amintirea povestitorilor care le-au notat pe o culegere de foi (*mushaf*). Imediat după aceea, au început să circule, însă, și texte falsificate - chiar însuși profetul a ordonat schimbarea ordinii surelor, ceea ce nu se poate spune că a chiar ușurat munca istoricilor vremii. Și așa a mai trecut multă vreme până la prima tipărire a Coranului, în 1530, în Veneția. Acea a fost — pe cine mai miră? — îndată distrusă de conducătorul Bisericii de acolo. Abia în 1787, a apărut o ediție a Coranului în Sankt Petersburg, editată de un musulman. Dar să trecem de la istorie la faptă. Ce am ajuns să aflu din călătoriile și întâlnirile mele

despre Alah mi-a adus în față un Dumnezeu care a predestinat, la întâmplare, jumătate din omenire la iad, după cum ne spune tradiția musulmană: „Aceștia în Rai și-mi e indiferent, aceștia în Iad și mi-e indiferent”. *Alah Akbar* este îndepărtat de creația sa, de neatinș, nu se implică emoțional în istorie, însă cere în mărirea sa maiestuoasă o supunere cuminte a oamenilor. Atât de discutatul *Kismet* l-am văzut la credincioși ca pe o dăruire a lor unui fatalism, ce aduce în sclavie destinul uman, interzicându-i hotărârea liberă a voinței. Învățătorilor din islam li se reproșează mereu că îi fac pe oameni întru totul dependenți de Coran, suprimându-le astfel șansa la libertate. Pre-destinare, deci, în loc de providență sau de purtarea de grijă a unui Tată Cerească; lipsa unei relații personale cu Dumnezeu, lipsa unei imagini a lui Dumnezeu și, prin urmare, lipsa unei imagini a omului, care devine o masă lipsită de identitate. Alah este - după cum scrie Hasan Askari - „lipsit de bucurie în fața ascultării, lipsit de mânie în fața păcatului, lipsit de milă pentru credincios, lipsit de dispreț pentru cel delăsător..., nici arogantului nu îi este vrăjmaș. El este mai presus de toate acestea”. Iahve, deci, nu e același cu Alah și, astfel, nici rugăciunea din moschee nu e aceeași cu cea din biserică sau din sinagogă.

„Coranul nu pleacă de la premisa că omul, prin despărțirea voită de Dumnezeu, a adus lumea într-o stare negativă și că, de aceea, el trebuie să poarte responsabilitatea morții. Alah urmărește trecerea lui Adam fără urmă. Aceasta înseamnă că omul este în situația de a se pregăti, prin comportamentul său, pentru a face față unei judecăți a lui Alah. Pentru biruința asupra morții, adică pentru despărțirea definitivă de Alah, omul are nevoie doar de sine, nu și de Dumnezeu. Conform Bibliei, însă, Dumnezeu aduce o renaștere a firii prin Hristos. Decisivă este aici dragostea lui Dumnezeu, și nu reușita omului. (...) Dacă Dumnezeu vrea să refacă legătura omului cu El, bazată pe dragoste și, implicit, pe libertate, atunci trebuie să o facă prin dragoste, și nu prin forță. De aceea, Dumnezeu S-a întrupat într-un Om lipsit de mijloacele violenței, spre

deosebite de Mohamed, care și-a propovăduit religia tocmai prin violență (...). Această violență este, potrivit Coranului, neapărat necesară. Dacă state creștine s-au folosit de forță pentru răspândirea creștinismului, atunci acest lucru se poate reduce la două motive care se află în opoziție ireconciliabilă cu Biblia. Evanghelia, ne spune Hristos, trebuie doar vestită, primirea ei nu poate fi impusă prin niciun fel de presiune, oricât de măiestrită. Statul și Biserica, mai spune El, nu trebuie în niciun caz amestecate, iar împărăția Sa nu trebuie înțeleasă din punct de vedere politic. Ea crește în inimile noastre”². Îngrozitoarea baie de sânge, cauzată de „grămada de huligani necopți” în cruciade (duse uneori chiar și împotriva creștinilor!³) nu se bazează în niciun fel pe afirmațiile Evangheliei.

Filozoful religiilor și matematicianul Blaise Pascal scria: „Mohamed și-a întemeiat domnia ucigând, Hristos, lăsându-Se ucis”. La fel sună și o afirmație a lui John Ashcroft, fost ministru de Justiție al SUA: „Islamul este o religie a unui Dumnezeu care îți cere *ție* ca fiul *tău* să moară pentru *ei*. Creștinismul este credința într-un Dumnezeu care, din dragoste pentru tine, L-a trimis pe Fiul Său ca să moară pentru *tine*. În niciun caz nu poate fi vorba de același Dumnezeu”⁶. Privind din perspectivă omenească, Mohamed a ales mijloace și căi pentru a învinge, Hristos pentru a Se lăsa învins. Atunci când Hristos spune: *Iubiți pe vrăjmașii voștri și vă rugați pentru cei ce vă prigonesc* (Matei 5, 44), Coranul spune: „Ucideți pe servitorii idolilor, oriunde i-ați găsi” (9, 5) sau „luptați cu foc și sabie pentru religia lui Alah”! Exact în spiritul *acestei lumi*, în care oamenii - prin putere militară, dominare politică și stăpânire - speră să ajungă (în mod zadarnic, de sute de ani) la pace.

² Ingo Resch, în *Geschäftsmann und Christ*, Nr. 5, 2002, IVCG Verlag Zurich

³ Este cazul cruciadei împotriva Imperiului Bizantin, numită și Cruciada a IV-a, inițiată de Papa Inocențiu III în 1198, nobilii francezi cucerind Constantinopolul, în 1203, apoi, iarăși, în 1204, instaurându-l ca împărat pe Contele Balduin de Flandra.

Mohamed, care s-a autonumit profet, spunând despre sine că este „cel mai mare” dintre profeți, mai mare chiar decât Moise sau Ilie, ne uimește prin faptul că Dumnezeu nu i-a împărtășit nici măcar numele Său, cum a tăcut în fața lui Moise. Cuvântul EL sau AL este folosit în limbajul din acea zonă și pentru idoli. Care Dumnezeu impersonal, care putere mistică a vorbit, deci, profetului ce s-a ridicat pe sine însuși la acest rang? De la care duh, din ce izvoare s-au născut viziunile pe care acesta le-a primit în singurătatea sa? Să fie oare cu adevărat același Dumnezeu Care a transmis următoarea veste printr-un om care a transformat lumea și mai mult chiar decât Mohamed: *Dar vă fac cunoscut, fraților, că Evanghelia cea binevestită de mine nu este după om. Pentru că nici eu n-am primit-o de la om, nici n-am învățat-o, ci prin descoperirea lui Iisus Hristos* (Galateni 1, 11 -12)? Să existe, oare, două adevăruri care se exclud reciproc? Unul dintre ei își impune Evanghelia prin foc și sabie, în timp ce Celălalt Își câștigă oamenii prin smerenie și dragoste...

Pătrunzând mai adânc în învățături le acestei religii, care nu e chiar așa de îndepărtată și de străină de tradiția iudaică, aflăm câteva lucruri surprinzătoare: Mohamed a fost un om stăpânit de patimi și de dorințe, pe care se pare că nu reușea mereu să le controleze. În ochii Occidentalului critic, mai degrabă pare că el este cel stăpânit de ele, fapt ce se reduce, în fond, la firea „vechiului Adam” Despre viața lui, se știe că i-au plăcut un pic prea mult femeile. În vreme ce Hristos avea apostoli, Mohamed a fost căsătorit cu 13 femei, alese toate pentru înfățișarea lor frumoasă, pe care le-a lăsat însărcinate, trăind, însă, și cu alte 40 pe lângă acelea. Știind acestea, cum poate un occidental să digere o afirmație incredibilă cum e aceasta, pe care o găsim în Coran: „Nu există nimic mai stricăcios pe lume decât femeile”?! Voia, oare, profetul, pe această cale - așa cum făcuseră înaintea lui și Buda și mulți alți întemeietori de religii, precum și Evul Mediu creștin al Europei Occidentale, care căutau să vadă în femeie mereu *răul, ispitirea spre păcat* - să controleze și să prevină o patimă altfel incontrollabilă? A

plăsmuit Alah cu adevărat partea feminină ca rea? Ne vom întâlni cu acest gând puțin mai târziu. Până atunci, să ne întrebăm dacă oare le este cu adevărat de folos bărbaților musulmani că femeile lor sunt până astăzi obligate să se ascundă sub văluri negre, departe de viața publică, adesea fără pregătire școlară și fără meserie, fiind de multe ori văzute mai prejos decât cămilele. Femeile nu au drepturi în islam, nu au voie să meargă în moschei sau să participe la adunări publice, nici măcar la concursuri sportive. E un lucru ce stă în contradicție evidentă cu Hristos și modul Său de a Se raporta la femeie.

Cunosc următorul caz: O fată a fost violată, iar făptașul s-a *sposedit* unui mulah. Judecata acestuia din urmă a sunat așa: „Te-a văzut cineva făcând-o? ” „Nu! ” „Atunci nici Alah nu a văzut nimic”. Sau, atunci când un turist francez este biciuit pentru că a oferit cuiva bomboane *Mon Cherie*, fără a ști că prin acest gest de prietenie a venit în contradicție cu legea interdicției alcoolului, facem o incursiune în Evul Mediu, înapoi la inchiziția din timpul premodern. Să nu uităm nici că, prin calendarul islamic, musulmanii sunt cu 579 de ani în urma noastră...

Acolo unde omul este judecat după exterior, după ce *se vede*, fără a se căuta motivele acțiunilor sale sau modul său de a privi lumea (cum e cazul în creștinism), avem de-a face cu tabla de șah a celui mai murdar fariseism. Hristos ne spune: *Ce ați făcut în gândurile voastre, ați înfăptuit deja.*

Mohamed a fost un războinic mândru, implicat în obținerea, pe orice căi, a puterii politice - chiar și prin căsătorie. Fapte ale violenței, nimicirea completă a celor de altă credință (*tăierea capului celor necredincioși*, Coran, sura 47), prădare (Coran, sura 5) și masacre sângeroase împotriva evreilor și a creștinilor au fost parte a vieții sale, la fel ca și comerțul, banii și afacerile. *Toți cei ce nu cred în „Profet” sunt slugi ale idolilor și vor plăti pentru asta în focul veșnic al iadului.*

Necredincioșii sunt cele mai rele ființe create vreodată. Or, Hristos stă la polul opus. El vine și spală picioarele ucenicilor

Săi. Primul caută putere și vrea să stăpânească, Celălalt este smerenie și a venit ca să slujească.

O întâmplare reală din istorie ne arată mai bine acest lucru: Când sarazinii au pus stăpânire, în anul 838, pe orașul Amoria și au luat prizonieri 42 de generali creștini, așa le-a trimis acestora în închisoare învățători ai Coranului pentru a-i convinge de *adevărul* propovăduit de islam. Atunci când teologii islamici au susținut că Mohamed ar fi fost profetul adevărat, și nu Hristos, aceștia au răspuns: *Când doi oameni*

se ceartă pentru un teren, iar unul dintre ei susține că „Îmi aparține mie!”, în timp ce celălalt îi spune că „Nu, este al meu!”, iar unul dintre ei are mulți martori care știu că lui îi aparține terenul, în vreme ce al doilea nu are niciun singur martor, voi ce ați spune: Cui îi aparține terenul? Musulmanii au răspuns: Aparține aceluia care are martori. Aveți dreptate, au răspuns generalii. Și, prin aceasta, tocmai L-ați ales pe Hristos în defavoarea lui Mohamed. Pentru că Hristos are toți profeții, de la Moise și până la Ioan Botezătorul, pe care și voi îi recunoașteți, plus apostolii ca martori, în timp ce Mohamed e singurul care mărturisește despre sine. El nu are nici măcar un singur martor. Musulmanii au fost cutremurați și au poruncit după aceea să li se taie generalilor capetele (Coran, sura 47). Cine cunoaște numele și suferința tuturor femeilor care, până în ziua de azi, în Afganistan, Pakistan, Sudan sau Nigeria, sunt umilite, chinuite, închise în ziduri sau chiar lapidate pentru un comportament ce se aseamănă izbitor de mult cu cel al bărbaților dependenți de alcool sau supuși pornografiei din toate religiile lumii?!

Islamul nu are nimic cu adevărat nou de oferit. Cu excepția *viziunilor* lui Mohamed, găsim în el tradiții ale Vechiului Testament și chiar câteva elemente aparent creștine. Învățăături, însă, care au fost, în vremea aceea, falsificate de către comunități creștine sectare și care, apoi, au fost preluate, fără nicio filtrare, de către islam. Astfel, Mohamed credea că Trinitatea e formată din Tată, Fiul și Maria sau că Dumnezeu nu ar putea să

aibă un Fiu și, cu atât mai puțin, nu s-ar putea ca acel Fiu să fie răstignit. *Sihirk* este cel mai de neiertat păcat, acela de a asocia ceva cu Alah. A crede că Dumnezeu S-a făcut om este cea mai mare blasfemie (mai ales pentru suniți). Smerenia contrazice pornirile spre putere ale profetului. Răstignitul e pus în legătură cu Iuda, și mai există și alte asemenea afirmații. „In Coran, Iisus Hristos este pomenit în trei Sure (Surele 3, 45; 4, 157; 4, 171): ca un semn minunat, ca un profet și ca un vindecător. Însă lucrul cel mai important este negat: moartea și învierea Sa. Se spune despre Hristos că S-ar fi înălțat direct la cer. Prin aceasta, misiunea lui Hristos este respinsă, ba chiar contrazisă de către Coran”⁷. In concluzie, Coranul învață că omul trebuie să-și câștige și să-și merite singur mântuirea - în loc să o primească.

Dacă nu dragostea lui Dumnezeu, ci reușita proprie a credinciosului decide și dacă musulmanii nu fac bine decât pentru a-și cumpăra Raiul - un rai care le este dedicat în exclusivitate bărbaților, dar care este, în același timp, plin de femei senzuale, după cum mi-a fost dat iarăși și iarăși să aud - atunci binele aceste le slujește. În cel mai bun caz, doar lor, și nu aproapelui. E un bine ce rămâne egocentric și lipsit de dăruire de sine, cum e cel pe care îl așteaptă Hristos de la urmașii Săi. Dacă *a face bine*, de pildă, a da de pomană, devine o lege, cum se întâmplă în islam, și nu mai este un gest voluntar, ce vine din inimă, atunci nu mai putem alege între a face și a nu face și, în final, nici între Bine și Rău. Renunțăm, astfel, la propria libertate. Mi-a fost întotdeauna neplăcut să ia altcineva deciziile în locul meu - și, cu siguranță, nu doar mie. Nu e același lucru cu toate popoarele și națiunile care, prin armatele lui Mohamed și în numele lui Alah, au fost decreștinate prin violență și teroare? Musulmanii sunt, până în ziua de azi, lipsiți de posibilitatea de a cunoaște și alte vestiri - de exemplu, Evanghelia lui Hristos. Ei nu pot nici să compare, nici să decidă singuri pentru că, pentru ei, căderea din islam înseamnă - ca în vremea vechii Rome - moartea! În Arabia Saudită, de exemplu, chiar și a avea o Biblie în casă se plătește

prin moarte. Mândria și puterea sunt semne ale acestei lumi, însă nu ale creștinismului. Dați-mi voie să vă arăt, printr-o rugăciune creștină, că scopul meu de aici nu e acela de a ponegri sau de a ataca islamul. Tot ce am descris mai sus nu m-a lăsat să întrevăd niciun sens în pătrunderea mai adâncă în această mistică și, prin ea, în adâncurile sufletului meu, tocmai pentru că îmi lipsea un „partener de discuții”, o putere superioară căreia să mă pot adresa.

Dumnezeul meu preamilostiv, Doamne Iisuse Hristoase, din Dragostea ta nemăsurată Te-ai coborât la noi și Te-ai făcut om, ca să ne mântuiești.

Te rog, deci, pe Tine, Mântuitorule, mântuiește-mă prin mila Ta!

Că de mă vei mântui pentru faptele mele, atunci nu va fi aceasta nici milă și nici dar, ci doar o datorie.

O, Dumnezeule preaînalt, în mila Ta neasemănată și-n bunătatea Ta nemăsurată,

Tu, Hristosul meu, ai spus că:., Cine crede în Mine, va trăi în veac și nu va cunoaște moartea

Și dacă doar credința în Tine îi salvează pe cei deznădăjduiți, atunci cred și eu, mântuiește-mă pe mine, că Tu ești Dumnezeu și Creator.

Să-mi fie mie socotită credința în locul faptelor, Dumnezeul meu.

Căci nu vei găsi fapte care să mă poată ajuta.

În loc de aceasta, credința să-mi ajungă pentru toate; ea să-mi aducă iertare, ea să mă facă părtaș al Slavei Tale celei veșnice.

Nici să mă înșele vrăjmașul sau să se mândrească, Dumnezeule, că m-a furat din mâna și din paza Ta, ci, fie că vreau sau că nu vreau, Hristoase, Mântuirea mea, mântuiește-mă, grăbește spre paza mea, căci altfel sunt pierdut.

Tu ești Dumnezeul meu încă din pântecul maicii mele. Dă-mi, Doamne, mie, ca încă de azi să Te iubesc cum am iubit cândva păcatul și să-Ți slujesc Ție cum mai înainte i-am slujit vrăjmașului diavol.

*Cu-atât mai mult vreau să Te slujesc pe Tine, Doamne Dumnezeu, Iisuse Hristoase, în toate zilele vieții mele, acum și în vecii vecilor. Amin*⁴

În contrast cu această credință, cele cinci învățături fundamentale ale islamului stabilesc modul de a crede al fiecăruia:

1. Există un singur Dumnezeu;
2. Îngerii sunt vestitorii Săi;
3. Coranul, 4 cărți, fiind format din: *Tora* (cele 5 cărți ale lui Moise); *Zabur* (Psalmii lui David); *Injill* (o parte din Evanghelia despre Hristos, care, din perspectivă musulmană, a fost falsificată de creștini); cărțile de învățătură *Hadith* și *Faptele lui Mohamed*, cuvintele și gândurile acestuia (iar nici unui musulman nu i-ar veni ideea să se îndoiască de ele);
4. Mohamed ca persoană și ca cel mai mare Profet;
5. Sfârșitul lumii și învierea morților.;

La fel, și cele cinci fundamente ale credinței:

- a) Recunoașterea publică a credinței;
- b) Ritualul de rugăciune, de cinci ori pe zi, cu fața spre răsărit, spre Mecca;
- c) Milostenii: 1/40 din venituri trebuie dată săracilor.
- d) Ramadanul, postul de 40 de zile de dinainte de cea mai mare sărbătoare a musulmanilor;
- e) Pelerinajul la Mecca;

Și, neoficial, și un al șaselea punct, *Jihadul*: lupta pentru supremația islamului peste toate celelalte religii - care, după cum știm, mai ales după evenimentele de la 11 septembrie 2001, este adeseori însoțită de agresiuni fanatice și de ura (ne)sfântă împotriva necredincioșilor (sura 47 din Coran). Chiar dacă teroarea, care sfâșie de multă vreme Orientul Apropiat, nu este neapărat în spiritul islamului, sunt, totuși, unele lucruri prea ușor trecute cu vederea. Atentatele din New York și din Bali au născut valuri de simpatie blamabilă

⁴ *Carte ortodoxă de rugăciuni*, Mănăstirea Sf. Iov din Poceaev, Berlin-Munchen, 1989

în lumea islamului. Invidia tănuită și ura neputincios-disprețuitoare față de lumea occidentală - o civilizație decadentă, lipsită de Dumnezeu, după cum o numesc, nu fără oarecare dreptate, musulmanii — nu îi îndreptățește, totuși, să se transforme în pseudo-martiri purtători de explozibil sub tunici și să creeze băi de sânge pe toate meridianele printre civili nevinovați. 70. 000 de capete tăiate în Algeria nu pot fi pur și simplu, asunse sub preș.

Un asemenea legalism însetat de răzbunare nu are cum să trezească într-un vestit imaginea unui Alah milos, ci este, mai degrabă, o copie decăzută a unui Iahve mânios, care îi amenință pe evreii Vechiului Testament cu nimicirea în caz de neascultare. Alah, care predestinează totul, se află departe de tot. El nu poate fi ajuns de om, indiferent cât de tare se propovăduiește legea lui din minaretele mosecheelor peste orașe (asta fără să mai pun la socoteală că boxele țipătoare din Jakarta m-au trezit în fiecare dimineață, la ora trei, din somn). Alah nu este o persoană, ca Hristos, Care, ca Fiu al lui Dumnezeu, Se află aproape de om, stabilind, astfel, o relație personală cu acesta. Alah nu este un *Avva*. Eu l-am cunoscut ca un Dumnezeu rece, care își biciuiește, prin slujitorii săi, supușii pentru păcatele lor, în loc să le ierte slăbiciunile. Unde să se fi pierdut inima miloasă a lui Alah, de care auzisem cândva? Întregul legalism s-a dovedit a fi un ritual egoist spre propria eliberare, și nu un ajutor pe calea spre inimă.

Chiar și mistica extravertită a dervișilor (o sectă islamică), ce încearcă să își astâmpere foamea după unirea dumnezeiască prin transe extatice, nu e nimic altceva decât o apropiere de spirite, care sunt orice altceva, numai de origine divină nu. Calea pe care ei o urmează îmi amintește mai degrabă de perioada mea hippie. Și noi atingeam stări extatice prin auto-hipnoză, respirație controlată (yoga), *chanting*, dans dezlănțuit (forma mea preferată) sau concentrare adâncă prin care încercam să ne retragem din lumea fenomenelor vizibile, pentru a pătrunde într-o stare mai înaltă a conștiinței. Când eram hippie, purtam întotdeauna o insignă pe care se putea citi:

„get stoned - drink wet cement”⁵. Ironia era că în acel fel de transă, cu adevărat simțeau că împietrești, că te transformi lăuntric într-o stâncă ce se preschimbă apoi într-un monumental idol al eului. Am devenit cu toții marionetele puterilor străine și ale zeilor. Deși la derviși e vorba de un singur Dumnezeu, pe nume Alah, eu am simțit islamul la fel de rece, de închistat și de rigid ca și transa dată de droguri. Pur și simplu *stoned*. Căldura inimii și ajutor pe calea mea spre inimă, din păcate, nu am reușit să gădesc.

Au fost vreodată, în istoria omenirii, politica și violența calea spre pacea lăuntrică? Blestemul lumii islamice este acela că femeile și bărbații sunt despărțiți unii de ceilalți. Cum se va putea naște vreodată o conștiință democratică sau chiar teocratică, dacă jumătate din populație e supusă și sugrumată de supremația bărbaților? Această îndeplinire rigidă a legilor, pedepsele brutale pentru păcătoși, în locul căldurii și a dragostei iertătoare, au fost unele dintre cele mai rele experiențe pe care le-am trăit, una dintre cele mai amare dezamăgiri, care m-a făcut să întorc spatele islamului. Hristos nu-i biciuie pe păcătoși. Din contră, chiar dacă urăște păcatul. El îi iubește pe păcătoși! Dragostea este adevărata putere a schimbării și, în același timp, limba pe care o înțelege omul din orice cultură sau rasă. Acolo unde, după cum știm cu toții, gândurile noastre sunt izvorul păcatului și legătura cu patimile, nu se poate interveni cu lucruri exterioare lapidare și cu legi care să-i schimbe pe om. Acest lucru nu se poate întâmpla decât în inimă - prin recunoașterea propriei slăbiciuni, prin multe lacrimi, prin pocăință și întoarcere. Acestea sunt schimbări ce se înfăptuiesc în om prin harul plin de iertare al lui Dumnezeu.

A fost cândva o vreme când se lupta întreaga Europă împotriva năvălirii turcilor (a islamului), care ajunseseră până aproape de Viena. Știm foarte bine de opoziția lui Carol Martell, în Franța, în Tours și Poitiers, împotriva răspândirii

⁵ *Vrei împietrire - bea ciment ud (a împietri se folosea pentru stările extatice induse de droguri) (n.tr.)*

islamului. Astăzi, politicienii noștri îi deschid acestuia larg porțile. Noile migrări de popoare, care au adus peste 30 de milioane de musulmani în Europa de Vest - printre care și grupări teroriste fundamentaliste, celule din care se naște violența, precum și adunări oficiale de rugăciune pe străzile din marile metropole - ne lasă să bănuim o cruciadă inversă: dacă vreodată Afganistanul și Irakul vor intra pe mâna americanilor prin eroii western însetați de sânge ai lui John Wayne, acest lucru se va petrece, probabil, după ce Europa de Vest va fi deja de multă vreme în mâna musulmanilor... Și iarăși noii veniți ne vor supune culturii, legilor și religiei lor (să nu uităm că islamul înseamnă supunere...). Politicienii noștri vor observa acestea abia atunci când vor apărea moschei *creștine*, care vor marca peisajul orașelor noastre. Însă atunci va fi prea târziu. Celelalte moschei au fost ridicate deja. Teama afganilor sau a irakienilor față de puterea Statelor Unite și a Hollywood-ului de a-i transforma în *Mickey Mouse* și de a-i obliga, în curând, să consume în McDonald's Coca Cola în loc de narghilea este, deci, nefondată. Prin hotărâre judecătorească, au fost scoase crucile noastre din școli și tot prin hotărâre judecătorească li se permite musulmancelor să-și poarte în clasă vălurile! Autoritățile noastre le permit să își construiască moschei și le dăruiesc organizațiilor islamice licențe pentru posturi de televiziune și radio, dar vai de creștinul care ar încerca să construiască o biserică într-un stat islamic! Acolo nu ai voie nici să porți cruce, pentru că aceasta e considerată formă de prozelitism și, prin urmare, se pedepsește cu moartea! Această luptă a religiilor i-a costat, în 2001, în fiecare zi, pe 450 de creștini viața, luată de mâna musulmanilor! În timp ce, în 60 de țări, sunt discriminați peste 200 de milioane de creștini, în spațiul creștin e mereu loc pentru surorile și frații musulmani. De ne-am lua odată în serios datoria noastră misionară, atunci poate că ar avea și musulmanii o șansă de a se elibera de spălarea pe creier pe care au primit-o, copii fiind, în școlile lor coranice. Măcar la noi.

Iar un dialog comun ar putea să arate așa:

„Nu crezi că ar fi mai bine dacă ar lăsa, pentru câteva momente, fiecare argumentele sale deoparte? Te-aș putea ruga să îmi spui, cât de deschis și de complet se poate, ce înseamnă pentru tine știința despre Dumnezeu, care ți-a fost predată din Coran? Îți promit că te voi asculta cu interes și respect și că voi încerca să înțeleg cu adevărat această știință și modul în care ea se răsfrânge în viața ta; voi încerca să intru în pielea ta. Apoi îmi vei permite, poate, și tu să îți povestesc, atât de bine cât mai voi pricepe, ce înseamnă Dumnezeu - așa cum S-a întrupat și S-a revelat El în Iisus Hristos, Domnul meu - în viața mea”⁶.
Bucurie de oaspeți? Da! Dar reciprocă! Nu e vorba de rasism aici. În orice caz, lucrurile acestea mi se par cu mult mai puțin tragice decât faptul că religia noastră creștină, prin certuri, lupte de putere, destrămări și diluarea catastrofală a crezului, a pierdut din ochi planul de mântuire al lui Dumnezeu pentru om. Dacă Evanghelia lui Hristos nu mai este trăită ca model de nimeni, atunci e doar o chestiune de timp până când Occidentul nostru creștin de altădată se va transforma într-un Orient necreștin.

Pocăiți-vă, căci s-a apropiat împărăția cerurilor (Matei 4, 17) este un imperativ misionar, pentru că prezența împărăției lui Dumnezeu nu tolerează inerția vieții păcătoase.
Ceilați zei au fost puternici - doar Tu ai fost slab; Călăreau mândri pe caii lor, în timp ce Tu te împiedicai spre un tron; Însă rănilor noastre nu le pot vorbi decât rănilor lui Dumnezeu, iar acești zei nu au răni, doar Tu le ai.
(Edward Shillito, *Jesus of the Scars and other poems*)

MEDITAȚIA TRANSCENDENTALĂ (MT)

„Bătrânul continent” este în transformare încă din vremea Reformei. Ce nici măcar astăzi nu este posibil în cazul Coranului, a fost atunci posibil pentru Biblie. Cuvântul lui Dumnezeu a fost cercetat, și noile perspective asupra sa au vestit modernitatea. Filozofi de toate culorile s-au transformat

⁶ Martin Goldsmith, *What about other faiths*, p. 28, Hodder & Stoughton, Londra, 2003

în cioclii Adevărului. Atunci a început decăderea acestuia și s-a ajuns până acolo că nimeni nu mai știe cu adevărat (nici măcar clericii sau învățătorii Bisericii) la ce (sau la Cine) se referă acest adevăr. Nenumărate *adevăruri* și-au cerut, în schimb, pline de aroganță, dreptul la locul Adevărului. Nenumărați învățători, propovăduind nenumărați zei, au anunțat că nimeni nu posedă Adevărul și că doar experiența proprie a individului contează - lipsită de orice legătură cu alte adevăruri sau puncte de vedere. E o situație asemănătoare unui mozaic ce a explodat în nenumărate bucățele dintre care, acum, fiecare spune despre sine că ar fi adevărul deplin, fără nicio legătură cu celelalte. Doar cel care cunoaște originalul observă haosul și ignoranța unor astfel de afirmații. Ceilalți sunt biruiți de consecințe: intrând cu probleme de identitate într-un asemenea supermarket de oferte religios-sincretice, ajung să piardă orice orientare. Sau, cum spunea un abțibild: „I've given up on reality. Now I'm looking for a good fantasy”⁷ (*Am renunțat să mai caut adevărul, acum caut o fantezie bună*). Omul nu mai vrea și nu mai poate să se dăruiască unei direcții și urmează unor ego-zei plămădiți de el însuși sau unor învățători, ca de exemplu Ramakrishna, care spunea despre sine că a fost mai întâi Rama, apoi Krishna, Hristos și Buda. Swami Vivekananda, ale cărui învățături le-am urmat, mai târziu, cu credință, proclama același sincretism în fața Parlamentului Mondial al Religiilor din Chicago (1893), strigând participanților: „Toate drumurile conduc la același Dumnezeu. Fie ca Brahman al hindușilor, Ahura Mazda al urmașilor lui Zaratuștra, Buda al budiștilor, Iehova al evreilor și Tatăl Ceresc al creștinilor să vă dea puterea să împliniți această nobilă idee!”⁸ Astfel de învățători *dumnezeiești* veneau cu drag din India, în perioada hippie, trecând prin Statele Unite, în Europa, pentru misiune. Astfel, s-a născut o adevărată epidemie hindusă. Despre astfel de falsificări și rătăcirii sincretice au

⁷ Douglas Groothuis, *Truth Decay* Inter-Varsity Press, Anglia (2000)

⁸ Norman Anderson, *Christianity and World Religions*, p. 21, IVP, Leicester. England, 1984

vorbit Apostolii deja prin cuvintele: *Ei le făgăduiesc libertate, fiind ei înșiși robii stricăciunii, fiindcă ceea ce te biruiește, aceea te și stăpânește* (2 Petru 2, 19).

Unul dintre *ideologii șefi* ~ izgonit prin sentință judecătorească din America - și-a mutat activitatea în Europa. Eu l-am cunoscut în Aula Magna a Universității din Hamburg și, desigur, am fost fascinat de persoana și învățătura sa. Venea dintr-o lume unde nu domina nici logica, nici analiza și oferea lucrul la care sperasem atâta amar de vreme. Gurul Maharishi Mahesh Yogi (născut în jurul anului 1911), devenit cunoscut mai ales prin intermediul celor de la Beatles, trăise vreme de 13 ani la picioarele maestrului său, Guru Dev, de la care primise inițierea în meditația transcendentă.

Maharishi (*maha* = mare, *rishi* = înțelept, îndrumător) nu promitea nimic mai puțin decât mântuire, libertate și îndumnezeire. Spunea despre viață că ar fi ca o roată: fiecare spiță ar conduce spre interior, unde e liniște, pace și nemișcare. Nu era vorba de reguli sau legi; din contră, eram chiar încurajați să verificăm această tehnică [parapsihologică] prin propria experiență. Nu trebuia să luăm nimic de bun. *încearcă și vezi dacă funcționează*, ni se spunea. Mamma mia! Ce ispitire: o nouă înțelepciune prin care se poate atinge propria eliberare! Pentru atingerea unității cu infinitul nu era nevoie nici de bunătatea vieții, nici de severitatea ascezei, de puterea dăruirii sau de credință puternică. În loc de acestea, eram așteptat de experiențe fantastice, la fel ca în vremea drogurilor, doar că, de data aceasta, fără ciuperci și pastile halucinogene. Maharishi importa la noi învățătura meditației transcendente (MT), care își are izvorul în învățătura hindusă. Cuvântul provine din latinescul *transcedere* (trecere dincolo, depășire). Dar ce se depășește? Trebuie să ajungem din starea noastră trupească de acum, deci din conștiința obișnuită, într-o conștiință superioară, dumnezeiască. A te topi în Brahman (Dumnezeu?), care este Universul și Cosmosul, sună cu adevărat tentant, iar cel care nu cunoaște credința creștină primește cu bucurie o asemenea ofertă, pentru că sună atât de

„științific” totul! Prin intermediul unei pure tehnici - și nu a unei religii, după cum sublinia Maharishi - am putea atinge starea ancestrală a conștiinței noastre dumnezeiești. Bun venit, mândrie! Știința inteligenței creative era numită de el, în cartea sa, *Știința despre sine și arta vieții*.

Cum arată această tehnică religioasă, calea spre luminarea promisă? Pentru câteva sute de euro și după un curs introductiv, are loc inițierea. Asemănător Vajrayana budismului (din Tibet), și aici se pleacă de la premisa că guru (învățătorul) este o ființă luminată, reprezentând în mod desăvârșit calea spre propria luminare. Atunci, însă, se întâmplă lucrul tragic de care nimeni nu e conștient. Cu deplină ușurință, cel nou inițiat acceptă ceva care strămoșilor noștri creștini și martirilor le-a adus cele mai groaznice chinuri și moartea: *Alții au suferit batjocură și bici, ba chiar lanțuri și închisoare. Au fost uciși cu pietre, au fost puși la cazne, au fost tăiați cu fierăstrăul, au murit uciși cu sabia, au pribegit în piei de oaie și în piei de capră, lipsiți, strâmtorați, rău primiți* (Evrei 11, 36-37), au fost aruncați leilor, sfâșiați, omorâți doar pentru că au refuzat să se închine zeităților romane și să le aducă jertfe acestor zei păgâni. Și iată-mă stând acolo și jertfind (sufletul meu), în ritualul de inițiere, unei zeități hinduse! O ceremonie religioasă, unde novicele se închină în fața imaginii *dumnezeiescului* guru Dev, îngenunchind și aducându-i jertfa în semn de respect și ca dovadă a dependenței sale: câteva fructe, un șal alb etc... legându-se, prin acest act, de învățăturile Vedelor și a Baghavad Gitei (sec. 2 î. Hr.), ca drum spre luminarea desăvârșită. Foarte important: mi-a fost cerut să făgăduiesc că nu voi spune niciodată mai departe mantra, iar abia după aceea mi-a fost șoptită în ureche. Aceste mantre par ucenicului mai întâi niște silabe inofensive, care provin din sanscrită, o limbă ce se folosea acum vreo 2000 de ani și care astăzi nu se mai utilizează decât în religia hindusă. Mantrele sunt principalii purtători ai întregii meditații transcendentele și trebuie repetate de două ori pe zi, câte douăzeci de minute, șezând relaxat. Se spune că o mantră nu

are voie să fie exprimată cu voce tare pentru că, altfel, și-ar pierde puterea intrinsecă ce are ca scop eliberarea de gânduri. Faptul că gândurile sunt rădăcina întregului dezechilibru și, astfel, al suferinței este certificat și de credința creștină, aspect la care mă voi întoarce puțin mai târziu.

Învățătorii MT spun despre mantră că sunt unice și personale. Prin repetarea mantrei, se trezește atenția fiecărei făpturi superioare sau a fiecărui zeu care se *afla acolo* (Efeseni 6,12), pentru a ne pune în legătură cu aceștia, după cum ne spune Maharishi. Desigur că în hinduism există nenumărate mantră, care stau în legătură cu zeitățile hinduse, lucru care, însă, nu ni se spune. În realitate, meditația transcendențială se bazează doar pe vreo 26 de mantră, care sunt șoptite persoanei în funcție de vârstă și de sex. Pentru a pune punct acestor presupuse taine (care sunt profitabile și din punct de vedere financiar), public aici mantrăle care mi-au fost spuse de alte persoane, după ce, din nemulțumire față de „reușitele ei”, au renunțat la meditația transcendențială, recunoscând paguba pe care aceasta le-a adus-o sufletelor lor. Cei cu vârste cuprinse între 30 și 34 de ani primesc silaba *shiring*, în timp ce mantra tinerilor cu vârste de 22-23 de ani este *ienga*. Pentru alte grupe, mantrăle se numesc *ema*, *shama*, *shirom*, *aim*, *a am* sau *om*, ultima fiind cunoscută oricărei persoane interesate de ezoterism.

Pentru succesul mantrelor, se investesc bani în tipărirea lor pe hârtii de foarte bună calitate, strălucitoare, iar totul este fundamentat pe dovezi pseudo-științifice. Maharishi a fost, doar, psiholog și, după ce a fost respins, împreună cu învățătura sa, în Statele Unite, a reformulat aceleași conținuturi din punct de vedere psihologic, asigurându-și astfel succesul deplin! Aceste dovezi sună cam așa: „Așează-te, odihnește-te și vei descoperi pacea”. Nici mai mult, nici mai puțin! Poate părea paradoxal, dar Maharishi a fost îndeajuns de inteligent încât să convingă societatea occidentală cu propriile ei metode: cu cât oamenii au lepădat mai mult credința în Dumnezeu, înlocuind-o cu superstiția, cu atât au devenit mai interesați să asculte dovezi științifice.

Să vedem mai departe.

Odată ce ucenicul reușește să rezolve cea mai grea dintre problemele omenirii - și anume să se elibereze din plasa gândurilor-, i se promite o stare a liniștii lăuntrice adânci, adică a libertății și a păcii. Și nu e oare acesta lucrul după care toți oamenii tânjesc? Astfel, poate să înceapă contopirea cu universul. Din păcate, însă, practica are problemele ei: tocmai mantra. Fiecare dintre cei care au meditat măcar o dată știe că meditația nu se împlinește prin formă, ci prin conținut, iar aici stă alegerea între mântuire și pierzare. Pentru că ceea ce mi s-a întâmplat mie după ce am practicat vreme îndelungată MT - și nu numai mie, ci și multor altor oameni - a fost aceasta: sufletul și trupul meu au devenit cu adevărat teatrul de operații al „tuturor puterilor din văzduhuri” (Efeseni 6, 12). Acestea, însă, sunt puteri al căror izvor și al căror început eu nici nu-l cunoșteam, nici nu-l puteam controla - predasem controlul unor puteri și energii necunoscute mie, care sunt numite de către Sfânta Scriptură demoni. Maharishi, care ne spunea că aceste tehnici sunt lipsite de legături cu religia, s-a dovedit, astfel, a fi un mare mincinos. Dar în hinduism mereu se subliniază cu insistență faptul că nu ar exista niciun fel de diferență între religii sau între lumesc și spiritual. Hindușii lipsiți de fanatism se închină oricărei religii, se roagă împreună cu musulmanii în moschei, aduc jertfe zeului persan al focului Zaratustra și pot chiar îngenunchia în biserici împreună cu creștinii, după cum am spus mai sus.

Caracterul distrugător al acestor energii cosmice îl voi descrie ceva mai târziu, pentru că mantra este abia începutul. Pentru de zece ori mai mulți bani, poți învăța să zbori, să citești viitorul sau să treci prin perete. Un vis străvechi al omenirii... Lumea ultimelor mii de ani nu a trebuit decât să îl aștepte pe Maharishi. Ca fapt divers, o inițiere în aceasta costă *doar* vreo 30.000 euro. Un mărunțiș, nu? La o asemenea apocaliptică stare - cum e cea pe care o trăiesc oamenii generațiilor noastre, și care e permanent încurajată de mass-media și de profeții vremurilor din urmă - se pare că nici măcar astfel de sume

exorbitante nu îi mai pot speria pe oameni.

Ce nu am auzit din gura acestui guru! Există chiar și o *Casă de economii a luminării*. Și cine nu vrea să facă parte dintre cei luminați?! Posturile TV proprii (care sunt, prin satelit, de mult accesibile), școlile și lanțurile de magazine, palatele și tipografiile sunt de acum parte a „misiunii dumnezeiești”. Între timp, Maharishi ne-a cerut să ne adresăm lui cu *Luminăția Voastră*. Când, la câțiva ani după așezarea sa în luxosul său Centru Mondial din Seelisberg și Vitznau, am auzit de la prietena mea de atunci și de la sora ei, care a trăit acolo foarte mult timp (ani întregi), că acum s-a înăsprit și forma exterioară (nu e voie cu barbă, ucenicii trebuie să poarte costum și cravată, există reguli precise în privința hainelor și așa mai departe), că Maharishi visează acum să întemeieze un Parlament și un Guvern Mondial, că a înființat un „Minister pentru Sănătate și Nemurire”, am înțeles, în sfârșit, că este un escroc. Când l-am auzit vorbind, la început, despre astfel de lucruri, am presupus că palatele interioare, băncile și toate celelalte sunt metafore spirituale. Acum, însă, mi-am înțeles greșeala și am aduhmecat și arta cu care am fost păcălit. Oare nu satana însuși este numit în Biblie „stăpânitorul acestei lumi”? Acțiunile lui nu sunt o luptă pentru a lua locul lui Hristos? Totul poartă, în mod evident, pecetea lui Lucifer, îngerul căzut al *Luminii*, a cărui *lumină* îi orbește iarăși și iarăși pe oameni, inducându-i în eroare, prin același joc străvechi cu care i-a ispitit și pe Adam și pe Eva afară din Rai: poți deveni Dumnezeu! Același vechi ispititor, în straie noi. Iar tehnica e aceeași: îți șoptește încet - mantra, de data aceasta - în ureche. Cuvântul latinesc pentru tănuit și nevăzut este: *occultus*! Aș vrea să mă înțelegeți bine, scopul meu nu este să-i reproșez lui Maharishi minciuna și înșelătoria. Și el este doar un copil în religia sa Scopul acestei cărți este acela de a deschide spre adevăr ochii și inimile celor care cochetează cu MT și cu alte asemenea promisiuni de mântuire.

HINDUISMUL: ISTORIE SAU LEGENDĂ?

Așteptările mele s-au împlinit, în Meditația Transcendentală, la fel de puțin ca în islam, în filozofie sau psihologie, pe care le-am studiat în paralel. Să fi fost, oare, MT doar un îndreptător spre hinduismul autentic și spre yoga? Înaripat de o nouă speranță, am pornit în cercetarea acestei religii necunoscute și fascinante. Voi găsi, oare, în sfârșit, aici cheia spre inimă, spre dragoste, spre libertate? Ce promite reclama? Energie yoga! Stare de bine, armonie lăuntrică, disciplină spirituală, pace mentală, vitalitate, lipsă de teamă-prin *unire, legare* (înțelesul cuvântului *yoga* în sanscrită). Unire cu cine sau cu ce? Legătură încotro?

Am întâlnit hinduismul (*hindu* e cuvântul persan pentru *indian*, de la invazia musulmanilor în această țară, ca să îi diferențieze de credincioșii din islam), care e mai degrabă o cultură, decât o religie, atât în Africa de Est, cât și în Indonezia (Bali), Fidji sau Trinidad. Calendarul oficial hindus e cu doar treizeci de ani înainte, deși se presupune că religia aceasta ar fi apărut cam în vremea lui Moise.

Cele mai minunate și mai adânci experiențe le-am trăit, însă, în India, unde am simțit că un întreg popor, mai mult decât toate celelalte popoare religioase, are privirea îndreptată spre interior, spre contemplare și spre dezvoltarea filozofiei speculative. Căutând Adevărul în această „religie a ideilor pure”, am călătorit 30. 000 de kilometri, de la guru la guru, din Himalaya și până în cele mai sudice puncte ale acestui subcontinent cu atâtea fațete. Credința hindusă m-a prins în mrejele sale, prin inefabilul adânc ce o caracterizează. Aici își găsesc toate locul. Cineva a socotit odată că în hinduism există înjur de 33 de milioane de zei și demoni, cei mai mulți dintre ei stând sub semnul focului, al apei, bogăției și fertilității (simbolul phalusului). Dar acest număr e doar o probabilitate, pentru că numerele dintr-o mitologie trebuie mereu interpretate cu grijă și pentru că, până la urmă, toți și toate sunt *Brahman*. Date și informații despre ani găsim doar foarte vag în hinduism, iar cele care sunt trebuie interpretate cu grijă,

intrucât s-a pornit de la alte sisteme de măsurare și de la alte idei decât în logicul Occident. De exemplu, în hinduism e cinstit și binele și răul (zeița Kali). Acestea au condus, în decursul veacurilor, la faptul că, la momentul acesta, în hinduism, sunt cuprinse cu adevărat păreri foarte contradictorii. E o religie care, de asemenea, nu are un fondator istoric. De-a lungul secolelor, învățători religioși au scris tot ceea ce li se părea a fi bun (și vom mai vorbi despre aceste scrieri).

Panteismul hindus pleacă de la premisa că toate sunt Brahman și că Brahman e în toate. În ceea ce-i privește pe Brahman, el nu poate fi pus sub semnul identității cu termenul nostru de *Dumnezeu*, pentru că noi avem o cu totul altă viziune despre Dumnezeu și o cu totul altă experiență cu El: ca Persoană și ca Tată, în timp ce termenul *Brahman* se referă la tot ce a fost creat, fiind absolutul impersonal, esența întregii vieți. Astfel, la finalul panteismului (mai mulți zei) se revine tot la Unul, Singurul, Nemuritorul, nici Personal, nici Impersonal, fără atribute, fără trăsături de caracter, *Na iti, na iti* (nici nici), bun și rău, totul și nimic, ultimativul nedual. Brahman nu este un creator. Nu există o poveste a creației în hinduism. Însă despre acestea ceva mai târziu. Totul poate să devină și, în final, chiar devine dumnezeu:

vaci, maimuțe, elefanți, bani, oameni, tu și cu mine. În Calcuta, există până și un templu al șobolanilor, unde rozătoarele cu coadă lungă sunt privite și cinstite ca suflete reîncarnate ale zeilor. Frapează felul în care hindușii înlocuiesc cu deplină ușurință istoricitatea și logica prin evlavie, ajungând să fabrice constant noi și ciudate zeități. Din câteva frânturi de informații se leagă o religie misterioasă, care înainte nu a existat. A găsi, în ea, contact personal, nemijlocit, cu vreuna dintre aceste zeități, e un lucru imposibil. În plus, acestor zei li se alătură nenumărați demoni, care bagă spaima în oasele hindușilor și despre care nu putem spune că ar servi credincioșilor drept modele de moralitate. Swami Vivekananda, a cărui învățătură m-a marcat mult, a spus: „Voi (vesticilor) nu-i înțelegeți pe indieni. Noi, indienii, suntem, până la urmă, oameni care se

roagă oamenilor. Bateți la oricare ușă din lume și spuneți fiecăruia *ești dumnezeiesc*". Astfel, credința vedantă ia forma unei cinstiri a sinelui. În hinduism, nu există dogme și nici diferențieri între *profan* și *sacru*, acestea fiind două căi diferite ce exprimă, însă, *un singur adevăr* universal. Oricine poate să își aleagă orice învățătură și să creadă în ea, chiar și în ateism! *Omega* (Hristos) sau *Om* (mantră): totul e *una*. Și întrucât totul e dumnezeiesc, un hindus rămâne, în orice caz, un hindus. Convertirea nu este, din perspectivă hindusă, posibilă, ci doar renașterea ca hindus. Și totuși, sunt convins că nu am practicat hinduismul mai puțin decât miliardul de credincioși hinduși din toată lumea - astfel încât puteam să mă numesc hindus. Un singur lucru e important: trebuie - cel puțin în teorie - ca fiecare hindus să recunoască Vedele și Upanișadele ca religie revelată. Nu importă de către cine revelată.

Ce sunt Vedele? Există patru vede (*veda* = eu știu), care sunt cele mai vechi scrieri ale Indiei, iar cuprinsul lor din Vedanta spune că totul - în afară de Brahman - este înșelare (= *Maya*), deși nimeni nu a putut dovedi vreodată că Brahman însuși nu este, și el, tot Maya. Omul este, după învățătura Vedantei, ca un fulg de zăpadă, care se topește și se preschimbă în apă, ajungând în râu și din râu în marea, care, apoi, se amestecă în oceanul care este Brahman. În acest context, puterea distrugătoare, de dizolvare a Mayei este, în același timp, puterea creatoare a lui Brahman: deci superioară acestuia! Nimicire de sine în loc de găsirea sinelui. Dacă acestea ar fi adevărate, atunci omul este o jucărie a destinului și, ca atare, trăiește în necunoaștere, astfel încât nu mai poate fi făcut responsabil pentru nimic. În acest context, Swami Vivekananda spune: „E un păcat să numești un om păcătos”. Dacă toate sunt una, dacă nu pot fi diferențiate una de cealaltă, atunci ce sens mai are diferențierea între *acțiuni bune* și *acțiuni rele* din Vede și din Șastre (cărțile de legi ale lui Manu, scrieri care, ca o paranteză, au fost foarte cinstite de Nietzsche și de naziști)?

Cele douăsprezece *Upanișade* sunt a doua treaptă ca importanță din literatura hindusă, iar tema lor este distrugerea

necunoașterii. Apoi, urmează cele șase *Darșane*, în care se vorbește despre vechile sisteme filozofice indiene, apoi eposul *Maha-Bharata*, care este scris în 90 de mii de strofe și împărțit în 18 părți, dintre care cea mai importantă este *Baghavad-Gita*, eposul național al Indiei - la momentul acesta probabil cea mai citită scriere de către hinduși și ucenicii lor occidentali. La sfârșit, vin și *Tantrele* (calea de a ajunge la cel mai înalt punct) și *Puranele*, 18 scrieri mistic-religioase cu porunci moral-spirituale.

Unul din cei mai importanți piloni de susținere ai hinduismului e învățătura despre karma: o presupusă predestinare având legătură cu trecutul sau cu viețile anterioare. Ceea ce suntem astăzi datorăm *comportamentului* nostru din celelalte vieți. Raportul dintre faptele bune și cele rele determină viitorul și forma de existență din viitoarea viață a hindusului: legea cauzei și a efectului. Acest lucru este asigurat de *Samsara*, transmigrația sufletelor, reîncarnarea care ar trebui evitată. La fel cum *milosteniile* din islam servesc doar persoanei care le face, avem și aici *Maitri*, un fel de iubire de aproapele, care, însă, caută din nou răsplata: îmbunătățirea karmei. În vedere se păstrează situația proprie, și nu *aproapele*. *Salvatul* trebuie să se salveze singur. În legătură cu acestea, mi-am pus în Calcuta cea mai logică dintre întrebări: cum este India astăzi, după aproape 3000 de ani de hinduism? Unde este evoluția, unde salvarea, igiena, bunăstarea așteptată, dragostea de aproapele? Teoria karma nu a putut rezolva nicicând problemele și greutățile privitoare la suferința umană și nu le poate rezolva nici azi. La o analiză atentă, nu vom găsi nici în filozofia lor, nici în lumea văzută de azi a Indiei o cât de mică urmă a dezvoltării morale a omului, nicio dovadă pentru transmigrația sufletelor sau pentru vreo viață anterioară, evoluții sau involuții în viața individului (pentru că dacă șobolanii domesticiți sunt purtători ai sfinților reîncarnați - ca în templul mai sus pomenit din Calcuta- atunci în ce se vădește mai întâi involuția?). În loc de toate acestea, am găsit întotdeauna o creștere neoprită a populației și o sărăcie de

netolerat. Ce răspunsuri poate să îmi dea un credincios hindus la astfel de întrebări?

Și de ce sunt atâția occidentali legați de această învățătură? Unul dintre motive ar putea fi următorul: cel care nu a murit și nu a renăscut în Hristos este dependent de „bunătățile acestei lumi” (bani, putere, sex, avuții), de care nu vrea să se desprindă. Prin urmare, nu vrea să moară și iată că îi vine numai bine ideea atât de plină de speranță a reîncarnării: lipsit de vină și cu perspectiva unei reveniri pe pământ. Dacă însă această parte a occidentalilor care cred în reîncarnare ar cunoaște destinul trist al celor 130 de milioane de hinduși, cărora li s-a spus că s-au născut în casta Dalit, a celor de neatins, cu siguranță că și-ar mai schimba părerea. Acești daliți sunt excluși de la educație și de la aproape toate meseriile, sunt disprețuiți de castele superioare (Brahmani, războinici, oameni de afaceri), fiind respinși încă de la naștere. Un brahman din casta preoților crede chiar că s-ar pângări prin simpla atingere a unui dalit. Un asemenea apartheid inuman și religios blestemă viața întreagă a celor de neatins, care, din motive de igienă, nu pot nici măcar să pătrundă în templu. Și toate acestea doar pentru că niște *aleși* arieni s-au așezat cu 1500 de ani î. Hr. în fruntea societății, răspândind aceste legi ierarhice *cosmic-dumnezeiești*, pentru ca ei înșiși să nu fie nevoiți să facă muncile neplăcute ale sclavilor, cum ar fi măturarea străzilor, arderea cadavrelor, argăsirea și celelalte așa-zise munci murdare. Vai și amar, dacă unui *de neatins* i-ar veni ideea să se ridice împotriva situației sale: karma sa s-ar cobori, fără îndoială, la următoarea naștere și mai jos de atât. Nenumărați hinduși se convertesc, din această cauză, în fiecare zi la islam sau budism. După cum am spus: contemporanii noștri occidentali desigur că nu știu toate acestea. Cu dezamăgire, vor constata cândva că nu se pot baza pe o reîncarnare. Sperăm că nu va fi prea târziu atunci.

Aveți aici răspunsul unui creștin la teoria karmei¹³: „întreaga noastră viață pe pământ, de la naștere și până la ultima răsufare, ne va apărea la sfârșit ca o singură acțiune. Conținutul și calitatea sa vor fi înțelese într-o clipă. Imaginați-

vă un pahar de cristal curat, plin de apă. O privire ajunge pentru a ști dacă apa este curată sau nu. La fel va fi și cu noi, când vom fi trecut Dincolo. Chiar și cel mai mic impuls al inimii își lasă urma în suma totală a vieții noastre. Să presupunem că o singură dată în întreaga mea viață am avut un singur impuls negativ, de exemplu acela de a omorî pe cineva. Dacă nu am alungat de la mine acel gând prin pocăința inimii, el va rămâne în mine ca o pată neagră, ce nu poate fi ascunsă. *Că nimic nu este acoperit care să nu se descopere și nimic ascuns care să nu se cunoască* (Luca 12, 2). Ne consolăm adesea cu gândul că nimeni nu a văzut ce am făcut sau că nimeni nu știe ce am gândit. Dacă privim, însă, această viață ca pe o pregătire a vieții veșnice, dacă vom căuta să alungăm de la noi și cele mai ascunse gânduri negre, atunci imaginea pe care o vom vedea nu va mai fi aceeași”. Pentru că *dacă zicem că păcat nu avem, ne amăgim pe noi înșine și adevărul nu este întru noi. Dacă mărturisim păcatele noastre, El este credincios și drept, ca să ne ierte păcatele și să ne curățească pe noi de toată nedreptatea* (1 Ioan 1, 8-9).

Există paralele între hinduism și creștinism? După alungarea din Grădina Raiului și până la construirea Turnului Babei a existat un singur popor, o singură limbă, o singură religie, care apoi s-au descompus în nenumărate părțicele și mituri? Unele paralele sunt atât de surprinzătoare, încât putem cu ușurință presupune astfel de rămășițe ale unei religii străvechi. Dovezi, însă, nu există. Întregul amalgam indefinit, ce nu poate fi cuprins cu privirea, amestecul neclar de învățături cu totul contradictorii (pentru fiecare afirmație din hinduism se poate găsi o contra-afirmație în aceeași religie) arată la sfârșit o gândire omenească lăudabilă, dar greșită, al cărei scop este liniștirea fricii de moarte. Același lucru îl cunoaștem și din mitologia egipteană străveche (mumificările), din credința incașă (în 1487, la sfîntirea marelui templu incaș din Mexic s-au adus în decurs de patru zile 20.000 de jertfe umane! Imaginați-vă, deci, ce frică le era acelor!), din animismul popoarelor indigene și al vechilor zei nordic-germani. Această

teamă străveche de moarte a omului este intrinsecă acestuia. Și totuși, gândirea plină de iluzii a hindușilor se debarasează de orice fondare istorică sau rațională; rămâne mitologie, legendă care, iarăși și iarăși, îl (dez)amăgește pe om, neputându-i răpi cu adevărat teama de moarte. Așa s-a inventat o învățătură despre *roata istoriei*, despre roata vieții, care a lansat tot felul de presupuneri despre transmigrația sufletelor, pe care trebuie să o parcurgem înainte de a deveni noi înșine Dumnezeu, moment din care nu vom mai fi sortiți altor renașteri. Fiind, însă, creștin, eu nu trebuie să parcurg nicio roată, ci, mai degrabă, să trec peste un pod. Din veșnicie am fost în Dumnezeu, realizez adevărul sau îl resping (pe propriul risc) în viața pământească și, apoi, mă întorc în veșnicie. Cu cât mai deznădăjduită este soarta hindusului care trebuie să scape de lanțul plin de suferință al celor 8.400.000 de renașteri. Dar problema vinovăției tot nu e rezolvată: dacă cineva a trăit așa o viață groaznică și ar trebui să se îmbunătățească, atunci ar trebui să i se dea măcar motivele damnării sale pentru ca el să le poată, apoi, îndrepta. Dacă, însă, el nu le va afla niciodată, atunci se va apăra și va da vina pe judecătorul care l-a pedepsit și condamnat, fără a-i spune ce fapte a făcut sau fără a-i fi explicat raportul dintre faptele sale bune și cele rele.

Ce poate, deci, să facă credinciosul hindus pentru a primi *Moshka* (eliberarea), pentru a se salva de amenințarea lui Krishna, care îi spune: *Am venit să îi salvez pe cei buni și să-i distrug pe păcătoși* (Gita IV, 8), dacă nu cunoaște oferta lui Hristos de iertare a păcatului? În Matei 9,13 și în Luca 19, 10 citim că Hristos a venit să-i *mântuiască* pe *păcătoși*. Cu siguranță că cei buni și drepti nu au nevoie de salvare. Degeaba îl implorăm, deci, pe Krishna, spre iertare. Paleta ofertei hinduse ajunge de la tortură proprie, biciuirea de sine, renunțare, îndreptare, strădanie spre cunoaștere, evlavie și virtuți, dăruirea de sine zeilor, jertfa de sine, închinarea celorlalți la tine ca la Dumnezeu (Avatar), până la renunțarea la lume prin pustnicia ascetică. Unii yoghini cred că au atins cine știe ce măsură când, prin renunțare, devin invizibili pentru lume (de

exemplu, dacă ajung să se asemene unui copac. O fi fascinant pentru mulți vestici, care vizitează India, fără a ști că așa ceva e un lucru absolut firesc în creștinismul ortodox). Și, mai departe, se merge până la ritualuri extrem de dure (de exemplu pelerinaje în genunchi sau pe burtă până la locurile sfinte, în jurul muntelui Kailash etc.); sau la varianta mai *soft*: jertfe, bețișoare parfumate, vizitări ale templelor și spălări în Gange sau în alte râuri *sfinte*, scufundări, transă și extaz. Toate urmărind, în final, scopul eliberării de gândurile și patimile care îi macină pe credincioși și al contopirii în golul odată atins cu Brahman, al dizolvării în el ca zahărul în apă, al eliberării de iluzia vieții. Riturile exterioare, citirea Vedelor și a Upanișadelor, yoga și meditația poate că aduc o oarecare consolare, dar ele nu au reușit până acum să salveze pe nimeni de sub povara păcatului. Credincioșii se prind, în schimb, tot mai adânc în această junglă de nepătruns a părerilor, învățăturilor și amăgirilor, până la lanțurile lumii castelor, mai sus descrise, din care nimeni nu mai reușește să iasă.

Yoga și meditația ar trebui să-i servească omului spre redescoperirea divinului din el, spre atingerea Moksha-i (literal, *devenirea Dumnezeu*). Yoga este, probabil, cea mai răspândită formă a religiei hinduse, care în Occident este în mod eronat înțeleasă ca un exercițiu pur trupesc. A privi yoga ca pe o formă de gimnastică demonstrează deplină necunoaștere. Yoga este mereu practicarea unei religii cu scopul de a deveni Brahman; ea ar trebui să slujească slobozirii de păcate, străpungerii roții renașterilor și akarmei negative. Meditația este o formă de yoga, pe care o vom lua sub lupă pentru că, la momentul acesta, în Europa de Vest ea este folosită pentru toate scopurile: yoga pentru studenți, pentru viitoare mame, pentru directori și patroni de firme, pentru sănătate și *wellness*, pentru elevi cu rezultate slabe la învățătură, pentru a deveni un mai bun creștin (!)... Pe scurt, pentru toate problemele vieții.

Învățătorii de yoga din India (Rishi) insistă să se urmeze ordinea corectă a celor opt trepte yoga pentru a putea ajunge, fără primejdii, la țel. Se va începe întotdeauna cu prima treaptă

și se va continua, încet, progresiv, până la cea de-a opta. Cine nu respectă această rânduială se expune unui pericol mare, care poate ajunge până la sinucidere, pentru că întreaga fiziologie, schimbul de substanțe și, prin urmare, psihicul se lovesc de energii care pot distruge întreaga ființă. Scopul primelor două trepte (yama și nyama) este curățirea conștiinței și a conștientului, un fel de *curățenie generală*.

Cea de-a treia treaptă (*Asanele*: poziții și ședere) îi induc practicantului liniște, pace și stabilitate. Aceste asane ar trebui combinate în a patra treaptă cu respirație (*pranayama*) pentru cunoaștere, luminare de sine și primirea puterilor cosmice (*prane*). Prin fiecare poziție, sunt canalizate în corp și-n spațiu energii ce, altfel, plutesc liber. Aceste puteri devin periculoase când ucenicul nu le stăpânește prin poziția corectă, pentru că fiecare poziție controlează puncte energetice din corp. În treapta a cincea (*pratyahara*) trebuie atinsă reîntoarcerea în șinele propriu; spiritul se retrage din lumea senzațiilor trupesti. Nivelurile 6, 7 și 8 sunt de nedespărțit: *Samyana* este concentrare mentală (de exemplu, *mantra*), *Dhyana* este meditație pură (tot ce e exterior este privit ca factor perturbator și este, prin urmare, de evitat), care trebuie, în treapta a 8-a, să treacă în *Samadahi*: dizolvarea în fericire (dar cine va mai simți fericirea, dacă el însuși nu va mai exista?!).

Să ne așezăm, deci, pe spate, cu picioarele ușor desfăcute, cu gura ușor întredeschisă și să gândim la nimic sau la cifra zero, lăsându-ne, apoi, să cădem în deplină relaxare. Etapa a doua: exerciții de respirație, pentru ca în noi să poată pătrunde cât mai multă energie cosmică. Profesorii de yoga ne asigură că, în decursul timpului, toate celulele ființei noastre se vor înnoi astfel. Nervii tensionați se liniștesc, oboseala dispare repede, ne relaxăm, devenim pasivi, gândirea rațională dispare... pe scurt: funcționează, iar pacientul devine cu ușurință euforic: *Merge!* Ne vom simți ca nou-născuți - și chiar așa vom fi, spun învățătorii. După concepția yoghină, trupul (*Maya*) și sufletul (*Atman*), care sunt despărțiți în lume, se unesc astfel în *absolutul impersonal*. Și nimeni nu observă că, prin asta,

suntem pregătiți pentru un cu totul alt țel spiritual; suntem prinși de duhul înșelării, de o neobservată otrăvire de sine și fugim ca în joacă, în capcana meditației tăcute, păcăliți de pasivitate și de succesul atins cu ușurință.

Guru din India știe ce profesorii de yoga din Vest nici măcar nu bănuiesc, și anume că fiecare exercițiu de yoga este legat de o zeităte hindusă, a cărei energie curge liber în ucenicul ce practică acel exercițiu (contopirea cu nimicul, cu Brahman), că nici măcar cea mai de jos treaptă (*Hathayoga*) nu poate fi despărțită de celelalte. A tăinui adevărata natură, spirituală, a exercițiilor din yoga, prezentându-le ca simple exerciții de gimnastică, este dovada unei adânci ignoranțe, dacă nu chiar a unei trădări a lui Dumnezeu. Practicantul se deschide, fără să își dea seama, spre anumite poziții, idei și experiențe spirituale. Tehnici de mântuire, deci, în locul Mântuitorului. *Renăștere* prin yoga și meditație în loc de nașterea cea prin „apă și duh” (Ioan 3, 5), precum ne spune Hristos. Dar să mai facem un ocol până în Vest.

YOGA, MEDITAȚIA ȘI POST-CREȘTINISMUL

Exista oameni care se bucură de viață, alții care o suportă și alții care supraviețuiesc de la o zi la alta. În ciuda tuturor crizelor de sens, de înstrăinare de sine și a celor privind propria valoare, care apar din cauza lipsei tot mai mari de orientare, nu există cazuri lipsite de speranță. Sunt nenumărați oameni care deznădăjduiesc pentru că nu Îl cunosc pe Hristos. Ce e, deci, de făcut? În stresul de zi cu zi și în nebunia lumii din jurul nostru, o pauză de yoga, meditație sau chiar psiho-terapie aduce, cu siguranță, multor oameni contemporani o picătură de liniște. Prin pierderea încrederii în instituții, conduceri și organizații și prin tot mai puțină încredere în multe dintre comunitățile religioase, oamenii se simt nesiguri și nu găsesc puncte de referință pentru viața lor. În aceste condiții, yoga și imensa ofertă ezoterică devin, în mod firesc, mai acceptabile decât modelul tot mai multor pastori și preoți care poate că au o întreagă bibliotecă teologică în cap, dar care nu reușesc să

trăiască aceste adevăruri pentru că, în ei, Cuvântul nu S-a întrupat.

Lumea s-a săturat să urmeze doar unor învățături (și învățători). Ea are nevoie de martori, de exemple cutremurătoare, pentru că „prin corespondență” nu a învățat încă nimeni să înoate. Pentru asta, e nevoie să intri în apă. În lumea noastră plină de dezechilibru, de stres, de droguri, de obligații și de dependențe, clericii care nu sunt autentici păstori de suflete, ci doar funcționari ai Bisericii, nu mai pot trezi cu adevărat curiozitatea sănătoasă pentru Hristos în oameni; oameni care se urcă în amvon doar pentru predici moralizatoare, și nu pentru a-i conduce pe ceilalți spre Izvorul Vieții nu mai pot să conteze pe oamenii care să umple bisericile. În Scriptură, astfel de slujitori sunt numiți „smochini Iară de rod”, pe care Hristos i-a lăsat să se usuce. Dumnezeu nu ne cere să Li discutăm și să Li analizăm Evanghelia, ci să o încercăm și să o trăim. Unii vorbesc despre El, iar ceilalți *cu* El. Trebuie, după cum am spus mai devreme, să intrăm în apă, în apa Botezului, iar atunci credința noastră se va face ca focul: cu cât vom pune mai mult lemn pe acest foc, cu atât flacăra credinței va crește; iar de nu o vom atâta, se va stinge. Dacă un întreg popor încetează să se mai roage, atunci credința sa se răcește - e un lucru pe care îl vedem tot mai des în jurul nostru. Cei câțiva *creștini-submarine*, care apar la suprafață, îi vezi la biserică de două ori pe an (de Crăciun și de Paști) și căroră *Tatăl nostru* nici măcar nu le sună cunoscut - ce să mai vorbim, deci, de spovedanie - nu sunt chiar cele mai relevante exemple ale stării de a fi creștin. Să nu se mire, deci, nimeni că cei care se află în căutări spirituale întorc spatele credinței teoretice și încearcă să își potolească setea în toate formele posibile și imposibile de ezoterism, meditație, promisiuni de libertate și cursuri de yoga, pentru că dorul intrinsec al omului de orientare se agață chiar și de cel mai mic fir de pai - cu condiția ca acesta să fie convingător și lăudat.

Credința autentică și evlavia adevărată nu se văd într-o comunitate mai mult sau mai puțin bună, ci în puterea lui

Dumnezeu, acolo unde oamenii, prin învierea lui Hristos și prin harul Duhului Sfânt, se eliberează de păcatele și greutățile care subjugă viața. Aceasta se întâmplă prin Sfintele Taine, pe care Hristos ni le-a lăsat prin apostolii Săi, prin Biserica Sa: prin spovedanie, prin participarea la împărtășanie, prin citirea Bibliei, prin participarea constantă la rugăciune, prin lecturi din cărți luminate din Tradiția Bisericii și și și...

Mulțimea de creștini aroganți și de preoți care au înlocuit credința prin rațiune crește de la zi la zi. Ca *teologi moderni*, ei plutesc pe valul duhului vremii și mă tem că au pierdut darurile primite la început, pentru că își fac mai multe probleme pentru ce vor spune oamenii despre ei, decât pentru ce crede Hristos. Unii dintre ei au ajuns chiar să afirme că prin yoga sau meditația zen poți deveni un mai bun creștin, ceea ce nu înseamnă nimic altceva decât că lucrarea de mântuire a lui Hristos de pe Golgota nu a fost suficientă. O astfel de poziție nu e doar periculos de naivă, ci e un semn al necunoașterii suficiente a lui Dumnezeu și a Bibliei. Astfel de *creștini yoga* au uitat în mod evident că noi, creștinii, nu suntem niște pacienți în *Clinica Vieții*, ci ostași activi în lupta cu răul. Acești oameni și-au pierdut încrederea în Hristos, iar yoga este pentru ei un fel de terapie. Dar credința este luptă! Întâlnirea cu Dumnezeu nu-l face pe om pasiv, ci îl scoate din poziția de spectator, care permite ca totul să treacă peste și de la el. Cred că am spus-o destul de clar: yoga nu este un sport și nu slujește unei bunăstări trupesti! Este o religie, chiar dacă unii profesori occidentali de yoga ar vedea cu bucurie altceva în ea. O fugă prin pădure sau un curs de fitness va aduce, cu siguranță, rezultate la fel de bune. Ca profesor de sport cu studii în domeniu, aș putea să demonstrez fără probleme acest lucru, dacă nu ar fi făcut-o deja profesorul Gary E. Schwartz de la renumita Universitate Harvard. Ce se întâmplă în timpul meditației a fost cercetat de către profesorul Schwartz la numeroși practicanți, iar rezultatul a fost următorul:
„Consumul redus de oxigen, respirația redusă, pulsul scăzut, corpul echilibrat și rezistența electrică ridicată a pielii sunt

fenomene care se pot observa și la persoanele care se întorc de la strand”. Dar acestea sunt doar aspectele trupești.

Partea spirituală arată cu totul altfel: yoga se transformă pe nesimțite în narcoză, o anestezie rafinată, care aduce cu sine urmări distrugătoare de suflet, pe care practicantul nici nu le poate bănuși la început: influențe mistic-oculte, transmigrări ale sufletului, experiențe deja-vu, manipulare prin duhuri, puteri ieșite din comun (*siddhi*), viziuni, stări extatice ș. a. m. d., după cum voi demonstra mai târziu. Yoga ne îndepărtează, deci, de Dumnezeu și de șinele nostru, prin faptul că învățăm - mai ales pe treptele superioare - să alungăm de la noi gândurile, inclusiv intervenția Duhului Sfânt sau vocea lui Dumnezeu. Pentru că drumul spre golul interior, unde orice gând și orice influență exterioară sunt privite ca deranjante, trebuie închis și glasul Duhului Sfânt sau luminării dumnezeiești. Fulgul de zăpadă - creația, mai precis care se transformă în apă și râu și se dizolvă în ocean (Brahman) nu este, prin acestea, "mântuit" ci - repet - distrus. Practicantul yoga nu își nimicește doar propria viață, ci ajunge, fără să observe, la închinarea către sine (*Swarni Vivekanandd*) și sfârșește în orgoliul propriu (*Ego, Adam*). „Lumea interesului propriu și a închipuirilor este adevărata lume a iluziei, a nebuniei. În ea, viețuiesc oameni și demoni în aceeași măsură, iar fanteziile și imaginile servesc demonilor pentru a-și transmite energiile. Imaginile, gândurile și celelalte închipuiri induse de demoni vor câștiga tot mai multă putere în adevărarea lor în persoană”, după cum ne spune în mod convingător arhimandritul Sofronie¹⁴.

Niciunui hindus nu i-ar veni ideea profesorilor de yoga din Occident - aceea de a prezenta, de exemplu, Hatha Yoga ca pe un simplu exercițiu pentru bunăstarea trupească; din contră, se dovedește că Hatha Yoga, deși este cea mai joasă treaptă și cel mai lent drum, este, până la urmă, și cea care conduce la cel mai înalt țel, Nirvana, cel puțin dacă este practică constant și cu dăruire. De acest soi este, deci, puterea ce se emană din simplele exerciții de Hatha Yoga, iar ea îl conduce pe practicant în mod cert la o stare spirituală. Dar și toate celelalte

meditații și practici spirituale ale Orientului sunt calea de a ajunge la ultimul țel: Absolutul, Im-personalul, Cosmicul. O stare dincolo de *persoana* în care am fost creați de către Dumnezeu. Fiecare exercițiu este purtătorul unei energii, care naște în noi alte energii, pentru a ne dirija conștiința în direcția *absolutului impersonal*, aducând elemente impersonale în ființa noastră personală. Dacă practicăm îndeajuns de mult metodele orientale, atunci ele vor dizolva din noi *Persoana* (Ipostasul) pe care Dumnezeu a creat-o *după chipul și asemănarea Sa* (Facere 1, 26).

Faptul că omul nu își poate crea singur sensul și scopul vieții este una din cele mai importante afirmatii ale credinței creștine. Dacă e vorba de trăirea harului și a adevărului lui Dumnezeu, atunci omul e primitiv, și nu creator. Cel care practică meditația hindusă sau yoga caută pacea în sine, în loc să o caute în exterior, în Dumnezeu, iar această cale conduce intenționat spre gol. Golul căutat este ca un filtru, care dă la o parte tot ce e negativ-păcat, porniri, poveri, patimi, lăcomie - din noi. Dar tocmai acestea sunt lucrurile pe care noi trebuie să le vedem în lumina Duhului Sfânt, pentru a ne putea schimba cu adevărat. Energia yoga paralizează dinamica pe care Dumnezeu a dat-o omului încă de la facere, pentru ca prin ea el să se poată preschimba în chipul și asemănarea Sa. Acest potențial dumnezeiesc este subjugat și sufocat, dacă ne folosim de liberul arbitru pentru a ne îndepărta - chiar și inconștient - de Dumnezeu! E un lucru pe care l-a făcut deja Adam, când a hotărât să lucreze împotriva poruncii lui Dumnezeu, prin gustarea fructului din pomul cunoștinței binelui și răului: șarpele a născut o îndoială în el, lăsându-l să creadă că poate deveni Dumnezeu. Satana a aprins mândria lui Adam, care a încălcat singura poruncă existentă. Aceeași mândrie pusese oarecând stăpânire și pe Lucifer, motiv pentru care a fost alungat din împărăția lui Dumnezeu. Iar de atunci, se repetă mereu aceeași tragedie, aceeași poveste despre aceeași mândrie. Despre contra-veninul acesteia, despre smerenie și lacrimi nu se pomenește nimic în religiile asiatice, în timp ce

Hristos le pune pe acestea pe primul loc. Părinții Bisericii sunt uniți în privința smereniei: doar prin ea poate fi omenirea mântuită, în timp ce mândria este calea directă spre iad. *Creșteți și vă înmulțiți* le-a poruncit Dumnezeu lui Adam și Evei. Aceasta a fost porunca de a face să crească și să înflorească în noi - la fel ca preschimbarea sămânței în plantă - potențialul creației lui Dumnezeu, posibilitatea de a ne îndumnezei. Acest dor adânc de a transcende realitatea plină de suferință se ascunde în fiecare dintre noi. Astfel, în fiecare om se naște, tăinuit sau fățiș, întrebarea despre Dumnezeu. În postmodernism, e rândul nostru: va câștiga mândria stăpânirea asupra noastră? Suntem noi măsura adevărului, ezităm să despărțim binele de rău, vrem să luăm locul lui Dumnezeu? Atunci ne facem propriu modul de gândire pe care ni-l oferă hinduismul. Dacă credem că suntem parte a dumnezeiescului fără a crede într-un Dumnezeu creator, atunci măsura vieții nu se mai află în afara, ci înlăuntrul nostru. Cine nu cunoaște replici de genul: *Pentru mine e corect așa sau eu sunt cel care îmi hotărâsc soarta?* Ne supunem, deci, doar voinței proprii. Suntem piese sparte din mozaicul pe care l-am descris mai sus, care se bazează doar pe experiența individuală a adevărului.

Cel care practică aceste forme de meditație este legat ca printr-un cordon ombilical de lumea zeilor, idolilor și demonilor hindu-budiști, context în care trebuie să ținem cont de câteva lucruri. Dacă deja Iahve din Vechiul Testament îi avertiza pe evrei despre politeism, atunci nu o facea de dragul moralei sau al represiunii, ci pentru paza creației Sale. E clar: păcatul nu e un termen moral, ci distrugerea vieții, nimicirea persoanei, trădarea iubirii lui Dumnezeu și moartea. În întreaga Scriptură, suntem avertizați de către Profeți, Apostoli, Părinți ai Bisericii, Sfinți și martiri împotriva închinării la idoli. Noi decidem dacă ne dovedim a fi *noi păgâni*, ce se închină *noilor idoli* din yoga și din celelalte practici religioase asiatice și dacă primim dizolvarea și nimicirea personalității noastre sau dacă, din contră, vrem să Îi urmăm lui Hristos. Aici nu e vorba de „cine are dreptate” - intervenția aceasta e mult prea dramatică.

Dacă moartea noastră spirituală trece în moartea biologică, atunci ne-am pecetluit destinul odată pentru totdeauna. Nicio lege karma nu va mai vorbi, în acest caz, în favoarea noastră. Dacă nu vrem să scăpăm încă din timpul vieții de demonii (patimile) care ne amăgesc, atunci ce pretenții mai avem să facem aceasta după moarte, când nu mai posedăm liberul arbitru?

În întreaga istorie a Bisericii - chiar și în cea a timpurilor mai noi nu a existat niciun Sfânt care să fi avut nevoie de yoga pentru a ajunge mai aproape de Dumnezeu. Dar invers s-a întâmplat mereu, fiecare dintre cei care au practicat yoga s-au lepădat de ea când s-au apropiat de Hristos. Suntem astăzi, ca în vremea lui Adam, liberi să alegem între viață și moarte, între Hristos și zeii acestei lumi (mamona, cultul starurilor TV ș.a.m.d.). Dacă ținem porunca de pază pe care ne-a dat-o Dumnezeu, atunci ea ne va permite să ne reîntoarcem, adeseori pe un scurt (dar dureros) drum al Crucii, în Rai, în chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Neștiința nune apără de greșeli. Din contră, puterile și învățătorii întunericului se folosesc cu mult rafinament de ignoranța noastră pentru a ne conduce în întuneric și a ne lega acolo cum își învăluie păianjenul prada. Cu cât am ajuns mai adânc în această paralizie rece a simțurilor, cu atât am fost mai tare prins de teamă și de moarte. În loc să le depășesc, au început să mă obsedeze. Practicile hinduse doar au ascuns sau au amânat problemele mele. De îndată ce mă trezeam din narcoză, eram iarăși cel vechi. Autocontrolul spiritual, șapte ani de yoga și de meditație hindusă nu mi-au adus libertatea căutată, ci au fost doar metode și tehnici comode de a ține departe gândurile nedorite și de a mă retrage din caleidoscopul nebun al lumii. În loc de a mă apropia de mine însumi (de inima mea) - adică de a-mi recunoaște starea de păcat, slăbiciunea și limitarea-, în loc de a găsi pacea lui Hristos, care este molipsitoare pentru cei din jur, hinduismul m-a izolat de ceilalți, de Dumnezeuul adevărat și de mine însumi, m-a orbit, în loc să mă lumineze. Destrămare în loc de comuniune, realitate virtuală în loc de viață trăită. În

final, loviri în loc de iubiri. Durere în locul inimii. Din experiența de astăzi, știu că singură credința în Hristos poate să preschimbe cu adevărat viața. *Necurăția acestei lumi nu poate fi biruită decât prin conștiința lui Hristos (...). Necurăția acestei lumi poate fi văzută și recunoscută abia prin cunoașterea de la Hristos*¹⁵. Preschimbarea vieții în viață veșnică este datoria Bisericii, mireasa lui Hristos. Dacă schimbăm viziunea Bisericii cu viziunea lumii - care este atât de plină de oferte diverse și uimitoare - atunci, în mod logic, căutăm în locul greșit și, prin urmare, vom sfârși acolo unde nu ne dorim.

MEDITAȚIA ASIATICĂ ȘI MEDITAȚIA CREȘTINĂ. STUDIU COMPARATIV

„Meditația creștină (și mai cu seamă rugăciunea lui Iisus sau rugăciunea inimii) conduce, în forma ei ultimă și cea mai înaltă, la unirea deplină cu Hristos. Și totuși, în acest caz, ipostasul omenesc (persoana străveche dumnezeiască, starea lui Adam din Rai) nu este distrus și nu se dizolvă ca nu știu ce picătură de apă în oceanul Ființei dumnezeiești: persoana umană este în veșnicie indestructibilă. *EU SUNT. Eu sunt... Adevărul și Viata, Eu sunt Lumina lumii* (Ioan 8, 58; 14, 6; 9, 5). Ființa, adevărul, lumina nu sunt termeni abstracți sau unități impersonale. Ele nu sunt *ce*, ci sunt *Cine*. Acolo unde nu există un mod de existență personal, acolo nu există nici viață, după cum nu există nici bine, nici rău, nici lumină, nici întuneric. Acolo - în general - nu poate exista nimic: *Toate prin El s-au făcut; și fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut: Întru El era viață* (Ioan 1, 3-4)”.

Astfel, țelul vieții noastre este acela de a-L întâlni pe Hristos față către față. Acest lucru poate fi atins încă din timpul vieții, tot prin meditație. De aceea, teologii occidentali fac cu atâta bucurie comparații între meditația creștină și cea hindusă.

Există astfel de paralele?

„Ambele religii afirmă că reprezintă adevărul suprem. Asemănător contopirii cu Brahman din hinduism, spune și

Sfântul Grigore Palama (Episcopul Salonicului, 1296-1359, scriitor bisericesc), care este privit ca cel mai inspirat teolog creștin al tuturor timpurilor, în lucrarea sa *Triadele*¹¹, că prin chemarea numelui lui Hristos, combinată cu o anumită tehnică de respirație⁹, putem să ne contopim cu Dumnezeu, să pătrundem în comuniune cu El, întrucât El a creat trupul și sufletul ca *bune și nemuritoare*. Pentru a ajunge la această stare, trebuie să ne recunoaștem păcatul, să ne pocăim și să ducem o viață în lumina poruncilor lui Hristos, practicând virtuțile. În acest context, este de neevitat încercarea de a ne *îngropa* intelectul (duhul, viziunea) în trupul nostru, care este *templul Duhului Sfânt* (1 Corinteni 6, 9). Dacă, deci, Duhul Sfânt locuiește în trupul nostru, nu e nimic nepotrivit ca duhul omenesc să fie, de asemenea, închis în El¹⁰. Astfel, ascetul poate ajunge în sine însuși la unirea cu Dumnezeu, pentru că *împărăția lui Dumnezeu este în noi* (Luca 17, 21). Rele sunt toate gândurile poftelor trupesti și faptul că intelectul nostru (conștiința) stă prins în acestea. Dacă omul reușește să își elibereze duhul și rațiunea de sub tirania gândurilor rele prin rugăciunea neconținută, prin rugăciunea lui Hristos sau rugăciunea inimii, atunci locul *legii păcatului*, cum este numit de către Scriptură, este luat de *apatheia*¹¹, eliberarea de patimi. Pe parcursul acestei lupte, capacitățile și puterile trupului și ale sufletului nu sunt distruse, ci curățite. Sediul intelectului (rațiune, cunoaștere) e inima. Intelectul omului este, însă, de la căderea lui Adam, împărțit: pe de o parte, o putere vicleană și intrinsecă îl face să tânjească după lucruri materiale (creație), după destrăbălări și plăceri trecătoare, în timp ce o a doua putere îi induce dorința de a-și concentra interiorul și de a se retrage din lumea văzută și trecătoare (Creator)”. Gândul ne duce aici la Faust al lui Goethe: *Două suflete trăiesc - ah! - în pieptul meu;*

⁹ Sf. Grigorie Palama, în „Defence of Those Who Devoutly Practise the Life of Stillness” (*Triads*, 3 vol.)

¹⁰ Sf. Grigorie Palama, *Triades*, Paulist Press, New Jersey, 1983

¹¹ Termenul de *apatheia* e preluat, aici, din Evagrie Ponticul, în accepția de înăbușire a oricăror porniri spre păcat, de dobândire a nepătimirii.

dar fiecare dintre noi cunoaște starea aceasta și din experiența proprie.

Vom reveni, mai târziu, la aceste aspecte.

„ La prima vedere, găsim paralele uimitoare la sistemul vedantei, unde cel care se află în căutarea adevărului caută, prin retragerea din lume, prin curățirea lăuntrică și prin asceză (*yama* și *niyama*), absolutul sau *brajmavidya* (cunoașterea și Brahman) în lăuntrul său. Ambele sisteme implică trupul și sufletul și se folosesc chiar de tehnici psiho-somatice (suflet-trup): *pranayama* (controlul respirației) și repetarea unor cuvinte. La acestea se adaugă poziții aplecate ale trupului (tehnica yoga clasică), ce ajută unei mai bune concentrări, dar care nu sunt neapărat necesare. Scopul este, în cazul amândurora, găsirea adevărului în interior, în ceea ce e tăinuit, proces la care se dovedește a fi foarte util sfatul unui guru (sfătuitor spiritual) sau al unui stareț (bătrân). În mod analog, ambele sisteme subliniază că nu e vorba de cine știe ce tehnică, fie ea psiho-somatică sau nu, ci de conținut și de țel, care nu este să scăpăm de trup, ci să îl antrenăm în căutarea lui Dumnezeu.

Și hindusul vrea să se adâncească în lăuntrul său, unde să găsească adevărul experienței vedice. Însă aici încep diferențele, Câteva litere mici fac diferența. Creștinul caută mai degrabă o *mediere* în loc de o meditație, căutând deci, în afara sinelui său o unire cu Dumnezeu: prin percepții și prin pătrunderea în *Lumina cea necreată*, pe care apostolii au văzut-o în prezența lui Hristos pe muntele Tabor. O lumină care îl îndumnezeiește pe omul cel drept, atunci când îl atinge. Lumina, pe care dreptii o vor vedea și o vor cunoaște la Judecata de Apoi. Deși această lumină poate fi percepută cu simțurile (ochii), ea rămâne, totuși, mai presus de simțuri. Să nu uităm, rugăciunea, contemplarea, asceza, harul merg mână în mână - întreaga dinamică a potențialului dăruit de Dumnezeu omului se pune în mișcare în direcția lui Dumnezeu. Deși omul atinge această îndumnezeire și devine parte a dumnezeirii și a nemuririi lui Hristos, el rămâne totuși creație și chip și

asemănare, nu va deveni niciodată creator sau Dumnezeu. El se regenerează într-o făptură nouă în Hristos, renaște și devine, în mod paradoxal, totuși (un) Dumnezeu și parte a Necreatului - după cum ni se promite în Scriptură: „*Ce ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit*²¹”.

Îndeajuns de des am trăit și eu în hinduism experiențe de *apariție a luminii* sau *bruste iluminări dumnezeiești*, având, de asemenea, viziuni ale luminii interioare. „În Vedanta, peste Upanișade și până dincolo, în budismul tantra, ni se confirmă astfel de experiențe și ni se spune că în ele vedem imaginea lui *atman* (sinele omenesc) și, în același timp, a lui *brahman* (absolutul superior).

Un pasaj din scrierile sfinte hinduse spune (foarte *biblic*):
„*Din iluzie condu-mă la Adevăr!*

Din întuneric, la Lumină!

Din moarte, condu-mă la nemurire! ”

Sau:

„... *ca molia, care a căzut înflacăra devenind ea însăși flacăra și dispărând*”. „Pentru a ne fi clară diferența între aceste apariții ale luminii trebuie să privim conținutul *meditației*. În *isihasm* (Rugăciunea lui Iisus), în *meditația creștină*, e vorba, în primul rând, de chemarea unui Nume, chemare ce presupune, însă, prezența și acțiunea unui Dumnezeu personal. Chiar dacă acest Dumnezeu este incognoscibil în esența sa, El poate fi totuși cunoscut în energiile Sale necreate și prin participarea (care nu ne este oprită) la viața Lui. El creează, formează, luminează și Se manifestă față de oameni prin energiile Sale necreate, care, încă o dată, nu pot fi măsurate, dar pot fi cunoscute prin simțuri! Asta înseamnă că Dumnezeu rămâne ce este, adică increat, iar omul îndumnezeit rămâne, de asemenea, ceea ce este: creație. Posibilitatea omului de a deveni asemănător lui Dumnezeu rămâne, în orice caz, un dar al Dumnezeului creator personal către noi.

La fel, și spiritualitatea indică, se bazează pe teologia proprie, ba chiar pe ne-teologie, cosmologie și antropologie. Spre

deosebite de creștinism, aici nu se cunoaște niciun Dumnezeu creator. „Vedele vorbesc în *îmnuri Dumnezeului necunoscut* despre imposibilitatea de a ști cine sau ce este puterea creatoare sau cum s-a născut lumea. Lucrările acestea au fost inspirate *rișilor* (înțelepților sau văzătorilor) de sus - orice va fi însemnând sus-ul impersonal”¹². În Upanișade, se vorbește despre lume ca radieră sau revărsare — și nu creație. Lumea crește din principiul divin prin puterea centrifugă (Saccadinanda, pg. 86), iar între acestea nu există o linie de demarcație clară. Dacă Upanișadele timpurii mai erau încă puternic marcate de politeism, scrierile mai târzii privesc cosmosul ca pe o realitate atotcuprinzătoare și impersonală, care exclude totul și include, în același timp, întreaga lume în ea. Brahman și cosmosul sunt atât de întrepătrunși, încât totul este Brahman și Brahman este totul, astfel încât întreaga învățătură se poate reduce la următoarea afirmație: „Dacă ar exista ceva ce nu e Dumnezeu, atunci Dumnezeu nu ar fi Dumnezeu” (Saccadinanda, pg. 86). Și totuși, în Upanișade nu se renunță nicăieri cu totul la panteism, astfel încât aici coexistă monismul, monoteismul și panteismul, care nu sunt privite ca niște învățături de nereconciliat. Absolutul cuprinde, deci, totul și nu are opoziție, iar lipsa unei opoziții înseamnă, în final, depășirea și dizolvarea oricărei calități: și a aceleia a binelui și a răului și, până la urmă, și a celei a ființei. Prin aceasta, absolutul cade într-o oarecare măsură în neființă. Țelul căutătorului hindus se află, așadar, într-un fel de motiv ancestral impersonal, în opoziție cu chemarea personală din creștinism - această meditație este hristo-centrică și presupune credință”.

Fără credință în dumnezeirea lui Hristos nu este posibilă o adevărată vedere a lui Dumnezeu. Arhimandritul Sofronie scrie în cartea sa *Voir Dieu Tel Qu'Il Est*, categoric: „Apostolii au putut pătrunde în Lumina de pe Muntele Tabor abia după ce au înțeles că Hristos este Dumnezeu”. Rugăciunea creștină și meditația sunt de nedespărțit de planul lui Dumnezeu pentru

¹² Martin Goldsmith, *op. cit.*, p. 28

mântuirea omenirii, în care Logosul dumnezeiesc a luat trup pentru noi, oamenii, și pentru mântuirea noastră. În meditația asiatică nu se găsește nimic din acestea. Ea nu este îndreptată nici spre Hristos, nici nu este o strigare după mântuirea în sens creștin¹³”.

MOTIVELE DECĂDERII ȘI POSTMODERNISMUL

De unde vine succesul uimitor al multor guru? De ce vindecătorii și învățătorii ezoterici din Occident au atâta priză la oameni? De când cad pradă mulțimi întregi de oameni bine credincioși amăgirilor noilor guru și oricărui alt non-sens New Age? Și cum de e posibil ca pe un altar catolic să stea lângă cruce statui de-ale lui Buda? Ce s-a întâmplat, de Dalai Lama are mai mult succes la o întâlnire bisericească creștină decât Papa? Ce nevoie inexplicabilă îi conduce pe creștini și pe alți oameni spre sinuciderea spirituală? Ce acum 50 de ani mai era încă o problemă pe viață și pe moarte (a credinței), astăzi s-a pipernicit până la a deveni un aspect al *life-style-ului*, ce poate fi oricând schimbat, după comoditate sau plictiseală. Avem tot, suntem tot, putem tot; acesta este motto-ul zilelor noastre. „Nu simțim respirația golului? Nu s-a făcut mai rece? Nu se face mereu noapte? ”, a întrebat unul dintre cei mai distrugători profeți ai postmodernismului, Friedrich Nietzsche, care mai apoi a spus că „Dumnezeu a murit”. Dumnezeu a fost dat la o parte, iar adevărul a fost degradat la nivelul experienței individuale. Istoricitatea Sfintei Scripturi a fost relativizată la o culegere de mituri create de om, și nu revelate de Dumnezeu. Virtutea iubirii de sine și imoralitatea iubirii de aproapele au fost instituite prin proclamație¹⁴. Radio, tv, computer,

¹³ Arhimandrit Sofronie, *Voir Dieu Tel Qu’Il Est*, Mănăstirea Sf. Ioan Botezătorul, Tolleshunt Kighst, Maldon GB, Essex, 1983. în limba română, Arhimandrit Sofronie, *Vom vedea pe Dumnezeu precum este*, Ed. Sophia, București, 2005.

¹⁴ Ayn Rand, *The Virtue of Selfishness*, New York, Penguin, 1964. În limba română, vezi: Ayn Rand, „Virtutea preocupării de sine. Un nou concept al egoismului”, în *Enciclopedia operelor fundamentale ale filosofiei*

cinematograf, Hollywood, internet, *global village*, telefon mobil, posibilități rapide de transport și călătorie, dominarea cuvântului de către imagine, fluxul de informații, publicitatea răutăcios-genială ca purtătoare a celor mai subtile minciuni și așa mai departe, destabilizează cu o rapiditate de speriat toate tradițiile.

Născut în 1945, copil fiind, am crezut întotdeauna că nu va mai exista război în Vest, că oamenii s-au săturat de el pentru totdeauna. Război cu bombe și grenade, într-adevăr, nu a mai avut loc în Europa (cu excepția atacurilor imperialiste ale Statelor Unite asupra fostei Iugoslavii), dar a izbucnit un alt război în mijlocul Europei, unul mult mai devastator. Cum așa? Sunt convins că marele punct de cotitură al post modernismului a fost introdus de către revolta hippie din mijlocul anilor '60, moment în care și-a făcut apariția post- creștinismul, veacul de după creștinism.

Revoluția industrială luase sfârșit, capitalismul internațional își făcuse dej a apariția, democrația a fost introdusă în Europa, informația a cunoscut o adevărată revoluție, călătoriile lungi, peste tot în lume, sunt acum posibile și, astfel, s-au deschis granițele statale, dar și cele personale, către ideile pluraliste și diversitatea de religii. Deodată, toate acestea au devenit accesibile oricui, fiecare având posibilitatea de a-și croi propria sa imagine despre lume. Și exact asta am făcut și eu vreme de 12 ani¹⁵. Anarhia, sexualitatea fără niciun fel de limite, imnurile de laudă aduse consumului de droguri, muzica rock pervertită și dezlănțuită și lupta împotriva Bisericii au distrus până azi mai multe vieți (suflete) decât Primul și Al Doilea Război Mondial împreună. În anii '50 și '60, lumea încă se temea de războiul atomic, de destrămarea atomului. Acum, că pericolul comunismului nu mai există, are loc adevărata destrămare a atomului, în mijlocul nostru. Familiile se

politice. Contemporanii. 1945-1970, Editura Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale, 2005

Klaus Kenneth, *Două milioane de kilometri în căutarea Adevărului*, Ed. Agnos, Sibiu, 2009

destramă, iar familia este nucleul societății, deci atomul. La destrămarea lor, are loc pe plan spiritual o explozie nucleară, după cum putem constata cu ușurință la o rată a divorțului de aproximativ 45%. Această destrămare a *atomului* este mai distrugătoare decât bomba atomică de la Hiroshima, pentru că sufletele se pierd pentru veșnicie. Ca tineri și, mai apoi, ca adulți, nenumărați oameni caută un înlocuitor al lui Dumnezeu - dat la o parte de părinții hippie „anti-autoritate” - în lumea misticii asiatice, în ocultism, într-o supraabundență de ineptii ezoterice, în secte și (o consecință a pierderii identității?) în violența crescândă de la o zi la alta. E demn de remarcat faptul că practica meditației asiatice a crescut după cel de-al Doilea Război Mondial în aceeași măsură în care societatea s-a depărtat, în dezvoltarea ei, de Dumnezeu, de Adevăr, de credința în Hristos și de afirmațiile scrierilor sfinte. Crucile au fost îndepărtate din sălile de clasă; în locul lor, stau pe pereți postere horror de pe scena Heavy- și Death-Metal-ului. Ca profesor, mă trec fiori pe șirea spinării când pătrund în asemenea clase, pentru că știu cât de *reale* sunt acele imagini. O discuție cu elevii pe tema adevărului și despre Hristos mi-a fost, însă, interzisă în mod oficial. Motivul? „Școală laică. ” Iată Europa cea nouă, lipsită de clase și de religii, în care până și Moș Nicolae de ciocolată va fi interzis pentru că are o cruce¹⁶. Realitatea virtuală, chat-room-urile și jocurile necreștine pe calculator invită tot mai mulți elevi să se identifice cu protagoniștii. Cu cât e mai bogată oferta, cu atât e mai săracă viața. Crucile au devenit un trivial accesoriu de modă, care atârnă în jurul sânilor pe jumătate dezgoliți ai idolilor și ai așa-ziselor modele, ca blasfemiatoarea cântăreață Madonna, model al unei comunități mondiale de fani. Ce înseamnă postmodernismul? Să ne lăsăm purtați de val, să spargem tabuurile, să simulăm adevăruri preluate de la alții și toate acestea să le comercializăm cu gla- mour și publicitate. Duhul veacului!

Violența în rândul tinerilor și spiritualitatea ocultă au fost

¹⁶ în *La Liberte* (decembrie, 2004, p. 55)

fenomene până atunci aproape necunoscute. Ele sunt un semn al nemulțumirii generale față de sistemul nostru. În anii '67-'68, sloganul era, „e interzis să interzici”. Sistemele de valori tradiționale au fost distruse și nu au lăsat în locul lor un viitor stabil, pentru că revolta hippie nu a așezat niciun model nou în locul legilor desființate. Fiecare a devenit auto-definită sa *lege*, fără a avea pretenție la o autoritate universal valabilă. Maxima era: „Ai dreptul de a-ți trăi emoțiile, profită la maxim de tinerețea ta, tu ești regele!” înainte, exista Dumnezeu, Stat, Biserică, preoți, învățători, tată, vecin și toți exprimau aceeași ordine naturală, căreia pur și simplu i te supuneai. Pe atunci, nu se cunoșteau problemele de educație.

Copiii din anii '68 sunt ei înșiși astăzi părinți ce trăiesc fără valori tradiționale, instituționale sau bisericești („Copilul meu să decidă singur ce religie îi convine!. Atunci ar putea la fel de bine să își aleagă singur și naționalitatea, părinții, căminul și valorile...). Le lipsește coacerea și cumințenia unor adulți adevărați. Nimănui nu-i mai pasă de interziceri și tabuuri. Ce vor ei? Să se amuze, să se joace, distracție - fun! Viața lor este compusă dintr-un mic cosmos trecător; aleargă cu telecomanda de la un program tv la altul și la fel aleargă și de la o distracție la alta, de la o împlinire la alta: mâncare bună, ieșiri, mașină, vacanțe pe insulă..., totul îndreptat spre *imediat*. O astfel de falsă emancipare nu va putea conduce niciodată spre autonomie, ci, din contră, obligă la un nou fel de supunere și lipsă de scop, dacă nu și de limite.

Tati, vreau un CD nou! Copilul îl primește câteva ore mai târziu... *Tati, am luat o notă proastă la mate.* E vina profesorului și a școlii, desigur (și e ceva ce știu din experiența proprie). Doar nu ne dorim decât *ce e mai bine* pentru copilul nostru! În loc să-i ajutăm să se maturizeze, copiii sunt păstrați, prin îndeplinirea imediată a tuturor dorințelor, într-o stare infantilă. Desigur că fiecare prunc este *centrul lumii*, și asta o simte și el, astfel încât intrarea în realitatea lumii nu se va putea săvârși altfel decât prin lacrimi, plâns și suferință. Dacă părinții ratează acest pas, ajutorul ieșirii din centrul eului, atunci ei nu

sunt vrednici de misiunea de educare și, prin atitudinea lor, împiedică identitatea și creșterea omului. Dacă adultul lipsit de religie nu mai are nici o altă valoare decât copilul său atunci să nu se mire dacă el însuși își va distruge odraslele prin prea multă atenție, prea multe cadouri și „mulțumesc, tati” -, fără să înțeleagă că și copilul așteaptă de la el reguli, limite și norme.

Cine Îl dă afară din viață pe Dumnezeu, acela amputează și blochează dezvoltarea copilului. În tânărl se naște un gol, ce se va *împlini* secte sau bande de tineri. Dacă părinții eșuează în a-i da copilului credința creștină, cultura și normele ei, locul acestora va fi luat în el de o stare, care, de la căderea lui Adam, se află adânc înrădăcinată în fiecare dintre noi: lipsa de respect. Iar de aici nu mai e decât un pas până la violență și criminalitate infantilă. Cu precădere împotriva clerului se fac aproape zilnic acte de violență, la fel ca și prădări de biserici (în anul 2000, în Anglia, aproximativ 1300 de preoți au devenit victime ale actelor de violență, au fost 10 atacuri pe zi împotriva Bisericii și o agresiune (pe zi) asupra unui preot)¹⁷. Noii noștri zei (idoli) sunt starurile de film, fotbalisții, tenismenii, jucătorii de hockey și boxerii. Noile biserici sunt stadioanele, pistele de atletism. Se *sărbătoresc* slujbe ale modei. Ritualurile sunt înlocuite de medalii, ordine și titluri.

Noul vârtej de imagini, care a izgonit crucea și icoana lui Hristos din școli, a blestemat puțin mai târziu, prin hotărâre judecătorească, mușirea multor clopote de biserică. Noii păgâni nu vor să fie deranjați în somnul lor. Ce mai înseamnă în contextul actual porunca *Să nu ai alți dumnezei afară de Mine?* E, oare, posibil ca aceasta să aibă vreo legătură cu *paza* lui Dumnezeu sau este doar o poruncă învechită?

Vă voi răspunde puțin mai târziu la aceste întrebări. Cultura hașis, rock și pop a stilizat religiozitatea asiatică spre o „nouă dumnezeire”. Să nu uităm că Maharishi și, prin el, meditația transcendențială, yoga, meditația și misticismul, a devenit cunoscut abia prin cei de la Beatles și prin droguri în

¹⁷ Klaus Kenneth, *Două milioane de kilometri în căutarea Adevărului*, Ed. Agnos, Sibiu, 2009

Occident și astfel a început să câștige tot mai multă influență. Tinerii care, după revoluția hippie, au pierdut tot mai mult sentimentul creștin religios autentic, au fost amăgiți cu surogatul unei credințe exotice (*altundeva e mereu mai fermecător*), fără ca cineva să fi observat această înșelare fatală. Când muzica rock, consumul de droguri, capitalismul și infama lume publicitară au început să scoată tot mai mult din societate religia, în toate formele ei, Dumnezeu a fost înlocuit neobservat și rafinat de către om. El a devenit de prisos. Lucifer, inițiatorul străvechi al acestei schimbări, și-a râs în barbă, pentru că a reușit ce și-a dorit dintotdeauna: s-a așezat pe tronul (lui Dumnezeu) din inimile oamenilor și acum se bucură de închinarea ce i-o aducem. Ce astăzi trăim pe scena muzicală - cinstire conștientă și dorită a satanei - ar fi fost interzis în anii '60 ca un cult al vrăjitoarelor. Modul în care publicitatea, folosindu-se cu voluptate de cuvinte rele, umilește valorile și conținuturile pentru a distruge Adevărul și valoarea ne lasă să bănuim în spatele tuturor un geniu rău. Totul - cultură, religie, tradiție, societate, artă - folosește acum doar idolului Mamona, comercializării, iar consumatorul e întotdeauna ultimul care observă ce se întâmplă cu el. Aflându-se sub controlul unor puteri străine, el este ademenit în parcurile de distracție, parcurile tematice, Disney land și studiourile de film, unde, în spatele fațadelor și a scenelor, prin simulare și lucruri neautentice, își *umple* cu mirare nostalgică golul lăuntric și frustrarea născută din pierderea valorilor autentice. Irealul, desconsiderarea valorilor, superficialul, ideile de toate felurile au un singur țel: sunt ajutor de consum, umplătoare de lipsuri, care aduc producătorilor lor câștiguri astronomice²⁸.

O filozofie spirituală dincolo de toate religiile a creat fenomene ca Science Fiction, extraterestri, OZN-uri, care sunt toate conduse de dorința de evadare din cătușele cotidianului. Această „religie postcreștină” îi folosește Antihristului, cu ajutorul Hollywood-ului, ca rampă de lansare pentru proclamarea noului supraom: persoana se transformă într-un număr

(lucru devenit aproape realitate în lumea muncii noastre cotidiene și acceptat deja de mulți dintre noi); Dumnezeu Se transformă într-o putere impersonală (*Star Wars*), care conduce universul și (diz-, rez-)olvă problemele omenirii, civilizația post-industrială a atins apogeul său (telepatie, capacitatea de a zbura [*Spider-*, *Bat-*, *Superman*], materializări și dematerializări și așa mai departe) și își trăiește acum veacul cosmic.

Semne din cer? ¹⁸ Numeroasele și incredibilele relatări ale unor oameni demni de crezare despre OZN-uri - eu însumi am văzut acest fenomen cu ochii mei - vădesc setea după o *putere superioară*, care să îi dezrobească pe oameni din lanțurile nevoii și ale sărăciei vieții. Neadevărurile minunate despre OZN-uri aparțin toate domeniului parapsihologiei și ocultismului. Avem aici de-a face cu un sistem de control, și anume controlul credinței, care va fi introdus prin această fascinație pentru noi granițe ale conștientului. Urmarea va fi o cultură absurdă a superstiției: monstrul din Loch-Ness, Big Foot, Yeti, Poltergeist; ființe ciudate care manipulează timpul și spațiul (ET) ne înconjoară și vor să ne inducă în dependența desăvârșită demonică (sectele Rahel). Iar dacă oamenii descoperă amăgirea, atunci sunt în pericolul de a se cufunda în alcool, în lipsă de orientare, confuzie și depresie, ajungând până la gânduri de sinucidere. *Și către sfârșitul miilor de ani, satana va fi dezlegat din închisoarea lui, și va ieși să amăgească neamurile, care sunt în cele patru unghiuri ale pământului, pe Gog și pe Magog, și să le adune la război; iar numărul lor este ca nisipul mării* (Apocalipsa 20, 7-8), pregătindu-le pentru închinarea la el. Prea mult însetează oamenii după semne și minuni și este șocant să vezi cât de ușor și fără discernământ urmează masele demonilor tot mai puțin deghizați, lăsând deoparte toate tabuurile¹⁹. De exemplu: pe bulevardul care duce spre școala unde lucrez, s-a deschis un imens Sex-shop

¹⁸ Pr. Serafim Rose, *Orthodoxy and the Religion of the Future*, St. Herman Brotherhood, Platina, California, 1999, p. 57, în limba română, vezi: Pr. Serafim Rose, *Ortodoxia și religia viitorului*, Ed. Sophia, 2007

(pe vremuri, astfel de lucruri se vindeau pe mici tarabe ascunse la marginea strandului). Adolescenții mei, cu vârste cuprinse între 12-16 ani, trebuie să treacă de patru ori pe zi pe lângă acest loc al rușinii. O singură privire spre vitrină ajunge și deja ești prins în mreje! Despre impresia dăunătoare și ispita grea căreia îi sunt supuși elevii, îmi e dat să aud în curtea școlii, din discuțiile lor din pauză.

Termeni ca *păcat*, *spovedanie*, *smerenie* și *vină* au fost, spre bucuria multor contemporani, „în sfârșit” desființați. Presupun că fiecare om cunoaște sentimentul de vină și de rușine și că fiecăruia dintre noi acestea îi sunt incomode. Sau cunoașteți pe cineva la care să fie altfel? Acum ne simțim, în sfârșit, „liberi”! Asemănător religiilor asiatice, care caută să elibereze de vină, psihologia a reușit să înlocuiască spovedania prin analiză, scaunul de spovedanie prin fotoliu 1 psihiatrului și duhovnicul prin terapeut. A-l scăpa pe pacient de vină - citește: de responsabilitate—pare, cu câteva excepții fericite, scopul multor psihologi. Acolo, ca și aici, omului i se oferă o scăpare de vină. Dar psihoterapia a rămas datoare cu un răspuns privitor la problema vinei. Nu e nimeni aici care să împartă cu noi această vină care ne împovărează atât de tare, încât ne fură, noaptea, somnul. Acest eșec îl face pe om orb vizavi de responsabilitatea sa și îl lasă să creadă că ar putea într-adevăr trăi fără vreo vină. Dar a nu-ți vedea vina nu înseamnă a nu avea vină; aceasta este tactica struțului. Subliniez încă o dată: cu cât au fost distruse mai mult valorile creștine, cu atât omul a devenit mai sensibil la

o astfel de infectare psiho-ezoterică. Și nu doar tinerii!

Să vă spun cum astfel de gânduri și-au găsit intrarea și în persoana mea.

În primii 36 de ani ai vieții mele, eu nu am fost iubit. Din cauza aceasta, puterile și energiile mele s-au dezechilibrat, iar eu m-am îmbolnăvit sufletește. Prin ce se strică echilibrul omului? Nu „lumea rea” din jurul nostru sau așa-zisa „prostie a celuilalt” sunt cele care ne fac rău, ci faptul că omul uită că este copilul lui Dumnezeu și că, de aceea, nu i se poate întâm-

pla niciun rău. Cum de se poate ca oamenii să uite tocmai de această pază înaltă? Tocmai din lipsă de dragoste. Dacă un om nu este iubit, atunci lui îi lipsește ocrotirea, iar această ocrotire nu îi poate fi oferită nici de poliție, nici de armată, nici de serviciile sociale sau de alte instituții statale sau private...

Dacă această ocrotire lipsește, atunci omul este cotropit de puteri negative (gânduri) de toate felurile: astfel, am ajuns să mă îmbolnăvesc. Dezechilibrul naște nemulțumire. Nemulțumirea cere mulțumire.

Cum arată acestea în ziua de azi, văd din sursă directă la școală: mânie, rasism, violență, lipsa limitelor, *libertatea prin hașis* - aproape legalizate de către autorități și mulți părinți —, dependențe și evadare în magie, ocultism... într-un cuvânt, mulțumirea poftelor suprimă tot mai mult credința în valorile autentice.

Dacă i se dă omului, însă, încredere și dragoste, atunci echilibrul său este refăcut, iar el se află deja pe drumul spre vindecare. Aceasta este partea pozitivă și mi-a fost dat să o trăiesc în câteva cazuri cu elevii mei. Cu cât mai mult, însă, cel neiubit, căutător și temător se lasă prins de falsele promisiuni, cu atât mai tare se îmbolnăvește.

Cercul vicios al mulțumirii plăcerilor se închide. Vrem să avem tot mai mult, căutăm tot mai mult, și astfel se naște dependența și tânjirea. Omul e condus mai departe—se nasc porniri care nu se vor lăsa niciodată mulțumite.

URMĂRI ALE MISTICII ORIENTULUI ÎNDEPĂRTAT

Pentru persoanele labile, fragile sau chiar depresive, promisiunile venite de la guru și de la învățătorii postmoderni se transformă într-o armă a auto-distrugerii. Din experiența proprie de ani mulți, pot să confirm că, mai ales pe plan spiritual, au loc următoarele schimbări ce par la început pozitive, dar care se dovedesc a fi negative:

a) La început, am simțit ceva ca o *unitate cosmică* sau ca o conștiință unitar-universală, aproape ca și când aș fi lăsat eul în urma mea. O contopire cu universul.

b) Depășirea granițelor spațio-temporale printr-o ușoară „cădere în gol”.

c) S-au înmulțit sentimentele de bucurie, pace, fericire.

d) Un sentiment că aș putea percepe de acum „obiectiv” realitatea.

e) Toate lucrurile par *sfinte, binecuvântate, dumnezeiești* și superioare.

f) Lipsa cuvintelor pentru *inefabil*, ceva ce nu poate fi exprimat, dar care e, totuși, intrinsec contradictoriu.

Partea negativă are un cu totul alt aspect:

1) Mai întâi, preluarea unui nou vocabular. Fiecare sectă sau grupare are propria ei terminologie, care o diferențiază de tot ce e *vechi* și *expirat*.

2) Aroganță religioasă pe drumul spre *desăvârșirea* personală. Crezi că ești mai bun, că aparții elitei, iar mândria pune stăpânire pe tine. Lucifer nu a avut decât o singură vină pentru care a fost izgonit din Rai: mândria. Cum ar putea, deci, un om mândru să se reîntoarcă acolo? Repet: în întreaga mistică și religie asiatică, termenii precum *mândrie* sau *smerenie* nu au ce căuta, de vreme ce noi suntem Dumnezeu.

3) Încețoșarea conștiinței și, prin aceasta, lenta dizolvare a diferenței dintre bine și rău, care sunt una și sunt incluse în deplinătatea lui Brahman.

4) Nervi supra-încordați, tensiuni interioare din cauza neîmplinirii succesului promis; frustrare după trezirea din meditație și, ca urmare, atacuri de toate felurile: frică, explozii de furie și mânie necontrolată sau depresie.

5) Temeri interioare înmulțite până la panică; nesiguranța spirituală, mentală și emoțională izvorăsc din subconștientul nostru și ne conduc chiar la gânduri de sinucidere ca parte a unei *logice* nimiciri de sine.

6) O luptă constantă pentru locuri mai înalte în ierarhie. Vrem să fim importanți și confundăm scopul vieții cu urcușul pe o scară.

7) Însingurare, răceală interioară și indiferență. Absorbție în propria persoană. Fiecare are propria sa karmă. Problemele

celuilalt nu mă privesc. În meditație, învățăm să ne așezăm pe noi înșine în centrul preocupărilor noastre.

8) În cazul meu, dar și al multor alora: un studiu întrerupt la Universitate (și asta chiar cu puțin înainte de examenele de absolvire). Spiritualitatea făcea astfel de *lucruri lumești* să pară lipsite de importanță.

9) Pasivitatea, pe care eu o confundam cu pacea interioară și toleranța sau chiar cu relaxarea. Chipul tensionat care mă privea uneori din oglindă, după exerciții, nu exprima tocmai liniște și pace: oare cărei sugestii mi-am supus aici sufletul?

Cel care a ajuns să atingă gradul dorit de pasivitate este expus influențelor oculte pe care le-am descris mai sus. Patimile sunt, din păcate, *dezlegate* prin punctele energetice ale trupului (chakre, kundalini), în loc să fie legate. într-un fel sau altul, devenim, fără să ne dăm seama, slujitori ai idolilor. În timpul exercițiilor mele de meditație, am devenit medium și slujeam de purtător de cuvânt unor duhuri a căror origine (fără Duhul Sfânt) nu aveam cum să o recunosc. Mediam între maeștri morți (care erau, în realitate, demoni ce le imitau acelora glasurile), sufletul meu și persoane din exterior, cărora trebuia să le transmit mesaje. Un buchet întreg de fenomene inexplicabile îmi stătea, ademenitor, la dispoziție. Puteam să devin invizibil, vedeam aura celui din fața mea, puteam să îmi părăsesc trupul, să mă mișc în afara timpului și a spațiului, să văd clar OZN-uri și să trăiesc alte experiențe inexplicabile.

Prin acestea, s-au adunat și alte consecințe:

1) Stările de extaz, transă și pasivitate m-au făcut să cred că am găsit spiritualitatea autentică și pacea interioară.

2) Demonii au început, la un moment dat, să își ceară *drepturile*, atacându-mi și duhul și sufletul.

Vom vedea ceva mai târziu cât de groaznic a fost aceasta.

3) În loc să devin mai concentrat, am devenit tot mai împrăștiat.

4) Au apărut tot mai multe dureri trupesti și boli, mai ales după stările de transă și vizitele demonilor. După astfel de experiențe, mă simțeam realmente de parcă aș fi fost lovit de

mașină.

5) Lipsa posibilității de a explica lucrurile care deranjau: permanent îmi găseam scuze. Subiectivul este perceput ca obiectiv, iar instanța de control dispare.

Până la urmă, întreaga *narcoză* asiatică slujește doar ocolirii adevărului. Întrucât omul este, conform spiritualității asiatice, *Dumnezeu*, nu mai are nevoie de smerenie și nici să își pună problema vinei. Dacă suntem, însă, sinceri cu noi înșine, atunci - cu cât pătrundem mai adânc în sufletul nostru, sau, mai bine spus, cu cât permitem Duhului Sfânt să pătrundă mai adânc în noi — vom găsi tot mai multe slăbiciuni, greșeli, dependențe de patimi, într-un cuvânt, vină sau păcat. Iar aceasta mă aduce exact la punctul care este atât de ocolit de celelalte religii: incomoda recunoaștere a sinelui, care este adevăratul izvor al suferinței, dar de care putem fi eliberați prin sângele lui Hristos și iertarea Sa. Pentru aceasta, însă, trebuie să-L credem pe Dumnezeu, să credem *în* Dumnezeu. De-ar fi curățirea noastră atât de ușoară și de simplă precum vor să ne convingă guru! Experiența, însă, arată că toți așa- zii aducători de noroc, toate metodele inventate de om, toate învățăturile-surogat și filozofiile care promit scurtături și cel mai rapid drum către libertate nu fac altceva decât să renege opera de mântuire a lui Hristos și chiar și pe El însuși, să ne aducă în spatele luminii, astfel încât se transformă în aducători de nenoroc. Rămâne o dogmă de nezdruncinat: omul nu se poate curăți singur de păcat! Acesta e un lucru pe care nu-l poate face decât Hristos și, în același timp, o luptă cu mândria proprie, care, odată învinsă, naște lacrimile pocăinței.

Voi enumera în continuare cele mai cunoscute învățături de mântuire ale vremii, filozofiile, teoriile, religiile și tipurile de meditație, practicile oculte, ba chiar și mișcările pedagogiei, promisiunile de mântuire și teoriile de eliberare ale boom-ului ezoteric, ale învățăturilor New- Age, care vor să ne re-formeze, care vor să scoată *adevăratul potențial* din noi și care ne promet, pe deasupra, și succesul social și profesional: antropozofia, advaita, cultele africane, aivanhov, acupunctură,

acupresură, alchimie, amulete, anada ma, aroma terapie, călătorii astrale, astrologie, aura, trainnig autogen, percepții extra-senzoriale, ayurveda, babaji, flori debach, îmbrățișări de copac, bio-feedback, castaneda, channeling, seminarele erhard, creștinismul ezoteric, Dalai Lama, pietrele prețioase, elemente, culte îngerești, enneagrame, cultul culorilor, Feng- Shui, Findhom, masonii, comunitățile secrete, geomantie, grai, grafologie, citirea în palmă, vrăjitoare, wicca, pagânismul, Hildegard von Bingen, homeopatie, huna, magia kahuna, hipnoza, I-Ging, indieni, copilul lăuntric, Cari G. Jung, Kabbala, artele marțiale, budo, cultele celtice și neo-păgâne, chinesisio- logie, Krishna, Kundalini, terapii trupești, Jakob Lorber, Ramana Maharishi, magie, pietre magnetice, mandala, mantră, Nostradamus, numerologie, oracol, locul puterii, osho, pendulare, gândire pozitivă, pre-astronautice, psihodelica, știința drogurilor, psihologie, piramide, Qigong, radiestezie, Rahel, Ramtha, Renaștere, zone reflex, reiki, reîncarnare, Rolfing, metaniere, șamanism, Shakti, scientologie, Silva Mind Control, călătorii spirituale, sfînx, sufism, surâd, shabd, yoga, symbolism, Tai Chi, Tantra, taoism, tarot, teozofie, Tibetul tantric, animale, transă, vis, OZN, Visualisation, Vivekananda, Voodoo, Yoga, Paramahansa Yogananda, Zen... Toate vor să elibereze *capacitățile tănuite*, să îți inducă nouă energie vitală (printr-un jargon mai mult sau mai puțin științific), dar toate pălesc și se transformă în praf în fața dragostei lui Hristos. În spatele tuturor, se află minciuna străveche, cu care șarpele a convins-o pe Eva să guste din pomul oprit: „Ochii ți se vor deschide și vei vedea cine ești cu adevărat... Dumnezeu”. Aceste oferte s-ar putea să fie bine intenționate, dar ele izvorăsc din mințile oamenilor și nu sunt capabile să înlocuiască iubirea

și pacea pe care doar Hristos ni le poate da. Niciuna dintre aceste tehnici sau persoane nu ne pot conduce spre inimile noastre. Amalgamul ezoteric format din semi-adevăruri și pachetele pseudo-creștine de minciuni sunt incapabile să ne vindece inima rănită, să refacă în noi chipul distrus al lui

Dumnezeu și nici să îndrepte caracterul pervertit cu ale sale suferințe și patimi. Pentru acestea, trebuie să ne împăcăm cu Dumnezeu, să devenim din nou fiii Săi, lăsând să cadă de la noi masca mândriei.

Auto-proclamații *mântuitori* sunt condamnați eșecului, pentru că se ridică împotriva lui Dumnezeu, pentru că îl resping, pentru că urmează propriei lor voințe (iar în această voință stă și cheia spre misterul suferinței umane). Va veni ziua când oamenii vor fi atât de obosiți și de sătui de învățături inventate de om, încât vor plânge de fericire când va veni cineva la ei și le va vorbi despre Dumnezeu. *Și întru nimeni altul nu este mântuirea, căci nu este sub cer nici un alt nume, dat între oameni, în care trebuie să ne mântuim noi* (Faptele Apostolilor 4, 12). *Nimeni nu vine la Tatăl Meu decât prin Mine* (Ioan 14, 6). Niciodată nu s-a spus despre niciunul dintre întemeietorii vreunei religii că ar fi singurul Dumnezeu: chiar dacă afirmația exclusivistă a lui Hristos a părut intolerabilă și inacceptabilă majorității contemporanilor Săi (*pentru iudei, sminteală; pentru neamuri, nebunie* - 1 Corinteni 1, 23), ea rămâne totuși nezdruincată și adevărată.

Pentru omenirea suferindă, nu există decât un Singur ajutor, Hristos, Cel care le poate pe toate împlini. Un singur lucru însă nu poate face Hristos: să pătrundă într-o inimă care nu Îl dorește...

CALEA LUI BUDA

Nu mi-a fost tocmai ușor să scriu acest capitol. Budismul a fost ani întregi religia, filozofia mea preferată. Să mă fi sedus oare claritatea din zen, adâncimea mistică a golului lăuntric, logica incoruptibilă (sau chiar ilogicul!) a unei realități ultimative? Să fi fost viața exotică din mănăstirea din pădure cu numeroasele sale surprize și primejdii motivul apropierii mele de budism? Sau asceza riguroasă, postul și renunțarea la tot? Un du-te-vino între halucinații și paranoia, un vârtej al puterilor subconștientului și al impulsurilor estetice; încercarea desprinderii de toate patimile și de tot ce este văzut. Să fi fost

promisiunea unei căi spre eliberarea de nefericire, boală și moarte? Perspectiva unei vieți eliberate de patimi, de gânduri? N-aș putea spune. Budismul mi-a părut mie și, odată cu mine, nenumărat occidental, atât de logic, de rațional și totuși de exotic, magic, pașnic și înțelept! Astfel, mi-am pus ultima nădejde în el și m-am retras în izolare și meditație pentru a găsi relaxarea, indiferența, chiar pacea veșnică, celebra Nirvana.

În realitate, însă - și spun acest lucru acum și îl voi și demonstra—, nici această învățătură nu este mai puțin ambiguă și nevizualizabilă pentru vestici decât ocultismul sau de neînțelesul hinduism. Afirmatia mea este o provocare către toți cei care - ca și mine, cândva - visează la curăția, simplitatea și autenticitatea sa.

Pentru o mai bună înțelegere, voi face o scurtă împărțire a epocilor budismului.

În mod obișnuit, istoria budismului se împarte în patru faze, care și-au găsit toate expresia deplină în India. Prima vorbește despre viața legendară și predicile istoricului Buda Shakyamuni, al cărui nume real era Siddharta Gautama.

A doua fază, care începe imediat după moartea sa, este cunoscută sub numele de *budismul theravada*. Mai târziu, aceasta va fi privită ceva mai disprețuitor de către școli mai târziu înființate, ca *Hinayana (micul vehicul)*, începând cu secolul II î. Hr., se dezvoltă cea de-a treia fază, numită a *budismului mahayana* sau *vehiculul mare*. Cel mai devreme în secolul IV d. Hr., apare *tantrismul* sau *tantrayana*. Acesta se mai numește și Vajrayana sau *vehiculul de diamant* și pretinde despre sine a fi cea mai înaltă formă a budismului (termenii de specialitate sunt explicați în anexe).

„Misterul budismului tantric este format din jertfirea principiului feminin și manipularea erosului pentru atingerea puterii universale androcentrice”²⁰, citim în punctul central al cărții *Im Schatten des Dalai Lama (În umbra lui Dalai Lama)*.

²⁰ Victor și Victoria Trimondi, *Der Schatten des Dalai Lama, Sexualität, Magie und Politik im tibetischen Buddhismus*, Patmosverlag, Dusseldorf, 1999

După cum am introdus întregul nostru text prin afirmația centrală de mai sus, la fel dorim să anticipăm patru variații corespunzătoare acestei afirmații despre „jertfirea femeii”, „manipularea erosului” și „puterea androcentrică” în cele patru etape istorice ale budismului:

1. *Jertfirea principiului feminin* este încă de la început un motiv fundamental al învățăturii lui Buda. Ea corespunde renunțării budiste la viață, natură și suflet. Purtătorul puterii androcentrice este în perioada de început însuși Buda.

2. În budismul hinayana, *micul vehicul*, *jertfirea femininului* se face cu ajutorul meditației. Călugărul hinayana se teme de femeie și încearcă să se salveze de ea. Tot prin exerciții meditative distruge el și transcende viața, natura și sufletul. Purtătorul puterii androcentrice este, în această fază, *sfântul ascetic* sau arhatul.

3. În budismul mahayana, *vehiculul mare*, locul izolării de femeie este luat de mila pentru ea. Femeia trebuie salvată din trupul ei, iar călugărul mahayana o ajută dezinteresat să-și pregătească transformarea necesară fizicului ei, pentru ca la următoarea renaștere să se poată reîncarna în bărbat. Femininul este, deci, mai departe privit ca ceva inferior și demn de dispreț, ce trebuie jertfit pentru a-l transforma în ceva pur masculin. (...) Purtătorul puterii androcentrice este, de această dată, *mântuitorul* sau Bodhisattva.

4. În tantrism sau vajrayana, maestrul tantra (yoghinul) înlocuiește mila pentru femeie prin stăpânirea absolută a femininului. El ridică femeia prin intermediul unor ritualuri sexual-magice la rangul de zeiță, pentru ca mai apoi să o jertfească real sau simbolic. Cel căruia ea îi este sacrificată nu este vreun Dumnezeu, ci însuși yoghinul, care absoarbe în sine întreaga energie vitală a victimei. Această metodă radicală a vajrayanei sfârșește în focuri apocaliptice, care înghit întregul Univers în flăcările lor. Purtătorul puterii androcentrice al acestei faze este *marele vrăjitor* sau Maha Siddha. (...) În budismul tantric avem de-a face, deci, cu o filozofie și o religie masculină, distructivă, disprețuitoare vizavi de femei și

vrăjmașă vieții - adică exact imaginea opusă a ceea ce se prezintă vesticilor și pentru care aceștia primesc aceasta religie cu inimi deschise și bucurie în persoana lui Dalai Lama³².

Siddhartha Gautama, fiul conducătorului celor din Shakya, un trib din Nepal, a trăit cam între 536/558-483/480 î. Hr. într-un mic loc din Himalaya. El nu era Dumnezeu și nici nu dorea să fie astfel cinstit. Totuși, istoricul Buda este tot mai mult împins în fundal, iar astăzi există în Asia aproximativ 150 de milioane de *urmași* care slujesc unor Buda cerești (Ami-tabha și Boddhisvatta), pe care îi privesc ca pe niște zeități. Prințul Siddhartha (Shakyamuni) a recunoscut, după moartea mamei sale Maya, după căsătorie și o viață cu devieri sexuale (și el era doar un om!), în brațele uneia dintre concubinele sale, că viața aceasta, de care se săturase, e cu totul lipsită de sens. Ochii i s-au deschis și a văzut că omul suferă. Părăsind ocrotirea palatului său, s-a întâlnit cu un bătrân în ultimul grad al senilității, cu un bolnav și cu un convoi mortuar ce se afla pe drum spre locul de incinerare al cadavrului. Atunci și-a amintit de „fețele descompuse și scârboase ale femeilor dorminde” cu care petrecuse, a simțit gol și saturație și și-a căutat drumul spre libertate, căutând o metodă de a scoate răul din lume, ba chiar de a se scoate pe sine din lume. S-a făcut călugăr cerșetor, preluând, în același timp, toate echivalările *femeie = rău* din culturile patriarhale cunoscute³³ (vezi Mohamed). Femeia și erosul împiedică împlinirea spirituală și corespund, de aceea, termenului *mara*, echivalentul diavolului din mitologia creștină, ai cărui urmași de sex feminin sunt vrăjitoarele senzualității. Buda le numea *fiicele diavolului*, spunând: „Acest trup al vostru e o mlaștină a mizeriilor, o adunătură infectă de necurății. Cum te poți bucura de asemenea latrine umblătoare? ” Sau: „Mai bine s-ar vorbi cu demonii și criminalii cu săbiile scoase, mai bine am atinge șerpi veninoși, chiar de-am ști că mușcătura lor înseamnă moarte, decât să vorbim cu femeia”, le-a predicat el elevilor săi. Lucruri și mai lipsite de respect, mai scârboase și care, fără îndoială, rănesc, se pot citi în cartea *în umbra lui Dalai Lama*, cu izvoarele

originale unde acestea pot fi găsite.

Maestrul meu de atunci, Achan Chah, ne recomanda mereu, extrem de insistent, să mergem în Bangkok și să asistăm la autopsii, în scopul luminării și al eliberării de orice iluzie: acolo vedeam cum se taie trupurile de femeie. Am urmat destul de des acest sfat al său - iar ce mi-a fost dat să văd acolo, cu siguranță nu era pentru oameni slabi de înger²¹. Cu toate acestea, niciodată nu am întâlnit acolo vreun alt călugăr! Tot la fel, teama de a intra în contact cu femininul era în așa fel reglată în mănăstirea noastră, încât niciun călugăr nu avea voie să se apropie la o distanță mai mică de trei metri de o femeie. Tot așa, trebuia să fim cel puțin trei persoane dacă o astfel de întâlnire era vreodată necesară. Îmi amintesc de o situație, când traversam, pierdut în gânduri, un bulevard din Bangkok și nu am observat autobuzul care se apropia în viteză mare și care m-ar fi strivit. O femeie m-a smuls în ultima clipă din calea lui, iar eu am avut un șoc: nu pentru că trecusem la un milimetru de moarte, ci pentru că fusesem atins de o călugăriță. Atât de marcat eram de această învățătură.

Retragerea lui Buda din lume trebuie, totuși, privită în aspectele ei pozitive. Predicile sale pentru ucenici, care au fost mai întâi cinci, apoi 60 (*arhat*), se învâртеau permanent în jurul temei suferinței, în toate formele sale. Asemenea unui medic, el diagnostichează pe rând etapele, găsește motivele, explică evoluția și oferă soluții. Buda, luminatul, cum mai era numit, a realizat - dacă putem spune așa - prima parte a drumului pe care ni-l cere și nouă Hristos: retragerea din lume și desprinderea de ea. Învățătura sa se bazează pe reguli asemănătoare celor din mănăstirile creștine. Nu e vorba de misticism sau de experiențe ieșite din comun. Totuși, Buda nu a putut găsi din motive istorice împlinirea (Hristos), iar efortul său s-a terminat odată cu moartea lui, la 80 de ani, într-un drum ascetic înfundat. Când ucenicii săi l-au întrebat, înainte să moară, cum să facă să își aducă aminte de el, el le-a

³⁴ Klaus Kenneth, *Două milioane de kilometri în căutarea Adevărului*, Ed. Agnos, Sibiu, 2009

recomandat să nu se împovăreze cu astfel de întrebări, ci mai degrabă să se țină de învățătura sa. Spre deosebire de Hristos, Care spune: *Faceți acestea întru pomenirea Mea!*

Paralelele sincretice cu Adam, care a fost izgonit din Rai și care și-a dorit reîntoarcerea acolo, se vădesc celui ce caută mai departe și îl conduc pe acesta la tentația de a pune un semn de egalitate între contopirea cu universul și unirea cu puterile cosmice, numită în budism *Nirvana* (ne-ființă), și reîntoarcerea în paradis. Însă locuitorului obișnuit al pământului sau muncitorului simplu îi va fi (aproape) imposibil să atingă Nirvana. Pentru a atinge un asemenea țel înalt, trebuie să te retragi din lume. În budism, cea mai mare îndatorire a unui bărbat e aceea de a-și părăsi, din motive religioase, familia, casa și curtea, iar pentru că aceasta e, de cele mai multe ori, imposibil, se retrage - asemănător stagiului militar din Vest—pentru un anumit timp într-o mănăstire; un fenomen social tipic în Thailanda. Spre deosebire de creștini, cărora li se spune, de asemenea, că sunt străini în această lume și că, prin botez, nu îi mai aparțin ei, deși trăiesc în ea, în budism, călugăria de o viață întreagă este o premisă obligatorie pentru ca vreodată în viața aceasta (sau, teoretic, în una din următoarele) să duci o viață lipsită de dorințe și, prin aceasta, să spargi roata renașterilor.

„Doar cu cea mai mare greutate a putut fi mișcat istoricul Buda să primească și femei. Era convins că prin acestea i se vor aduce învățăturii sale pagube de neîndreptat”²². Astfel de prejudecăți religioase sau sociale se pot întâlni până în prezent. Abia în budismul Mahayana întâlnim idei ca aceasta: „Dacă unei ființe feminine i se nasc gânduri de luminare și ajunge să urmeze dharmei (învățăturii budiste), atunci ea poate aduna merite, care să îi permită într-o viață viitoare să se încarneze în bărbat (...). Tot la fel, bărbații ce poartă o viață păcătoasă se vor reîncarna în *muieri*”. Sau chiar ideea *culcării împreună din mită* din budismul tantra. O regulă spune: „Dacă o femeie se îndrăgostește cu adevărat de un Bodhisattva (călugăr, seamăn al lui Dumnezeu) și dacă este pregătită să își jertfească

²² Victor și Victoria Trimondi, *op. cit.*

viața pentru el, atunci el are datoria de a o salva, îndeplinindu-i toate poftele''. Cu siguranță că sunt cel puțin câțiva călugări care au împlinit cu mare bucurie această poruncă. Și în centrele vestice ale budismului modern (...) sunt cunoscute cazuri în care maestrul se culcă cu ucenicele pentru a le ajuta *spiritual*. Însă, în astfel de cazuri, lucrurile se petrec, de regulă, într-un mod mai intim decât în cazul unor guru asiatici, care se lăudau în fața reporterilor americani: „M-am culcat cu o mie de femei (...), sunt o cârpă budistă (...), adică ceva ce se murdărește, curățând în același timp lucrurile pe care le atinge”³⁶. Poate că acest guru ar trebui pur și simplu să arunce o batistă albă pe un maldăr de gunoi ca să i se deschidă ochii. Câtă aroganță! O astfel de *curățire* a înfăptuit doar Hristos pe Golgota! Scrierile centrale ale budismului sunt cuprinse în trei opere, cunoscute sub numele de Tripitaka. În ele, sunt păstrate învățăturile Vajrayanei, în *scrierile sfinte* sau *tantrale*. În afară de acestea, nu există nicio altă scriere centrală, care să fie privită ca fundament al budismului. Nu există nici biserică și nici preoți, ci doar călugări, care trăiesc după reguli severe. Ce se petrece în mănăstiri? Scopul urmărit este controlul gândurilor și, prin acesta, al simțurilor, al senzualității și al poftei, pentru că acestea din urmă sunt izvorul întregului rău. Greutățile și patimile îl înrobesc și în credința creștină pe om și sunt un rău central, împotriva căruia trebuie luptat. Dar căile și conținuturile învățăturilor sunt diferite. Aici, recunoașterea păcatului, pocăința, lacrimile, iertarea și îndreptarea; acolo, controlul prin meditație. Budismul cunoaște în cele patru expresii ale sale nenumărate forme de meditație și, până la urmă, orice poate deveni obiect al meditației: respirația, mersul, mâncarea, meditația în grup, somnul conștient, chakrele, mantrale, extazul, dansul, sexul, imaginile mandala, privirea, ascultarea vântului, ținerea mâinilor pe pereți sau sub apă și până și tragerile cu arcul, zenul, luptele sportive și mantrale scrise pe bilețele, care se închid într-o moară de rugăciuni și produc puteri magice ș. a. m. d. Scopul e mereu același: acela de a stinge dualitățile lumii. Învățătura spune că

binele există doar pentru că există și răul. Norocul se naște doar din nenoroc. Dar toate împreună sunt, în final, Maya, o imagine falsă. Întreaga lume e iluzie și închipuire—tot vizibilul nu este altceva decât un gând din mintea noastră (*samsara*), care dispare cel târziu la moarte. Acolo unde întreaga creație nu e decât iluzie, nu e, în mod logic, nevoie nici de un creator, nici de o persoană. Aici avem o diferență esențială față de creștinism. Întrucât toate iluziile sunt, în final, lipsite de scop, nu are nici viața însăși vreun sens. Un proverb budist spune în felul următor: *Viața e o frunză moartă în vânt*. Ca o frunză dintr-un copac începe înflorirea, dezvoltarea, devenirea, uscarea... Așa este și viața omenească: un ciclu de lucruri vizibile trecătoare. Buda și-a *predat* doctrina rugând pe unul dintre ucenicii lui să îi aducă un car. Apoi, i-a spus aceuia să îl desfacă în bucăți, până nu a mai rămas nimic din el și l-a întrebat: *Unde e carul?* Răspunsul a fost: *Nu există niciun car, maestre*. Adevărul ultim al lui Buda este ne-ființa. Nu există niciun car, niciun ucenic, nimeni și nimic.

În ceea ce privește sufletul, nici măcar el nu se reîncarnează. Învățătura budistă despre karmă (culegi ce ai semănat) este mai complexă decât cea hindusă, care pleacă de la premisa *sufletului veșnic* (transmigrația sufletelor). Atâta vreme cât pofta nu a fost stinsă, ea naște iarăși și iarăși o nouă ființă, în care acționează karma. Nimic nu curge aici dintr-o viață într-alta, în afară de karma. Dinamica puternică ce îl conduce pe om să ceară o formă nouă de existență este setea de viață, pofta și dorința de a deveni și de a trece.

Budist fiind, m-am întrebat cândva ironic de ce trebuie să stingem tot, dacă totul nu e decât o iluzie? Mai ales suferința, care este cel mai groaznic *păcat* în budism și a cărei evitare e punct central al învățăturii. Oricine a suferit știe dacă în aceasta e vorba de o iluzie sau nu. O experiență foarte reală au fost *lacrimile uscate*, care curgeau spre interior, după trăiri cu totul lipsite de dragoste în mănăstire. Pentru că în budism nu e permis să îți arăți sentimentele, ele fiind semnul exterior pentru cât de departe te afli de relaxare. Slăbiciunea nu ți-o porți la

vedere. Și toate acestea, în timp ce Hristos nu S-a sfiit să arate atâtea sentimente umane: mânie, supărare, doliu, lacrimi, dezamăgire, bucurie, surpriză și așa mai departe. Experiența suferinței ia un loc cu adevărat central și în creștinism, ea fiind adesea resortul ce ne face să răspundem chemării lui Dumnezeu. Aici, însă, omul se usucă în adevăratul sens al cuvântului, prin încercarea sa de a se goli, ceea ce duce la un alt rău:

Amok. Dacă nu înveți nimic altceva decât să îți suprimi neconținut sentimentele, vai și amar când demonii pun stăpânire pe tine! Descărcarea care s-a strâns până atunci se numește Amok. Când viețuiam încă în mănăstire în Thailanda, am trăit această experiență de două ori foarte adânc și am fost extrem de șocat. Ar fi interesant de analizat dacă violențele groaznice ale războaielor din Vietnam și Cambodgia nu au fost, cumva, consecințe clare ale unei asemenea stări.

În cei 12 ani ai căutării mele, am avut adesea senzația de a fi dizolvat cu totul lumea iluziilor. Sunt convins că am fost în Nirvana, motiv pentru care Achan Chah le-a spus călugărilor într-unul din discursurile sale săptămânale, că eu aș fi *mai budist decât voi toți* (Bine-ai venit, mândrie!). În drumul meu spre Nirvana am văzut tot ce mă înconjură ca pe un mozaic mișcat, ca miliarde de atomi, de punctulețe colorate, pe care le puteam dizolva și rearanja după pofta inimii. Eu însumi (dar oare eram eu acela?) mă aflam dincolo de granițele spațio-temporale. O experiență masivă, în care părea să nu mai existe nimic, nici măcar eul meu. Repet: lumea care se dizolva în vibrații, dispariția senzațiilor, părăsirea trupului meu, vederea auriu, devenirea invizibil, citirea gândurilor, călătoriile astrale, ba chiar materializările și, ca apogeu, vizitele demonilor reali care erau permanent în jurul meu - acestea și alte fenomene greu de verificat îmi arată astăzi, creștin fiind, că ieșisem de mult din domeniul ocrotirii învățăturii creștine pentru a cerceta lucruri pe care într-o astfel de stare niciodată nu le vom putea recunoaște. Din perspectivă creștină, pot astăzi să confirm că acelea nu au fost decât inducții demonice, la fel ca și, de

exemplu, conceperea mea²³. Aceste experiențe au fost mereu foarte subiective și nu am putut aduce niciodată dovezi pentru autenticitatea lor obiectivă. Au fost ele, oare, închipuire sau nu? Reale au fost în orice caz. Pentru „prințul întunericului” e foarte ușor să prezinte sufletului omenesc, creierului, minții, conștientului dovezi ale reîncarnării, experiențe deja-vu și orice altceva ca fiind dumnezeiești și pozitive; sunt lucruri pe care le-am trăit, de exemplu, în Calcuta prin pictura Alpana sau prin muzica sitarului sau în Peru, în Machu Picchu, pe piatra de jertfa incașă. Și mai am un exemplu: odată, când mă aflam în Pattaya într-o discotecă, am fost plătit de mai multe prostituate să merg cu ele acasă și să le *binecuvânteze* - doar eram călugăr. Nu m-a prea încântat gândul, simțeam frică pentru un pericol necunoscut, când, deodată, am auzit cu claritate glasul lui Achan Chah. Îndată, mi-am biruit frica prin *vocea* maestrului meu, care îmi repeta insistent: *Fă ce faci— nu există corect și greșit, totul e Una*. Și m-am supus — nici azi nu știu cui anume. Dar ce mi s-a întâmplat? M-am sufocat tot mai mult și am simțit cum se anunță ruina trupească. A trebuit să evaderez din acel loc al *dragostei*, întrucât eram asaltat tot mai des de tot mai multe fete. Lucrurile au început să fie dureroase, și eu am început să mă scufund în vârtej. Abia astăzi știu că doar în Duhul Sfânt e posibilă o diferențiere a duhurilor. Vrajmașul m-a păcălit cu rafinament, imitând glasul lui Achan Chah.

Intelectul uman este sensibil la multe influente. Însă cea mai mare parte a acestor inspirații nu ne slujește nouă, ci noi slujim acestor influențe și amăgiri. Acest lucru este posibil,

- a) pentru că nu putem recunoaște puterile demonice, dacă nu avem Duhul lui Dumnezeu în inimile noastre
- b) pentru că fantezia și închipuirea, ca primitori ai acestor imagini și mesaje, ne pot cu ușurință păcăli
- c) și pentru că ne lăsăm păcăliți de inducțiile satanei, care astăzi, ca și atunci, ne promite că prin astfel de recunoașteri putem deveni la fel ca Dumnezeu, lingușind mândria naturii

²³ Klaus Kenneth, *Două milioane de kilometri în căutarea Adevărului*, Ed. Agnos, Sibiu, 2009

noastre căzute. Chiar și în manifestările unor adunări creștine, am trăit (și sper să rămână de domeniul trecutului) uneori un asemenea amalgam psihic, încât aveam senzația că se aseamănă mai mult dansurilor extatice ale șamanilor și zeilor străini, decât Duhului Sfânt. Anumite întâlniri ecumenic-carismatice se aseamănă mai mult ședințelor de spiritism, unde se ia contact cu duhurile, unde masele izbucnesc în râsete isterice, iar oamenii își pierd cunoștința rând pe rând, încât oricât de bine intenționat ai fi, tot nu poți recunoaște oblăduirea (protecția) Duhului Sfânt. *Vorbirea în limbi* este o tehnică (iarăși), și nu un dar al harului. Nenumărate profeții, *mesaje directe de la Dumnezeu* și interpretările lor se află pe același nivel cu horoscopurile lapidare, iar victimele credule sunt prinse - la fel ca și în hinduism - în capcană prin replici de genul: *încearcă și tu și funcționează*. Adevărata frică de Dumnezeu nu cunoaște râsul. Duhul lui Dumnezeu naște în noi lacrimi pentru starea noastră căzută: *Fericiți cei ce plâng, că aceia se vor mângâia* (Matei 5, 4). Pentru cineva care cunoaște ocultismul, dar și creștinismul autentic, nu e greu de înțeles că aici își fac de lucru duhurile căzute, care amăgesc oamenii cu o *sfântă religiozitate*. Pentru că Duhul Sfânt trezește în noi recunoașterea păcatului, ne transmite *ură de sine* (îndreptată împotriva vechiului om), ne conduce spre pocăință și renunțare de sine și așteaptă de la noi iubire de vrăjmași. Aceasta este opoziția crasă la sugestii supranaturale, profeții și *evlavioase* sentimente de superioritate. Creștinii care se lasă păcăliți de astfel de amăgiri se bazează în mod naiv pe propriile lor sentimente, senzații și judecăți, în vreme ce nimeni care L-a întâlnit cu adevărat pe Hristos nu cade în asemenea înșelătorie pseudo-spirituală. „Cea mai mare amăgire este aceea de a crede că suntem eliberați de amăgiri”, spune una dintre cele mai vechi învățături ale Bisericii (Sfântul Grigore Sinaitul). Asemenea creștini nătângi și neexperimentați compară iluziile lor psihice, râsetele lor, emoțiile mediale și încrâncenările lor, fără ezitare și plini de mândrie, cu giganți ca Sfântul Apostol Pavel pe drumul Damascului. Imaginați-vă o asemenea

nebuie! Sfântul Pavel e cel mai mare om al tuturor timpurilor: în clipa scurtă a întâlnirii, a primit de la Dumnezeu mai mult decât toți apostolii care au fost vreme de trei ani împreună cu Hristos și care trăiseră învierea, înălțarea și Pogorârea Duhului Sfânt! Iar oamenii aceștia se așează pe aceeași treaptă cu el!

În cartea sa, *Minuni și semne*, episcopul Ignatie Briancianinov (Yaroslavl, 1870) scrie: „Amăgirea care este cunoscută sub numele de fantezie se îndeletnicește cu inventarea unor false sentimente și stări ale harului, din care se naște o idee greșită despre întregul proces spiritual... Ea inventează mereu stări pseudo-spirituale, o intimă *camaraderie (colegialitate)* cu Hristos, un dialog lăuntric cu El, dezvăluiri mistice, voci, bucurii ale inimii... Prin acestea, sângele primește un impuls păcătos și ispititor, care imită o bucurie a harului. Acestea se ascund în spatele măștii smereniei, a evlaviei și a înțelepciunii”. O astfel de stare poate dura ani îndelungați sau chiar o viață întreagă, fără să fie descoperită. Cineva care cade într-o asemenea stare caldă, comodă și zeloasă, trăiește o adevărată sinucidere spirituală prin orbirea față de adevărata sa stare spirituală. Episcopul Ignatie continuă: „În timp ce acela crede că este plin de har... nu va primi niciodată harul... Cine își prescrie singur daruri ale harului, oprește prin fantezia sa intrarea harului dumnezeiesc și deschide larg ușa infectării prin păcat și demoni”²⁴. *Fiindcă tu zici: Sunt bogat și m-am îmbogățit și de nimic nu am nevoie! Și nu știi că tu ești cel ticălos și vrednic de plâns, și sărac și orb și gol! (Apocalipsa 3, 17).*

De aceea, Dumnezeu ne-a interzis să gustăm din pomul unor asemenea *cunoașteri*, astfel de practici nu sunt importante pentru viață. Șarpele vrea o dată mai mult să fie mai inteligent decât Creatorul său, iar cei care ascultă de el vor trebui să suporte consecințele - căderea. Adică, depărtarea de Dumnezeu. *Dar Duhul grăiește lămurit că, în vremurile cele de apoi, unii se vor depărta de la credință, luând aminte la duhurile cele înșelătoare și la învățăturile demonilor (1*

²⁴ Pr. Serafim Rose, *op. cit.*

Timotei 4, 1). Aici nu se spune nimic despre o *retrezire* sau o *revărsare a Duhului Sfânt*, ci mult mai mult despre o cădere aproape generală de la credință, despre amăgiri și înșelări atât de rafinate, încât creștinătatea (autentică) va fi tot mai mult strâmtorată pe pământ și *Fiul Omului, când va veni, va găsi, oare, credință pe pământ?* (Luca 18, 8). Va găsi inimi închise dragostei. Omenirea se răcește.

E important de știut că, în punctul central al misticii și al practicii asiatică, nu se află Dumnezeu, ci omul, acest lucru având ca urmare faptul că Dumnezeu, dragostea și adevărul sunt căutate în întunericul din lăuntrul omului. Din întâlnirea cu Hristos, însă, eu aflu, iar la Ioan pot citi *că Adevărul nu este în noi*, ci ne este revelat din exterior.

Împăcarea cu sine, dependența de sine, mulțumirea de sine și egocentrismul sunt, între timp, foarte răspândite și cresc într-un ritm alert. Pentru mine, aceste lucruri sunt semne pentru cât de tare s-au înrădăcinat religiile orientale în Vest - prin acestea, oamenii au pierdut gustul pentru creștinism. Budismul propune lucruri mai tentante decât drumul crucii: mulțumire și atingerea rapidă a păcii lăuntrice, fără lupte grele și războaie dure pentru preschimbarea vechiului Adam, a firii căzute. Pentru el, ajunge o premisă simplă: să te ții de învățătura și poruncile lui Buda. În mănăstirea lui Achan Chah, acestea sunt formate din 2200 de reguli care, în general, se aseamănă poruncilor creștine. Să nu distrugem vieți, să nu furăm, să nu mințim, să nu dansăm, să nu ne distrăm, să nu bem alcool... Din cauza pretențiilor morale înalte, ele produc uneori destul de ușor confuzie printre creștini (trăia atunci și un călugăr catolic în acea mănăstire).

Din această cauză, trebuie să mă opresc puțin asupra acestor reguli.

La fel ca și în creștinism, regulile au ca scop stingerea patimilor. Până la urmă, niciun budist nu vrea să renască. Să nu uităm afirmația lui Buda: *Viața este suferință, suferința este viață*. Credința în reîncarnare este aici punctul care pune totul în mișcare; după cum am văzut, în karmă se stochează toate faptele bune și rele. Budistul are deci interesul să își prelucreze

În această viață karma sa negativă provenită din alte vieți anterioare, să se elibereze de nemiloasa *roată a vieții*, care este motivul întregii deznădejdi din Asia. Pentru că fără iertarea lui Hristos nu ne rămâne decât legea, care arată în felul următor:

Cele patru adevăruri nobile

1. *Suferința: tot ce e muritor se caracterizează prin suferință.*

Nu e ca și cum Buda nu ar fi cunoscut bucuria existenței, dar chiar și însuși faptul că bucuria e trecătoare cuprinde o mare suferință.

2. *Izvorul suferinței: suferința vine din lăcomie și dependență.*

La începutul suferinței universale stă setea-după plăceri, distracții, dezmăț-, iar neîmplinirea acesteia produce suferință. Dorința ca lucrurile să rămână așa, instinctul de conservare și dorința de păstrare sunt distruse de moarte, astfel încât se transformă în deznădejde.

3. *Oprirea suferinței: dacă reducem lăcomia la tăcere, atunci suferința se stinge.*

Buda încearcă să demonstreze prin propria lui viață și renunțare posibilitatea eliberării de patimi.

4. *Calea*

Stingerea poftelor și a lăcomiei se face prin urmarea nobilei Căări cu opt drumuri

Aceasta ordonă virtuțile și un comportament uman al liniștii, al dezvoltării duhului și al vieții ordonate. În detaliu, aceasta arată așa:

1. *perspectiva corectă* (înțelegerea celor 4 adevăruri nobile)

2. *hotărârea / intenția corectă* (păstrarea motivelor curate)

3. *vorbirea dreaptă* (rostirea adevărului)

4. *comportarea / acțiunea dreaptă* (autenticitate, împăciuire)

5. *întreținerea dreaptă* (fără a păgubi pe cineva)

6. *strădania dreaptă* (asceză, disciplinarea propriei persoane)

7. *concentrarea dreaptă* (gândirea cu o rațiune autocritică)

8. *meditația / contemplarea dreaptă* (adâncirea în sine, yoga)

Practica a demonstrat că aceste puncte nu pot fi îndeplinite de nimeni în afara mănăstirii. De aceea, se mai adaugă aici cele cinci jurăminte călugărești, așa cum ni se cereau ele în mănăstirea lui Achan Chah:

- 1.să nu mai mănânci după ora 9 dimineața
- 2.să nu cânti, să nu dansezi, să nu te distrezi, să nu bei alcool
- 3.să nu porți și să nu posezi bogății
- 4.să nu posezi și să nu primești bani, aur sau argint
- 5.să nu dormi în pat moale

Se tânjește după o viață simplă și sănătoasă ca fundament al fericirii autentice. Cunoscând faptul că fericirea adevărată nu poate fi găsită decât în pace, solidaritate, libertate și milă, și nu în bogăție, celebritate, dependență de câștig sau de sex, călugărul încearcă să-și petreacă viața în responsabilitate și toleranță față de sine și de mediul înconjurător în orice situație, viață bazată pe (cele 2200 de) porunci. Astfel, exploatarea, nedreptatea socială, hoția și celelalte sunt privite ca motiv al suferinței și trebuie înlocuite prin milă, trezvie, lipsă de violență și dărnicie vizavi de celelalte ființe (și animale) și chiar și de plante. într-un cuvânt, scopul renunțării este de a nu face nimănui vreun rău.

Ceea ce la prima vedere pare a fi o acțiune ascetic-creștinească, la o mai atentă cercetare se dovedește o regulă morală intrinsec negativă spre stingerea dorințelor, întrucât perspectiva budistă, asemănătoare celei hinduse, nu face diferența între bine și rău. Totul are un izvor. Dar adevărata responsabilitate morală există doar acolo unde individul are posibilitatea de a alege liber între *bine și rău*. În Biblie, citim: *Iată, astăzi așez înaintea la viața și moartea, alege...* Dacă omului nu i se asigură libertatea alegerii, atunci un concept etic, cum e cel oferit de budism, rămâne, în final, lipsit de sens, iar practicile mai sus amintite nu sunt altceva decât adevăruri goale. Devine aproape o etică negativă a *ne-furtului*, a *ne-tâlhăririi* ș. a. m. d,

Întrucât aceste lucruri nu mai au un oponent obiectiv. E un lucru pe care deja l-am întâlnit în hinduism. Realitatea unei asemenea viziuni etice arată cu totul altfel: în ciuda dragostei și a milei, pe care călugărul este obligat să le simtă, lipsesc, din păcate, adevărata (și creștina) dragoste a aproapelui, pentru că omul - șinele pasiv - se află în centru. Acesta este reversul medaliei. Celălalt este doar parte a propriei iluzii și trebuie să-și prelucreze singur karma. Astfel, termenul budist *met ta* (dragoste) nu se mai preschimbă în ajutor activ, ci într-o rămânere pasivă. E ca și cum i-ai spune omului: *Nu-i fă celuilalt niciun rău, lasă-l în pace!* Pasivitatea asiatică sau, și mai dur, indiferența, pe care mulți vestici o înțeleg greșit și o cinstesc ca pe adâncă pace interioară și relaxare, își are aici rădăcinile. Aceasta, însă, este o *toleranță* pe care un creștin nu are trebui să o tolereze: el trebuie să fie mereu activ în ajutorare, de exemplu împotriva castelor, a indiferenței, a sărăciei și așa mai departe. O luptă cum e cea pe care Maica Tereza a purtat-o în Calcuta. Iubirea (creștină) de aproapele este activă: ea a creat spitalele, școlile, orfelinatele și toate instituțiile de acest gen din Asia. Dumnezeu creștin îi cere omului să iasă din viața care se învâрте doar în jurul propriei persoane și să se alieze cu Hristos, să încheie o alianță cu El.

Siddhartha Gautama a reușit, prin recunoașterea rădăcinii suferinței și încercarea de a o alunga, să facă un pas corect în direcția eliberării de patimi, dar i-a lipsit cel de-al doilea pas, primirea lui Hristos. Într-o exprimare creștină: Buda a încercat să se dezbrace de veșmântul răului, însă nu a putut să se îmbrace în noul veșmânt (haina de nuntă), veșmântul Botezului, prin care Duhul Sfânt Se pogoară în noi, conducându-ne spre adevăratele străfunduri ale păcatului uman. Nu prin învățături, tehnici de meditație sau filozofie, ci prin faptul că ne ia de mână și ne conduce în întunericul firii noastre căzute. Întocmai acest proces este, însă, împiedicat de o asemenea stare spirituală budistă *pozitivă*, care postulează deplina libertate de gânduri, de cuvinte, faptele bune și toleranța și care doar în mintea noastră este ferită de urmările

negative care se pot naște din acțiunile sau cuvintele noastre față de ceilalți sau noi înșine. Asta înseamnă că budistul este conștient de pericolele intoleranței și ale fanatismului și încearcă să păstreze distanță față de orice doctrină, teorie, ideologie (chiar și de cea budistă!), teologie sau închinare. Această despărțire de păreri și presupuneri greșite îi permit să-și păstreze duhul deschis pentru experiențe personale și viziuni noi. El nu va obliga pe nimeni - nici măcar pe copii - să cunoască sau să creadă aceste experiențe, pentru că obligarea aduce suferință. Nu va face un asemenea lucru nici prin autoritate, nici prin amenințări, bani sau propagandă, pentru că de ar face acestea și-ar influența în mod negativ atât viața de acum, precum și viitoarele reîncarnări. Astfel, el se sustrage oricărui *-ism* și se concentrează pe propria persoană și pe curățirea de gândurile și acțiunile împovărătoare. Țelul său ultim este eliberarea din pricinuitoarea de suferință *Samsara*, roata vieții. Arhimandritul Sofronie se exprimă în felul următor: „Budistul încearcă, prin desprinderea duhului său de orice forme vizuale sau intelectuale, deci prin gol lăuntric deplin, să se elibereze de suferință. Creștinul caută, prin deplinătate lăuntrică, născută din și prin Hristos (*rugăți-vă neîncetat*) să ajungă la Cel care promite: *Eu sunt Calea, Adevărul și Viața Cel care vine la Mine va trăi în veci, chiar dacă a murit* Pentru aceasta, are nevoie de multă, ba chiar de foarte multă răbdare, în timp ce mulți dintre contemporanii noștri își doresc libertatea, pacea și, de se poate, toate celelalte daruri ale harului - până chiar la vederea lui Dumnezeu - în cea mai mare grabă, cu cea mai mare repeziciune și cu violență. Ei sunt de părere că rugăciunea și meditația asiatică îi pot ajuta în egală măsură să urce ușor și repede treapta spre unitatea nemijlocită cu Dumnezeu. Aceasta este o greșală, despre care vă avertizez cu insistență. Cine încearcă doar mental să se debaraseze de tot ce el consideră că e *relativ* sau *trecător* pentru a-și găsi izvorul veșnic, acela nu face nici asceză, nici bine, după cum ne spune Sfântul Apostol Pavel (1 Timotei 4, 7-10).

Și mai departe:

„În strădaniile noastre ascetice, nu trebuie să permitem să pătrundă în noi graba. Impresia că s-ar putea atinge cel mai înalt punct în cel mai scurt timp trebuie neapărat evitată. Experiența de sute de ani a dovedit că o unire a inimii cu intelectul venită pe drumuri psiho-tehnice nu va fi niciodată de durată. Dar ceea ce contează și mai mult aici este că ele nu ne unesc duhul cu Duhul Dumnezeuului celui Viu. Noi suntem mereu confrunțați cu problema mântuirii veșnice, în cel mai propriu sens al ei. Pentru aceasta, firea noastră trebuie înnoită cu totul: trebuie preschimbată din experiența cărnii în cea spirituală. Iar atunci când Domnul știe că suntem capabili să primim harul Său, nu va întârzia să vină ca un răspuns la implorarea noastră smerită. Iar atunci suntem atât de plini de venirea Sa, încât El însuși va pune deplină stăpânire pe mintea și pe inima noastră. Această lume văzută va lăsa atunci uneia nevăzute, de ordin mai înalt, locul. Rațiunea noastră va înceta să mai gândească în modele discursive și se va preschimba cu totul în atenție. Inima va trăi o stare greu de descris: va fi pătrunsă de teamă, însă de o teamă cinstitoare, dătătoare de viață. Atunci, îți ții suflarea. Dumnezeu împlinește și umple totul, iar omul întreg - minte și rațiune, inimă și senzații și chiar întregul trup - nu mai trăiește decât prin Dumnezeu. ”

Cunosc o singură adevărată formă a golirii de sine: dragostea dăruitoare de Sine a lui Dumnezeu, care pătrunde întregul cosmos pentru a ne scoate din tragedia sorții umane și a ne chema la dragostea dumnezeiască. Această golire se oglindește în evenimentele pascale și în inimile oamenilor: urmându-L pe Hristos pe Drumul Crucii, până ne golim de patimi, El poate învia în noi în deplinătatea desăvârșirii Sale. Dacă ne golim astfel, dăruindu-i Lui totul, primindu-L în inimile noastre, El le va umple cu Duhul Său cel Sfânt și mântuitor, cu duhul harului și al iertării. În ceea ce privește practica budistă a golirii, pe de altă parte, „este foarte posibil ca ea să îi permită omului pătrunderea într-o stare elevată, dincolo de rațional. Ea îl poate chiar transpune într-un fel de vibrații inexplicabile, dându-i

sentimentul de a fi atins pacea interioară și de a se afla dincolo de existent și de trecător, dincolo de lumea văzută. Dar în toate acestea, Dumnezeu Adevărului, Tatăl nostru, nu este prezent. Ce se trăiește într-o asemenea stare este propria frumusețe a omului, care a fost creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Contemplăm, deci, în mod narcisist, omul, pe care îl confundăm cu Dumnezeu și îl privim ca pe Dumnezeu. Acest lucru are o enormă importanță, pentru că tragedia vine din faptul că omul vede un chip înșelător, o fata morgana în deșertul vieții, pe care noi o confundăm cu o oază adevărată. Consecința este o uscăre și o însetare reală, o auto-dizolvare a propriei noastre persoane”²⁵. Opusul acestora este de găsit în meditația creștină. În opera arhimandritului Sofronie, citată mai sus, citim în continuare: „prin conlucrarea cu Hristos din rugăciune, atingem starea străveche a persoanei noastre, când a fost ea creată de Dumnezeu (*ipostas*). Odată ce am ajuns această unire cu Dumnezeu, atinge și conștiința noastră - care se află departe de a fi distrus - o nouă viziune, o claritate de nedescris a percepției lor spirituale, mai precis viziunea prăpastiei înspăimântătoare dintre sinele firii căzute și atotmilostivul Dumnezeu. Anesteziat și fără de cuvinte, stai atunci în fața acestui Dumnezeu și a Slavei Sale, nevăzută de niciun ochi și neauzită de nicio ureche”⁴⁰.

ZEN ȘI „ABSOLUTUL IMPERSONAL”

Calea spirituală cea mai iubită în Vest, cea mai ingenioasă, dar și cea mai sobră, care s-a dezvoltat mai ales din învățăturile lui Buda din China (începând cu secolul 6) și din Japonia în secolul al XIII-lea, este Zen-ul (Zazen). Prin pretențiile sale de milă și dragoste cosmică, el este, după părerea mea, cea mai înaltă știință creată de mintea omenească. Rădăcinile sale

²⁵ Arhimandrit Sofronie, *Voir Dieu Tel Qu'il Est*, Mănăstirea Sf. Ioan Botezătorul, Tolleshunt Kighst, Maldon GB, Essex, 1983. în limba română, Arhimandrit Sofronie, *Vom vedea pe Dumnezeu precum este*,

²⁵ *Die Schule des Herzensgebets. Die Weisheit des Starez Theophan*, prefată de J. Sudbrack SJ, p. 10, Otto Muller Verlag, Salzburg, 1986

pătrund de multă vreme adânc în conștiința (spirituală) vestică și au ajuns chiar și până în Vatican. Să nu se înțeleagă acestea ca un atac împotriva Catolicismului, dar trebuie să fim atenți: religia lui Antihrist nu va fi o ruptură sau o sectă, ci o religie puternică, ce va reuși să convingă mintea și inima omului modern. Ea se va afla dincolo de controlul voinței umane, și acest lucru din cauză că *experiența ta* este mai importantă decât doctrina Bisericii, care conferă ocrotire împotriva duhurilor căzute și care va fi neutralizată. Deschiderea și pasivitatea din aceste exerciții deschid cu adevărat poarta pentru îngerii căzuți. Ignoranța alarmantă față de experiențele și mistica autentic creștină aduce o falsă spiritualitate creștină, care este îndeaproape înrudită cu noua conștiință ezoteric-creștină. Cuvântul rusesc *preiest* (amăgire) definește cel mai bine acest fenomen. Activitățile aducătoare de transă, ca de exemplu cele din budismul tantra, vor să îi transpună pe oameni în starea de neființă, să îi elibereze de conștiința de sine, așa cum s-a întâmplat și cu suflă - din perioada hippie, prin droguri să conducă într-o mistică ce se află dincolo de lume, unde nu mai există suferință.

Despre ce este vorba?

Zazen caută, pe de o parte, adâncirea, iar, pe de altă parte, acțiunea, trăirea autentică. Așa trebuie înțeles faptul că toate „întrebările”, care sunt privite ca teorii sau filozofii ce izvorăsc din duhul analitic, sunt tabuuri pentru maeștrii asiatici. Înțelepciunile Zen sună în felul următor: *Berzele au picioare lungi, rațele au picioare scurte*. Lucrurile sunt pur și simplu așa cum sunt și nu trebuie cercetate, iar a le primi în felul acesta poate conduce la liniște lăuntrică și luminare. De îndată ce un învățător aude de la tine un *de ce*, riști o palmă ușoară peste obraz. A întreba înseamnă a nu trăi. Starea aceasta fundamentală este, în sine, pozitivă. Esența zenului este prezența spiritului. În legătură cu aceasta, îmi amintesc de o întâmplare din mănăstirea din Thailanda. Am pomenit mai devreme porunca mănăstirească de a nu te apropia la mai puțin de trei metri de o femeie. Tot la fel erau interzise și discuțiile

dintre noi...

E vremea musonului, iar ploaia a inundat totul. Drumurile de pietoni și străzile sunt îngropate în noroi. Doi călugări călători se află pe drum și văd la marginea străzii o tânără doamnă care, din cauza noroiului, nu poate trece. Primul călugăr merge la ea, o ridică și o trece pe cealaltă parte, unde o lasă din nou jos. Tăcând, cei doi călugări merg mai de parte. Cel de-al doilea este, însă, asaltat de întrebări împovărătoare: *Cum a îndrăznit așa ceva?! Doar e interzis...* și așa mai departe. Din cauza vârtejului interior, rupe porunca tăcerii și îi face însoțitorului său reproșuri puternice. Acesta îi răspunde sec: *Eu am lăsat-o pe cealaltă parte a străzii. Tu încă o mai porți?*

Niciun pic de fariseism, acțiune spontană - un scop lăudabil al Zenului. Creștin fiind, nu am nimic de reproșat unei asemenea atitudini, pentru că și Iahve i-a spus lui Moi se: *Eu sunt Cel Ce sunt*. El nu spune nici: *am fost*, nici *voi fi*.

Aici se află secretul fricii multor oameni: frica nu se ascunde niciodată în *acum*. Ea este întotdeauna o proiecție în viitor. Ea este ceva ce încă nu s-a întâmplat, ce nu este adevărat, ea este fantezie. Dacă în momentul fricii ne-am aminti să ne întoarcem în prezența și prezentul lui Hristos (*acum*), de exemplu, prin rugăciunea inimii, atunci nu am mai avea de ce să ne temem. Este o experiență reală din viața mea. Vrăjmașul are întotdeauna doar atâta putere asupra noastră câtă îi dăm noi!

Dar să ne întoarcem la cei doi călugări. De ce, deci, să nu practicăm zenul, care ne aduce perspectiva eliberării de toate nevoile și incapacitățile emoționale și materiale și de un destin fatalist? Răspunsul acesta este întrebarea de examen a cititorului. Pentru că această stare a *ființei prezente* din Zazen se învâрте doar în jurul propriei persoane și reprezintă o mântuire a sinelui. Mântuire care nu este realizabilă decât prin gol interior, prin neființă și dizolvarea în absolutul cosmic im-personal, firea lui Buda din noi.

De aici, următoarea întrebare:

Unde se află acest absolut cosmic, universal, ce nu poate fi descris? Cum este im-personalul? Ce este el? La o cercetare

atentă, descoperim chiar aici cea mai mare diferență dintre mistica asiatică și creștinism. Măi dăm o dată cuvântul starețului Sofronie: „Am văzut mai devreme că forma budistă a ascezei conduce, în final, la premisa că principiul dumnezeiesc poate fi găsit în firea umană. Aceasta, mai departe, îl conduce pe cel care meditează la premisa îndumnezeirii sale, adică la cădere și păcat. Orbit de imaginile minunate pe care le contemplă și le trăiește în meditație, omul pornește cu elan și dăruire pe calea nimicirii de sine, pentru că a dat la o parte revelația unui Dumnezeu personal. El încearcă să se întoarcă în starea de neființă, tocmai în cea din care Creatorul nostru ne-a chemat afară prin voința Sa și ne-a creat”⁴¹.

Absolutul nu este impersonal, ci Persoană: Sfânta Treime. Adevăratul Creator ni S-a revelat nouă ca Cel de la începuturile vremii (absolutul) personal. Scopul nostru nu este să ne dizolvăm ca zahărul în ceai, să nu mai fim *existenți* sau să ne întoarcem într-o stare a ne-mai-ființării. Misiunea noastră este să Îl întâlnim pe Dumnezeu față către față: pe El, ca Persoană a „imaginii străvechi a Persoanei” (*ipostas*). Noi nu devenim niciodată Dumnezeu ca esență, ca ființă, dar devenim *dumnezei* sau *fii ai lui Dumnezeu* prin adopție.

În acest principiu al Persoanei stă, de fapt, diferența față de religia Orientului îndepărtat. Calea noastră spre Dumnezeu se află într-o legătură tainică, strânsă și personală cu El și doar dacă adâncim această relație, în inimile noastre, ne putem apropia de Dumnezeu. Această adâncire se întâmplă, însă, după cum spuneam și înainte, prin participarea la viața Bisericii lui Hristos, prin chemarea numelui lui Dumnezeu în rugăciune (rugăciunea inimii), prin păzirea poruncilor lui Dumnezeu și prin citirea Bibliei și a celorlalte cărți luminate”. În legătură cu rugăciunea inimii, recomand încă o dată cu insistență cartea *Sein Leben ist mein (Viața Sa este a mea)*, la care am lucrat ani întregi la traducere și editare și a cărei întreagă a doua parte vorbește despre meditația rugăciunii lui Iisus. Aceasta este o tradiție din veacul al treilea și al zecelea - de mult uitată și care se află pe cale de a fi redescoperită de Occident. O metodă (sau

un ajutor) spre preschimbarea personală a vieții în viața lui Hristos. Rugăciunea însăși este logic de simplă: *Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă.*

După îndemnul Sfântului Apostol Pavel (*Rugați-vă neîncetat*), această rugăciune trebuie să devină o stare permanentă a duhului nostru. Doar așa nu se vor mai putea apropia demonii de suflet. Abia când vom fi învățat să ne păzim gândurile, care adeseori năvălesc necontrolat, ca un roi de țânțari, și să ne îndreptăm întreaga atenție asupra prezenței lui Hristos (în rugăciune) și să Îl păstrăm așa în inima noastră, să Îl iubim, atunci abia rugăciunea noastră va deveni una autentică. Atunci, strigarea noastră către Dumnezeu - prin chemarea numelui Său - se va face sabie împotriva slăbiciunilor cărnii, împotriva poftelor pântecului, împotriva luxului, a dependenței de televizor, a mâniei necontrolate, a irascibilității și împotriva tuturor celorlalte puteri distrugătoare de trup și de suflet. Toate dezamăgirile pe care le trăiesc creștinii vin din faptul că atenția lor rămâne în minte și nu atinge inima, pentru că se lasă prea ușor furați de prima impresie ce vine peste ei. *Vagabondajul* gândurilor întrerupe rugăciunea și, astfel, legătura cu Duhul Sfânt: pe nesimțite, suntem din nou în lume, iar vrăjmașul caută să-și aducă victima în *desiș*, iar acolo să o omoare, după cum ne spune starețul Teofan în cartea *Școala rugăciunii inimii*⁴². Abia atunci când inima noastră este cu adevărat moartă pentru lume putem să ne rugăm cu adevărat. Nu trebuie să repetăm rugăciunea aceasta ca niște papagali, ci trebuie - de parcă ne-am adresa unei Personalități de mare rang, de a cărei bunăvoință avem nevoie - să stăm lângă El, deplin conștienți fiind de prezența și slava Sa, de mila și dreptatea Lui. *Cereți și vi se va da.*

Întotdeauna și în tot locul. Dumnezeu este cu noi, la noi, în noi. Noi, însă, nu suntem mereu cu El, pentru că Îl uităm. Și pentru că Îl uităm, ne permitem tot felul de lucruri pe care, sub ochii Săi, nu le-am face. Dacă, deci, ne fuge gândirea de la El, trebuie să ne aducem gândurile înapoi, să ne facem singuri reproșuri și să ne plângem risipirea. În acest fel, ar trebui să

încercăm să ne însușim obișnuința rugăciunii inimii și să rămânem permanent, cu toată atenția noastră, legați de Domnul. Aceasta ne ferește de toată întristarea și dezbinarea unității de orice fel.

Prin căderea lui Adam și a Evei s-a distrus unitatea dintre Dumnezeu și om, s-a despărțit rațiunea de inimă. Am arătat și mai sus: această ne-unitate, această dezbinare naște stres, neplăcere, dezechilibru. Vindecarea ei se petrece doar în Biserică și doar încet, pas cu pas, prin reunirea rațiunii cu inima, învățând să ne coborâm gândurile și rațiunea în inimă. Inima este centrul omului, centrul „persoanei”, după cum spune psalmistul: *din adâncul inimii mele strig către Tine*. Vedem, deci, că rugăciunea abia atunci e adevărată, când duhul și inima sunt una. În toate practicile Orientului îndepărtat, duhul *nu este deloc* unit cu inima și nimeni nu caută o astfel de unire, pentru că ei nu cunosc inima în această formă, ceea ce e, de altfel, logic, tocmai pentru că ei nu cunosc principiul Persoanei (al ipostasului). Orientul asiatic rămâne orb fără Hristos și, din această cauză, acolo nu există nici posibilitatea de a dezvolta inima. În locul unui Tată, al unui Creator, în locul Iubirii întrupate, avem tehnici, reguli, porunci.

Dați-mi voie să-i mai citez o dată pe părintele Sofronie: „Dacă m-am ocupat atât de cuprinzător de însemnătatea dogmatică a chemării numelui lui Hristos, motivul este că în decursul ultimelor decenii am întâlnit adesea închipuiri greșite despre practica acestei rugăciuni. De neacceptat este mai ales încercarea de a o amesteca la un loc cu yoga, budismul sau chiar cu meditația transcendentă. Ceea ce diferențiază creștinismul radical de oricare dintre aceste forme spirituale e faptul că viața noastră se bazează pe revelația unui Dumnezeu *personal*: EU SUNT. Toate celelalte căi despart intelectul omului de legătura personală cu Dumnezeu și îl conduc în domeniul unui absolut abstract și trans-personal, fiind îndreptate spre o asceză depersonalizatoare.

Meditația asiatică urmărește să ne elibereze intelectul de orice închipuire imagistică. Ea ne poate oferi senzația unei relaxări și

unei eliberări, ba chiar a unei lipse de timp și de spațiu. Dar acestei meditații îi lipsește tocmai conștiința prezenței unui Dumnezeu personal. În ea, nu există rugăciune în adevăratul sens al cuvântului, adică nu există nicio întâlnire cu Dumnezeu față către față. Se poate întâmpla, prin urmare, ca cel care practică această meditație cu hărnicie să ajungă să se mulțumească deplin cu astfel de stări psihice, care i se oferă. Ba mai mult, se poate întâmpla - și acesta e cel mai rău lucru - ca acelui termen de Dumnezeu viu, de Absolut personal să îi devină cu totul străin. Sunt destul de frecvente astăzi strădaniile lipsite de sens de a atinge în cât mai puțin timp o așa-numită *conștiință cosmică* sau experiența unei adânciri totale în *absolutul impersonal*. În realitate, o asemenea *asceză* nu este altceva decât o depărtare de la singurul Dumnezeu adevărat, de la Cel care, în realitate, Este. Învățătura Evangheliei nu vorbește doar despre un Dumnezeu personal, ci și despre nemurirea personală a celor ce sunt mântuiți (vezi Ioan 14, 19). Pe aceasta o atingem prin biruința peste lumea patimilor. Ce misiune minunată! Domnul ne-a spus: *Îndrăzniți, Eu am biruit lumea* (Ioan 16, 33).

Știm, însă, că această biruință nu a fost ușoară. Și din nou ne învață Dumnezeu: *Intrați prin poarta cea strâmtă, că largă este poarta și iată este calea care duce la pieire și mulți sunt cei care o află. Și strâmtă este poarta și îngustă este calea care duce la viață și puțini sunt care o află. Feriți-vă de proorocii mincinoși* (Matei 7. 13-15). Ce înseamnă pieirea? Când oamenii Îl părăsesc pe Dumnezeul Cel Viu, care ni S-a revelat, și se întorc de bunăvoie spre nimicul din care au fost chemați la ființă, refuzându-L pe Dumnezeu și, odată cu El, darul de a deveni copiii Săi prin adopție și, prin împreuna-locuire cu Sfânta Treime, darul participării la fericirea veșnică.

Nevoința ascetică de acest fel le-a permis unora să se ridice până la o contemplare supra-rațională a sinelui, în care să trăiască anumiți fiori mistici și să cunoască starea liniștii intelectului, după ce acesta a depășit granițele spațio-temporale. În experiențe de acest fel, omul poate simți acea

liniște, acel calm indus de desprinderea de fenomenele în permanentă schimbare ale lumii văzute. El poate să descopere în sine și libertatea duhului și să contemple frumusețea care îi este accesibilă intelectului. Ba el poate trăi chiar o anumită experiență a veșniciei. Cel mai înalt punct ce poate fi atins printr-o asemenea asceză impersonală a condus pe mulți la concluzia că principiul dumnezeiesc se găsește în însăși firea umană și i-a determinat, astfel, să se apropie de îndumnezeirea propriei persoane, motivul mării căderi. Aceia s-au lăsat amăgiți de a se percepe pe sine într-un oarecare *absolut*, care, în realitate, nu este altceva decât reflexia absolutului dumnezeiesc în făptură creată de El după chipul și asemănarea Sa. Ei simt o anumită tânjire pentru reîntoarcerea în acea stare de liniște lăuntrică în care cred ei că s-ar fi aflat ca oameni înainte de venirea pe lume. Acest elan spre adâncul propriei persoane nu este nimic altceva decât puterea atracției spre nimicul din care am fost chemați prin voința Făcătorului nostru.

În orice caz, în duhul omului care a trecut prin experiențe ale *golirii*, pot să apară astfel de amăgiri spirituale. Nu este intenția mea să enumăr aici toate speculațiile rațiunii, toate formele posibile ale intuiției spirituale, dar vreau să subliniez, pornind de la experiența mea, că în toate acestea Dumnezeu cel viu, adică Acela Care în realitate *Este-hoontos on* -, nu este prezent. În ele, e mai degrabă vorba despre o capacitate naturală a spiritului uman în mișcarea sa ascensională spre absolut. Orice contemplare împlinită pe această cale este o contemplare a sinelui, și nu a lui Dumnezeu. În astfel de stări, e drept că descoperim o frumusețe, însă e frumusețea creată, și nu Ființa străveche. Iar acestea toate nu-l conduc pe om spre mântuire”⁴³.

Toată lista de oferte pe care am compus-o mai sus și care nu este îndreptată spre Hristos conține practici care aduc duhul liniștei, care încearcă să-l domolească pe om în goana sa și care-i dau pace momentană. O pace care nu este, însă, de durată și care, în realitate, înșeală - am vorbit doar deja despre

narcoza (struț). Dacă exersăm îndeajuns de mult, putem atinge o stare unde activitățile spirituale iau sfârșit, însă aceasta nu trebuie confundată cu pacea adevărată. Un prieten de-al meu și binecunoscut învățător de yoga indian, care a devenit creștin, mi-a confirmat: „Experiențele succesului de la început ridică așteptările practicantului la un asemenea nivel, care nu este niciodată conținut de aceste tehnici, încât e un fenomen frecvent ca *victimele dezamăgite* să cadă, din frustrare, în depresii”. Practicile acestea mai au ca urmare faptul că eliberează energii situate în zone mai prejos de inimă, pe care ascetul creștin se nevoiește să le evite pentru că tocmai ele eliberează patimile și puterile simțurilor (toate *chakrele*). Niciunul dintre aceste exerciții nu îi este creștinului, în vreun fel, folositor, întrucât ele nu unesc inima și duhul. Ele, în realitate, împiedică doar. Cine ascultă cu atenție și sinceritate deplină vocile ce apar în aceste meditații, acela va putea auzi vocea Sa: „Acesta *nu* sunt *Eu!* ” Meditația creștină este indisolubil legată de păzirea poruncilor, de facerea faptelor bune, aducând cu sine pocăință și lacrimi. Fiecare om poartă în sine tânjirea după dragoste, după dragoste desăvârșită; sămânța de a se ridica spre Dumnezeu, pentru că a fost creat „după chipul și asemănarea Sa”. Însă omului îi este imposibil să îl găsească pe Dumnezeu, prin puteri proprii, în sine. Dacă Dumnezeu nu i Se arată omului în firea Sa adevărată, omul va sfârși întotdeauna într-o înfundătură în care își va imagina absolutul ca fiind impersonal. Doar în creștinism - și numai aici - S-a revelat Dumnezeu în deplinătatea Sa, așa cum este El, mai precis în Hristos, dându-le astfel oamenilor posibilitatea de a atinge aceeași desăvârșire (*ipostas*), al cărei centru este inima. Inima unui om care este încă orb, însă, se poate dezvolta și vindeca doar prin legătura cu Dumnezeu.

„**DEMONII, CE I-AM CHEMAT...** ”

Dureroasa mea experiență a fost aceea că mistica și meditația Orientului îndepărtat m-au condus mai puțin spre o spiritualitate înaltă, cât mai ales spre *îngerul* înalt care, înainte

de căderea sa, a fost *purtătorul luminii*, Lucifer. Am fost condus în spatele luminii, și nu în lumină. Orbit, în loc de luminat O contopire fatală, deci, cu fiara apocalipsei, cu imitația mielului. Calea meditației mele m-a condus spre ființa care dorea cu orice mijloc să mă convingă de libertatea mea de vină și păcat. Un joc dublu, deci, în cursa căruia pică nenumărați oameni prin intermediul așa-numiților *învățători dumnezeiești*: „În exterior, susțin toleranța, libertatea religioasă și pacea ecumenică. În ritualuri, însă, se concentrează, în cazul lui Dalai Lama, pe agresiva tantră a timpului (*Kalachakra*); iar fanteziile de distrugere, visele de atotputere, dorințele de stăpânire, exploziile de mânie, obsesiile piromanice, lipsa de milă, ura, dorința de crimă și apocalipsele domină scenariul”²⁶. Această manipulare încredințată a zeilor groaznici, a duhurilor răului, a vampirilor, zeitelor răzbunării, dracilor și mesagerilor morții, pe care i-am întâlnit pentru prima dată în Nepal sub forma unor măști îngrozitoare, a condus, în continuare, la întâlniri mai adânci, pe care le-am trăit cel mai intens în distrugătoarea zeiță *Kali cea neagră* - una dintre cele mai respingătoare zeițe ale lumii. Ea m-a luat dintr-un templu al ei din Calcuta într-o *călătorie* în afara trupului meu. Această experiență groaznică și totuși de neuitat m-a făcut să cred, plin de aroganță, că acum eu aș fi Dumnezeu și aș putea, cu propria-mi putere, să înving moartea. Acesta nu era nimic altceva decât atacul la fructul oprit din pomul cunoașterii. Un astfel de fruct dulce e mult mai atractiv decât drumul Crucii, pe care ni-l oferă Hristos. Să ajungi fără cruce, direct și nemijlocit, la dumnezeire, la cunoașterea universală și la gnoșis, asta da ispită! Demonii și duhurile chemate de mine mi-au confirmat teoria reîncarnării nu doar în Machu Picchu (Peru), pe piatra centrală de jertfă a incașilor, ci și în multe alte locuri din India și, prin fenomene uimitoare, în SUA, la indieni, în templele din Mexic și, nu în ultimul rând, prin cunoștința cu *Cartea tibetană a morții*. Dar, până la urmă, mi-au fost acestea de folos? Scopul meu nu fusese oare să ajung la inimă?

²⁶ Victor și Victoria Trimondi, *op. cit.*

Urmarea neprevăzută a fost că aceste puteri și-au câștigat repede independența, ajungând să mă stăpânească deplin. Doar aparent erau ele cele care îmi slujeau prin energiile lor. Dacă la început am mai crezut că ele îmi folosesc mie, a trebuit să recunosc, ani mai târziu, că adevărul era exact invers.

Demonii ce i-am strigat..., vechiul joc care nu e, de fapt, câtuși de puțin un joc. Nimeni dintre cei care nu au întâlnit cu adevărat astfel de demoni nu va înțelege teroarea ce am trăit-o când am fost vizitat de ei în timpul sau chiar după meditațiile din mănăstirea din Thailanda și chiar mai târziu, în Bolivia. Ființe adevărate, pe care le vedeam biologic, care erau atât de înfiorătoare, care aveau așa niște figuri groaznice, încât după fiecare dintre aceste întâlniri eu ajungeam să fiu *la pământ* și trupește și sufletește. De parcă acestea nu ar fi fost ajuns, am atins, la sfârșitul drumului meu, un punct în care l-am întâlnit chiar pe satana, prințul întunericului, care venise să mă conducă în împărăția sa²⁷. Atunci, însă, am rupt legătura cu el și am intrat în cea cu Hristos, care nu îl pune pe omul atotputernic în vârf, ci pe Dumnezeu Cel atotputernic, ceea ce s-a dovedit a fi strategia de supraviețuire cu mult mai mult succes. Totuși, și acest lucru a avut prețul său: până în ziua de azi, ochii mei continuă să se deschidă prin Duhul Sfânt. Iar ceea ce mi-e dat de atunci să văd nu e întotdeauna așa de minunat...

Cu cât pătrund mai adânc în rugăciune și cu cât pătrunde Duhul Sfânt mai adânc în mine, cu atât mai multă păcătoșenie văd - e una dintre cele mai reale și, probabil, cele mai grele și mai paradoxale experiențe pe care le-am trăit de la convertirea mea. Un lucru pe care îl poate confirma oricare creștin viu. Acolo nu văd niciun absolut și nicio spiritualitate strălucitoare. De acolo, sunt *luminat* cel mult de păcatele mele, de slăbiciunea mea, de nepăzirea atâtor și atâtor porunci. Atât Biblia, cât și viața în Hristos îmi confirmă această trăire. Iar această oglindă a conștiinței arată așa:

Privindu-mă cu atenție și recunoscându-mi starea lăuntrică,

²⁷ vezi Klaus Kenneth, *Două milioane de kilometri în căutarea Adevărului*, Ed. Agnos, Sibiu, 2009

trebuie să mărturisesc că nu îl iubesc pe Dumnezeu, că nu am dragoste nici pentru aproapele, că nu am credință și că sunt preaplin de mândrie și senzualitate. Pe toate acestea le găsesc în mine printr-un examen pătrunzător al sentimentelor și al acțiunilor mele:

1. *Nu îl iubesc pe Dumnezeu.* Căci, de L-aș fi iubit, aș fi tânjit neîncetat și cu lăuntrică bucurie spre El. Fiecare gând la Dumnezeu mi-ar fi făcut sufletul să tresalte. Eu, din contră, mă gândesc mult mai des și mai bucuros la lucruri lumești. Gândirea la Dumnezeu este, în mine, legată de efort și uscare. De L-aș fi iubit, vorbirea cu El din rugăciune mi-ar fi fost hrană, mi-ar fi adus bucurie și m-ar fi condus spre legătura cea neîntreruptă cu EL. Eu, dimpotrivă, nu doar că nu mă bucur în rugăciune, ci, atunci când mă cufund în ea, simt nevoița și greutatea și trebuie să lupt cu lipsa de dorință. Lenea mă paralizează și sunt mult mai pregătit să fac altceva, doar pentru a scurta rugăciunea sau chiar a o sfârși. În timpul preocupărilor josnice, timpul zboară neobservat de mine, dar când mă apropii de Dumnezeu, în prezența Sa, fiecare oră îmi pare a fi un an. Cine iubește pe cineva, acela se gândește ziua întreagă la persoana iubită, pe care și-o aduce neconținut în fața ochilor, pentru care se îngrijorează, iar în toate activitățile lui, prietenul iubit e acolo, în gândurile sale. Eu, însă, nu-mi iau în timpul zilei nici o oră întreagă pentru a mă adânci mai mult în contemplarea lui Dumnezeu și a mă aprinde de dragostea Sa. Douăzeci și trei de ore le jertfesc, însă, cu bucurie și zel idolilor patimilor mele. În discuțiile despre lucruri fără de valoare, care sunt prea mici pentru duh, sunt plin de viață și de bucurie. În discuțiile despre Dumnezeu, sunt uscat și plictisit. Când sunt, fără voia mea, implicat de alții într-o discuție despre lucruri dumnezeiești, mă străduiesc să îndrept tema spre lucruri ce-mi mângâie patimile. Neîncetat, sunt interesat de noutăți, de reglementările autorităților, de evenimentele politice. Cu lăcomie, caut împăcarea setei mele de cunoaștere în științe lumești, arte și invenții. Învățătura despre poruncile lui Dumnezeu, din contră, despre cunoașterea de Dumnezeu și despre

religie, în general, nu-mi face niciun fel de impresie și nu-mi hrănește duhul. Nu doar că aceste activități îmi par a fi neimportante pentru un creștin, ci atât de puțin valoroase, încât m-aș îndeletnici cu ele doar în timpul liber, deci când nu am ce face altceva.

Pe scurt: dacă iubirea de Dumnezeu stă în păzirea poruncilor Sale - *De mă iubiți, țineți poruncile Mele*, ne spune Hristos iar eu nu numai că nu le împlinesc, dar nici nu mă

interesez de ele, atunci cu adevărat trebuie să spun că nu Îl iubesc pe Dumnezeu.

La fel ne spune și Sfântul Vasile cel Mare, zicând: *O dovadă, a faptului că omul nu îl iubește pe Dumnezeu și pe Hristosul Său este că nu îi păzește poruncile.*

2. *Nu am dragoste de aproapele.* Nu doar că nu sunt pregătit să-mi dau inima pentru binele aproapelui meu (cum mă învață Evanghelia), ci eu nu vreau să îmi jertfesc nici măcar cinstea, bunăstarea sau liniștea pentru el. De l-aș iubi - după măsura Evangheliei - ca pe mine însumi, atunci bunăstarea lui m-ar umple de bucurie. Eu, însă, mai bucuros ascult veștile despre nenorocirile sale, de care nu sunt cutremurat, ci rămân indiferent sau, ce mă condamnă și mai mult, le găsesc amuzante. Iar faptele rele ale fratelui meu nu le gândesc sub pavăza iubirii, ci le trâmbițez, grăind despre el judecăți rele. Bunăstarea, cinstea și fericirea lui nu mă bucură, nici nu ridică în mine - ca tot ce e străin - vreun sentiment de bucurie, ci, chiar din contră, ele trezesc în mine invidie și dispreț.

3. *Nu cred în nimic religios, nici în nemurire, nici în Evanghelie.* De aș fi fost pe deplin încredințat și-aș fi crezut fără îndoială că dincolo de groapă e viață veșnică, o viață a plății faptelor de pe pământ, m-aș fi gândit neîncetat la asta. Însuși gândul nemuririi m-ar fi speriat și mi-aș fi dus viața ca un pelerin ce se pregătește să se întoarcă în patria sa. Ci eu nu mă gândesc la veșnicie, iar sfârșitul vieții de acum îmi pare ultima oprire a existenței mele. Un tainic gând se ivește în mine: cineștie ce va veni după moarte? Și chiar de spun că

cred în nemurire, o spun doar din minte; inima-mi este, însă, îndepărtată de o astfel de convingere puternică, și acest lucru e vădit de faptele mele și de grija neîntreruptă pentru bunăstarea pământească. Dacă inima mea ar fi primit cu credință Sfânta Evanghelie ca pe Cuvântul lui Dumnezeu, m-aș fi preocupat neîntrerupt de acesta. Mi l-aș fi întipărit, m-aș fi bucurat de el, aș fi meditat la el cu cea mai mare cinste și atenție. Înțelepciunea, bunătatea și dragostea ce sunt tănuite în el m-ar fi umplut de încântare, m-aș fi lăsat cu bucurie condus ziua și noaptea în legea Domnului, pe care aș fi primit-o în mine ca pâinea cea de toate zilele și inima întreagă m-ar fi tras spre împlinirea poruncilor Lui. Nimic pământesc nu m-ar fi putut opri de la aceasta. Ci eu, dacă citesc Cuvântul lui Dumnezeu, și n-o fac decât rar, din cine știe ce necesitate sau din simplă sete de cunoaștere și fără a naște o mai mare atenție, simt doar uscăre, plictiseală și, ca pe oricare altă lectură, o pun deoparte fără a mă fi îmbogățit, și mai degrabă citesc ceva lumesc, ce-mi aduce mai multă plăcere și în care găsesc lucruri *mai interesante*.

4. *Sunt preaplin de mândrie și de dragoste de sine plină de senzualitate.* Toate faptele mele vădesc aceasta: de văd în mine ceva bun, tânjesc să-i scot afară pentru a mă mândri în fața celorlalți sau pentru a mă admira în sinea mea pe mine. Deși arăt în afară smerenie, pe toate mi le explic prin puterile mele și cred despre mine că sunt mai minunat decât ceilalți sau cel puțin că nu sunt mai rău decât ei. Descopăr vreo greșală în mine, mă străduiesc să o scot, să o arăt ca fiind firească sau să o acopăr discret. Sunt mâniat pe oamenii ce nu mă respectă și îi consider neputincioși în a recunoaște valoarea celor din jurul lor. Sunt mândru de talentele mele; iar nereușitele din acțiunile mele îmi sunt jigniri personale. Pe acelea le reneg, dar mă bucur de nereușitele vrăjmașilor mei. Chiar și atunci când tânjesc spre ceva bun. privesc spre acela doar ca să mă pot trufi, din egoism spiritual sau pentru a primi consolarea lumii.

Într-un cuvânt, fac din mine propriul meu idol, căruia îi

slujesc neîncetat, căutând într-una spre mulțumirea simțurilor și hrana patimilor și lăcomiei mele.

Pe baza acestora pe care le-am enumerat, mă văd ca un om mândru și necredincios, ce nu-L iubește pe Dumnezeu și ce-i urăște pe aproapele său. Ce stare ar putea fi mai păcătoasă? Starea duhurilor întunericului e mai bună ca a mea. Chiar de nu-L iubesc pe Dumnezeu și îi urăsc pe oameni și se hrănesc cu mândrie, măcar cred și tremură din cauza credinței lor. Dar eu? Poate exista soartă mai tristă decât cea care mă așteaptă? Pentru ce aș putea primi pedeapsă mai grea, decât pentru o asemenea indiferență și viață lipsită de sens, cum e cea pe care eu o recunosc în mine? ”²⁸.

Te-ai speriat, drag cititor? Te recunoști pe tine însuși în această oglindă a conștiinței? Îți poți imagina că astfel de păcate stau ascunse în tine, fără ca tu să fi observat? Pentru a recunoaște rădăcinile răului, ai nevoie de rugăciune și de credință - iar acestea sunt înlocuite în mistica și meditația orientală printr-o tehnică lipsită de adresare către cineva. O tehnică — o spun pentru a *n*-a oară - care, deși aduce întradevăr duhul împrăștiat și gândurile care zboară neconținut, pentru o anumită perioadă de timp, la liniște, nu poate, totuși, să ajungă atât de adânc în interior încât să dăruiască adevărata cunoaștere a răului și să o înlăture. Prin meditația orientală, ne îndepărtăm, deci, tot mai mult de Dumnezeu, în loc să ne apropiem de El. O mantră nu va fi niciodată același lucru cu numele lui Hristos, *căci nu este sub cer nici un alt nume, dat între oameni, în care să ne mântuim* (Faptele Apostolilor 4, 12).

Despre asta depun mărturie aici. Hristos mi-a împărtășit personal cele două principii fundamentale ale învățăturii Sale în catedrala din Lausanne. Mai întâi *iertarea păcatelor*, ceea ce, exprimat asiatic, ar însemna eliberarea din roata celor 8.400.000 de renașteri și de karma. Hristos mi-a răspuns atunci

²⁸ *Aufrichtige Erzählungen eines russischen Pilgers*, Herder, Freiburg i. Br. 2000, p. 108. în limba română, *vezi Pelerinul rus*, Ed. Agnos, Sibiu 2009

tare la întrebarea pe care l-am pus-o, dacă m-a chemat El și pe mine la Cina Sa: *Da, vino, ți-am iertat toate!* Am înțeles, prin urmare, că viața nu este o roată, nu este un program cu naștere, tinerețe, bătrânețe și moarte, ca în budism sau la animale, ci că trebuie să trec peste podul descris mai sus către veșnicie. Creat din veșnicie, înaintea tuturor veacurilor, din planul lui Dumnezeu și întorcându-mă acolo. Iar o zi mai târziu, mi-a confirmat că nu am nevoie nici de yoga, nici de mantre, nici de zen, nici de alte tehnici de mântuire, ci doar de El, de Mântuitorul, de numele Său cel Preasfânt. Mi-a spus doar două propoziții, care, însă, mi-au schimbat cu totul viața:

Nu te teme! În numele Meu vei deveni tot mai puternic.

Sunt lucruri pe care le-am auzit cu claritate, și nu în gândurile mele. Pentru că, spre deosebire de toți ceilalți întemeietori de religii, El trăiește, a înviat din morți! Astfel, orice om, din orice religie, îi poate vorbi și poate spera la un răspuns clar. Cât de mult se nevoiesc oamenii din Orient pentru *absolut*, pentru *realitatea ultimă* (sau oricum altcumva am vrea să o numim), în vreme ce *absolutul* acela arată atât de puțin interes față de oameni²⁹. În contrast cu acesta, după un drum de o jumătate de viață, aici am primit răspunsul personal la căutarea mea.

Nevoia mea de viață, de dragoste, de sens a fost ascultată și împlinită. Iar întrebarea despre cea mai lungă distanță, care stă la începutul cărții, a primit atunci răspuns: nu erau decât 30 de centimetri, de la minte la inimă. El este răspunsul! Astfel, nu ne mai întrebăm *cine are dreptate* sau *ce este adevărul*, ci CINE este Adevărul? întreaga epocă modernă și postmodernă, cu toți filozofii și profeții ei, care caută adevărul în individ sau în convențiile sociale, mi le-a arătat El ca fiind minciună. Hristos mi-a descoperit adevărul despre Adevăr.

Fiecare creștin primește prin botez Harul, iar noi trebuie să ne străduim să nu treacă în *obișnuință*, ca rugăciunile noastre să nu aducă doar cuvinte ce sună, iar inima să ne fugă pe altundeva sau să nu distrugem „templul Duhului Sfânt” printr-

²⁹ Norman Anderson, *Christianity and World Religions*, IVP, Leicester, Anglia, 1984, p. 21

un curs al vieții lipsit de demnitate, pentru că harul lucrează doar atunci când euul meu este nimicit și patimile alungate din el³⁰. Nu îl vom putea niciodată măsura după măsură omenească sau să presupunem că el ar fi logic pentru cei care gândesc în categorii omenești sau cred că harul ar putea fi transmis și în afara Bisericii lui Hristos. În vremuri demonice, ca cele de acum, creștinismul autentic trebuie să poarte o luptă amară, considerată de contemporani învechită, mâncată de molii și nelalocul ei, împotriva unui vrăjmaș nevăzut de lume, iar creștinii sunt priviți ca o minoritate de nebuni aflați pe cale de dispariție: *Nu te teme, turmă mică, pentru că Tatăl vostru a binevoit să vă dea vouă împărăția* (Luca 12, 32).

Dacă noi, creștini fiind, căutăm liniștea și tăcerea, acestea sunt mereu legate de persoana lui Hristos sau de cea a Duhului Sfânt, care le naște în noi prin pacea Sa, nu așa cum lumea, politica, psihologia sau conturile bancare grase vor să ne-o vândă ca pe un sentiment superficial, emoțional, ca pe împlinirea poftelor sau mărirea ezoterică a conștiinței. Ci, așa cum ne-a lăsat-o Hristos: cunoaștere de Dumnezeu. Prezența Sa nu este golire de sine și nu are un caracter esențial negativ, ca în budism sau hinduism. Nu este o fugă de lume sau o cădere în gol. Aceasta am putea-o exprima în felul următor: prezența lui Hristos este împlinirea căutării din Zen. Deplinătatea cu și în Hristos este calea vieții, prin adevărata dezrobire de suferință și de sclavia patimilor noastre. Iar ceea ce nu reușim prin propriile puteri, plinește harul Duhului Sfânt în noi. Aceasta, și nu zenul, este adevărata *prezență a duhului*. Prin Hristos, învățăm să privim ieri-ul ca pe istorie, mâine-le ca pe taină și azi-ul ca pe un dar. Prezența lui Hristos preschimbă teama în frică de Dumnezeu Astfel, atunci când mănânc, mănânc, atunci când dorm, dorm, atunci când fac ceva, fac lucrul pe care îl fac și nu trăiesc, ca majoritatea oamenilor, în temeri de viitor și necontenite păreri de rău pentru greșelile trecute. Am citit cândva că *viața este tot ceea ce pierdem în timp ce făurim planuri*. O cale spre această viață a deplinătății este rugăciunea

³⁰ *Pelerinul rus*, ed. cit.

lui Iisus: *Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă pe mine, păcătosul* „Acest nume al lui Hristos, al lui Dumnezeu, deci, care prin Fiul Său Cel întrupat S-a apropiat de om, permițându-i acestuia să-i vorbească, acest nume este piatra de căpătâi a Bisericii, care dăruiește ocrotire celui ce se roagă prin rugăciunea inimii. Cum am putut sparge în ultimele decenii această piatră a Dumnezeului personal din Biserică? Cum am putut oferi o rugăciune a inimii în care numele lui Hristos poate fi înlocuit cu *mu*-ul budist și gol sau cu cântarea sentimentală *Hare-Krishna* a lui Swanii Prabhupada? Cu toată cinstea cuvenită mântuirii oamenilor, trebuie să spunem că cine încearcă așa ceva disprețuiește în fond nu doar mântuirea creștină, dar nu ia nici hinduismul sau budismul prea în serios. Cel care nu recunoaște diferențele va orbi de dorul tuturor oamenilor după Dumnezeu⁴⁹. Doar dacă mă recunosc și mă condamn ca păcătos, El mă va apăra la Judecată. Dacă mă apăr singur, ca Adam și Eva, Judecătorul va trebui să mă condamne. Hristos este Domnul, Conducătorul și învățătorul meu, pentru că Lui I-am dat toate cheile spre cămările tainice și bine închise ale inimii mele, pentru ca El să pătrundă în toate. Și totuși, Îl aud spunându-mi: *Nu-mi da doar inima ta, ci dă-mi și păcatele tale! Întoarce-te*. Aceasta este calea de la minte la inimă.

O PRIVIRE DE FINAL

Vedem că Dumnezeu răspunde căutării subiectiv-omenești a mântuirii printr-o rezolvare obiectivă. Astfel, adevărul oricărei speculații omenești este îndepărtat, iar omul este eliberat din capcanele legilor fataliste ale devenirii și pieirii. Aceasta, printr-o metodă radical nouă, prin Har.

În alte religii, găsim aceeași nevoie de mântuire și, prin ea, un semn al lui Dumnezeu. Dar nu putem permite ca celelalte religii să Îl folosească pe Hristos și să Îl îngroape în sistemele învățăturilor lor, lăsându-L să fie un fondator de religii, în loc de Domn, Dumnezeu.

Nu evlaviază adâncă, nici morala înaltă sunt semnele adevărului - la fel de puțin ca o viață cuminte. Doar de la Dumnezeu

ne poate fi revelat Adevărul, prin Fiul Său și Mântuitorul nostru.

Întrebarea nu este, deci, *care e adevărul*, ci CINE este Adevărul!

În ceea ce privește întrebarea atât de des pusă privind mântuirea celor de altă credință, există mai multe răspunsuri:

a) Mai întâi, nu este un lucru care să ne privească pe noi. Misiunea noastră este să înaintăm cât mai mult spre mântuirea proprie. Mântuiește-te pe tine și toți ceilalți se vor mântui prin mărturia ta. Noi trebuie să acționăm, și nu să speculăm.

b) După cum scrie în Romani 2, 14-16, păgânii au legea în inimile lor. iar Dumnezeu îi va judeca după criteriile legii lor. *Poate că și păgânii sunt ca niște orbi: ei simt căldura soarelui, dar nu îl pot vedea. Dacă ați fi orbi, n-ați avea păcat. Dar acum ziceți: Noi vedem. De aceea păcatul rămâne asupra voastră (Ioan 9, 41).*

c) Locurile „rezervate” cu „deplină certitudine” în Ceruri prin Botez de către creștinii prea siguri pe ei (*fariseii*) s-ar putea să fie, spre surprinderea lor, ocupate de cei ce se îndoiesc de mântuirea lor și de păcătoși, de omul smerit (*vameșul* - Luca 18: 13). Cei din urmă vor fi cei dintâi.

d) Dumnezeu este milă. El dă iertarea cui vrea El (de exemplu, copiilor) și Se arată cui hotărăște El. Chiar și mulți musulmani, studiind Coranul, au sfârșit prin a deveni creștini. Sadhu Sundar Sing, prietenul meu Rabi Maharadj (*Moartea unui guru*) și mulți alții au avut viziuni ale lui Hristos când erau hinduși și s-au convertit la creștinism. În cazul meu, salvarea mi-a venit pe vremea când eram budist și când, pe deasupra, aparțineam diavolului. În Noul Testament, Hristos îi salvează pe cei care, în viziune creștină, erau nevrednici, și nu pe cei dreپți sau pe cei ce se bazau pe evlavie lor. Convertirea este mereu în mâinile Duhului Sfânt.

e) Trebuie să avem încredere în dragostea și dreptatea lui Dumnezeu. Judecata este în mâinile Sale, nu în ale noastre. Noi trebuie să ne ocupăm ca *noi* să primim viața veșnică și să fim noi înșine *Biblia* pe care alții să o citească. Prin noi, să le

aducem și altora *vestea cea bună*. Prin ființa noastră, prin felul nostru de a fi, de a vorbi, de a ne îmbrăca, prin modul de a ne purta și prin atitudinea față de ceilalți (pentru că această lipsă de disciplină e lucrul pe care ni-l reproșează și pentru care, cu dreptate, ne critică musulmanii, și anume pentru decadența noastră occidentală).

Dacă - în cazul contrar - omul își pierde credința în Dumnezeu, în locul unei vieți pline de sens se naște una lipsită de sens, numită nebunie (un maestru zen a numit-o chiar *ne-sens*). Și este cu adevărat nebunie: nu din perspectivă omenescă, ci dumnezeiască. Din toate formele existente de nebunie, este greu să găsești una mai mare ca aceasta, ca un om ce se numește creștin să caute dovezi ale existenței lui Dumnezeu sau ale vieții veșnice în alte religii și filozofii. „Cel ce nu primește aur de la un om bogat, cu siguranță nu va primi de la un sărac!”³¹

Astăzi, cei mai mulți oameni cred că „se descurcă destul de bine” și fără Hristos, pentru că și-au pierdut interesul pentru problema ce vine după viață și pentru iad. Dumnezeu i-a avertizat deja pe vechii israeliți de zeii străini, care au adus cu sine degenerare moral-etică: idolatrie, jertfe umane, perversiuni sexuale (cum putem accepta noi, creștinii, pastori homosexuali, episcopite lesbiene și așa mai departe, care clar se împotrivesc Cuvântului lui Dumnezeu, și ce urmări dezastruoase va avea această acceptare?), mamona, vrăjitori, previziuni ale viitorului, practici spiritiste... Aspecte, lucruri care au fost amendate în Vechiul Testament. Sclavia babiloniană raportată la timpul nostru ar fi, de exemplu, supunerea musulmană. De pericolul acestora, Dumnezeu ne-a avertizat. Civilizația postmodernă a ajuns la același punct; doar că nimeni nu mai avertizează acum, și chiar mai puțin vor oamenii să audă. Oamenii votează politicieni corupți, cinstesc, ba chiar

³¹ Sf. Nicolae Velimirovici, *The Prologue of Ohrid*, Sebastian Press, Serbian Orthodox Diocese Western America, 2002. În limba română, vezi: Sf. Nicolae Velimirovici, *Proloagele de la Ohrida*, Ed. Cartea ortodoxă / Egumenița, 2005

divinizează artiști perversi și homosexuali, sunt dependenți de TV și de cele mai rele spectacole *live* și își lasă inima și sufletul - ca mai demult lui Baal - zeilor străini din yoga etc. Sincretismul e în floare. Ispita urmează ispitei. Sodoma și Gomora s-au preschimbat în San Francisco, Pattaya și Tokyo. Timpul fuge cu pași de uriaș și va veni o zi când apostatii vor ajunge la groaznica înțelegere că s-au amăgit. Acest punct nu ar putea fi mai hotărâtor de atât: viață veșnică sau moarte veșnică. Misiunea noastră este de a-i face pe oameni să înțeleagă, de a-i trimite la El, prin vestire, argumentare, dialog și, mai presus de toate, prin exemplul personal.

Unul este învățătorul vostru, Hristos, iar voi toți sunteți frați (Matei 23, 8). Ascult această chemare a lui Hristos sau ascult de glasul celuilalt? Naște chemarea lui Hristos nemulțumire pentru că ne apasă mărimea pretenției Sale? De la urmările veacului Iluminismului și până la cele mai crase perversiuni ale timpului nostru, toate par să slujească unuia și aceluiasi scop: ca glasul lui Hristos să nu mai ajungă decât foarte slab în urechile noastre. Chemarea Sa pare multora suspectă. Glasurile celorlalți se aud mai tare și sunt mai tentante: *învățați de la mai mulți maestri! Luați ce e bun de la fiecare și nu vă pierdeți libertatea! Căutați propria cale de mijloc!* Mulțimea ofertelor ne lasă descumpăniți, iar afirmația: *Voi toți sunteți frați* devine o imposibilitate, un ton disonant, sarcastic. Cine sunt, oare, frații? Unde sunt ele, surorile? Ce rămâne este chinul omenirii noastre pustiite. Așa trebuie să rămână? Sau există o cale de scăpare? Putem începe astăzi să-L recunoaștem ca învățător, să-L primim în inimile noastre.

Revelările vieții veșnice, dovezile incontestabile ale ei, precum și vederile lumii spirituale, împreună cu întâmplările din Noul Testament și din vremea de după acesta, din istoria bimilenară a Bisericii, împreună cu Cuvântul lui Dumnezeu din Biblie, sunt ca o poartă deschisă spre cealaltă lume. Și încă una atât de deschisă, încât e de-a dreptul greșit să mai spunem că ar fi o *religie*, pentru că am intra în pericolul de a o amesteca cu alte religii. Nu, aici este vorba de Dumnezeu revelat. Oamenii

care își caută mântuirea în alte religii și care Îl părăsesc sau Îl trădează într-un mod atât de prostesc pe Hristos sunt niște Iuda la Cina cea de Taina. Hristos i-a spălat picioarele, i-a dat de înțeles că îi cunoaște intenția de a-L trăda, însă Iuda a rămas încăpățânat și legat de intenția sa întunecată, de a-și vinde pe bani nu numai învățătorul, ci și propriul suflet. Cine practică yoga împarte tronul inimii sale cu zeii străini. Dar Hristos nu este pregătit să își împartă tronul cu satana, cu neadevărul și cu răutatea. El cere de la noi pocăință desăvârșită, distanță de la satana și de la toate lucrările sale, precum și de la ceilalți zei.

CONCLUZII

1. Hindușii, budiștii sau adepții altor religii nu sunt mai puțin *importanți* sau mai puțin religioși decât creștinii. În discuțiile cu cei de altă credință nu trebuie în niciun caz să urmărim judecarea, plină de mândrie, a credinței lor și nici nu trebuie să ne lansăm în discuții de principii. Trebuie să li-L aducem pe Hristos ca posibilitatea unei întâlniri sau experiențe personale. În orice caz, la mulți oameni se poate constata un lucru: cine nu este pentru Hristos și Biserica Sa (Mireasa Lui), acela este împotriva Lui. Iar aceștia au devenit, între timp, un segment de populație în continuă și rapidă creștere. Cum se poate asta?

2. Teologii postmodemi, pastorii lipsiți de dragoste, schimbările sociale razante, preocupările superficiale venite de la Hollywood-ul *iudeo-budist*, călătoriile rapide la mari distanțe, superstiția și multe altele poartă vina pentru căutarea tainelor credinței și a libertății de păcat a multor însetați de dragoste și adevăr în religiile străine, unde sunt însă în primejdia de a-și pierde sufletele.

3. Experiențele supranaturale sunt posibile, iar noi putem cu adevărat atinge stări de înaltă concentrare și un anume control asupra emoțiilor noastre, atâta vreme cât furtuna psihică nu este prea puternică. Credem că ne dezvoltăm spiritual, iar aceasta trezește dorința după mai mult.

Astfel de experiențe.. decurg - cu extrem de puține excepții -

nu de la Dumnezeu. Satana posedă foarte multă magie și vrăjitorie și pentru el este o joacă să ne amăgească.

O poveste adevărată despre asta... Un ascet bătrân și foarte credincios se afla adâncit în rugăciune. Prin practica și meditația sa, a văzut, cu ajutorul Duhului Sfânt, păcatul său, pe care l-a plâns. Și iată că Hristos S-a arătat în fața lui deodată și l-a lăudat, spunându-i că e puternic, activ, binecredincios. Atunci ascetul i-a spus: *Trebuie că ai greșit adresa. Eu, păcătosul, nu sunt vrednic de Tine.* Cu o pocnitură, a dispărut satana, care se preschimbase în Hristos, și a fugit de la el, lăsând putoare în urma sa. Diavolul urăște smerenia.

Cine se înalță pe sine se va smeri și invers. Smerenia este cea mai puternică armă împotriva mândriei.

De ce, deci, interzice Dumnezeu creștinilor practicile yoghine (Deuteronom 18, 9)?

4. Pentru că astfel de experiențe, în loc de a da libertate, îl leagă pe om. Fiecare privire permisă de satana în câmpul puterii sale își are prețul: și mai multă dependență. De câte ori am auzit oameni dependenți (de nicotină, alcool, mânie, televizor, sex, mâncare) spunând: „Numai să vreau, că mă pot opri oricând.. Acest tip de amăgire poartă în mod clar pecetea satanei: minciuna de sine. Credința întărește, superstiția slăbește. *Căci lupta noastră nu este împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva începătorii lor, împotriva stăpâniilor, împotriva stăpânitorilor întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății, care sunt în văzduh* (Efeseni 6, 12).

5. Mulțumirea de sine, dragostea de sine, voința proprie, scuzarea propriei persoane, indiferența față de ceilalți sunt urmările. Ne transformăm în monumente ale eului și încercăm să înlăturăm nervozitatea, depresiile tot mai mari, temerile și nesiguranțele prin yoga și tehnici de vindecare. Prin acestea, însă, nu este posibilă o diferențiere a duhurilor. Dezvinovățirea atrage după sine condamnarea noastră de către Domnul, după cum am văzut că s-a întâmplat și cu Adam și Eva, pe când condamnarea de sine - care nu este altceva decât smerenia - aduce mila lui Dumnezeu și iertarea Sa.

6. Nu putem face nimic de la noi, ne spune Biblia. Și totuși, cei mai mulți oameni caută cu toată efortarea să găsească Cerul acolo unde nu e și unde fiecare treaptă, în loc să îi urce, îi coboară mai adânc în iad. Totul e har. Dumnezeu este sfânt, noi suntem păcătoși. Nimic mai mult și nimic mai puțin.

7. Yoga, MT, Zen ș. a. m. d. ne invită să devenim la fel ca Dumnezeu prin contopirea cu cosmosul. Brahman și neînțelegerea. Nenumărații zei hinduși nu se lasă deranjați de rivalitate (*tu și cu mine*). Dumnezeul nostru, Care este Dumnezeul dragostei, este un *Dumnezeu gelos*, Care nu suportă lângă sine alți dumnezei. Biblia ne spune că Dumnezeu îi va dăruia har smeritului. „Când sunt slab, atunci sunt puternic”, ne spune Sfântul Apostol Pavel.

8. Ceea ce yoga și meditația ne promet ca liniște și pace lăuntrică nu este pacea lui Dumnezeu, ci o absorbție în sinele propriu, o anestezie. Fără să știm, intrăm în narcoză. Mulțumirea de sine ce rezultă de aici nu poate fi împărțită cu alții, ba mai mult decât atât, ea ne izolează. Când, din contră, pacea lui Hristos este molipsitoare. Un prizonier rus spunea cândva: „L-am căutat pe Dumnezeu și nu L-am găsit, așa că mi-am căutat sufletul, dar nu l-am găsit nici pe el. Apoi, l-am căutat pe fratele meu și i-am găsit pe toți trei”.

9. Auto-controlul spiritual nu este libertate, ci o simplă tehnică de a ține la distanță gândurile nedorite. Pentru o anumită perioadă de timp, ne ținem patimile în șah, însă de îndată ce ne trezim din narcoză, lucrurile sunt la fel ca înainte. Stingerea vocii fine a conștiinței și a lui Dumnezeu pentru a nu-ți mai vedea păcatul e un drum rafinat și care dă rezultate.

10. Capacitățile de medium, viziunile, astrologia, citirea în palmă și întreaga punguță cu minuni a ezoterismului sunt, în realitate, contrariul „darului recunoașterii duhurilor”. Învățăm să-i controlăm pe alții prin acest dar amăgitor. Adevărata diferențiere a duhurilor este foarte rară și extrem de greu de atins. Ea se face doar prin smerenie, în luptă amară împotriva puterilor nevăzute și a propriei mândrii. Un drum al crucii.

11. Conform filozofiei despre karma, trebuie să trecem

printr-o serie dureroasă de suferințe și renașteri pentru a plăti pentru păcatele făcute și a putea, la un moment dat, să fim *liberi*. Dar Dumnezeu a răscumpărat deja, prin sfânt Sângele Său, întreaga omenire din toate timpurile de sub jugul păcatului, cu singura condiție de a crede în El. De aici și mesajul: *Mergeți în toată lumea și spuneți Vestea cea bună...*

Rămâne, așadar, aceeași poveste veche: șarpele vrea să fie mai inteligent decât Dumnezeu și să îl atragă pe om de la El. Gustatul din pomul cunoașterii este astăzi la fel de ispititor - dacă nu chiar mai ispititor - ca în vremea lui Adam și a Evei, în Rai. Cunoști aceste șoapte din interior: *Ia citește repede horoscopul, să fii „sigur” ce te așteaptă....* Devenim atât de ușor *nesiguri*, iar apoi ne lăsăm atât de ușor *asigurați* de falsul asigurator!

Astfel, repet ce am scris la început:

Luminare cauți? Să știi cine ești? Atunci privește-ți luptele pierdute! Restul e har sau mândrie.

Acesta este sfatul meu către toți *pelerinii drumului înfundat* al misticii și meditației asiatice, chiar dacă acesta este și doar o simplă vizitare a unei librării cu cărți despre ezoterism. Cel care și-a văzut propriile slăbiciuni, greșeli, mizerii și lipsuri va fi pregătit să ia asupra sa Crucea lui Hristos, pentru a se depărta de păcat și de trădarea dragostei lui Dumnezeu. O hotărâre necesară pentru a ne scoate din nevoie. Această ură de sine, purificatoare, ne va conduce la recunoașterea păcatului, pocăință și întoarcere în brațele iubitoare ale lui Hristos. Drumul *în jos* este drumul în Sus. Nu e comod, nu, însă e cea mai mare aventură pe care o poate trăi un om. Mai ales din punctul de vedere al birunței și al certitudinii privind viața veșnică.

PRESCHIMBAREA RUȘINII ÎN PUTERE ÎMPOTRIVA PATIMILOR PRIN POCĂINȚĂ ȘI TAINA SFINTEI SPOVEDANII

Textul care urmează a fost tradus de mine din limba engleză și îi aparține părintelui Zaharia Zaharou, prietenul și părintele meu duhovnicesc. Când l-am citit prima oară,

am simțit că ar fi potrivit ca încheiere pentru cartea aceasta, în lumina faptului că spovedania trebuie cât mai urgent redescoperită de creștinătate.

Omul este cel mai desăvârșit din creația lui Dumnezeu. Cea mai mare demnitate a sa este aceea de a fi creat după *chipul și asemănarea lui Dumnezeu*, cu misiunea de a-L *iubi pe Dumnezeu cu toată inima, cu tot sufletul și cu toată puterea* (Matei 22, 37). Setea după o tot mai adâncă înțelegere a mărimii chemării noastre de „dinainte de vremi” nu trebuie să permită atenției și inimii noastre să își găsească liniștea. Mult mai mult trebuie ca ea să ne împingă să ne îndemnăm *unii pe alții, în fiecare zi, până ce putem să zicem: astăzi! ca nimeni dintre voi să nu se învârtoseze cu înșelăciunea păcatului* (Evrei 3, 13). Chiar dacă omul este creație, el a primit misiunea de a deveni la fel ca Dumnezeu.

Înainte de căderea prin păcat, Adam și Eva erau în Rai *cu mărire și cu cinste* (Psalm 8, 5) încununați. *Adam și femeia lui erau amândoi goi și nu se rușinau* (Facere 2, 25), pentru că Îl aveau pe Duhul lui Dumnezeu. întreaga lor ființă era îndreptată spre Dumnezeu, spre arhetipul lor. Iar Dumnezeu, la rândul Său, vorbea cu ei și Se oferea pe Sine drept model de urmat. Nu se rușinau de Dumnezeu. Când, însă, atenția lui Adam a fost furată de creația din jurul său, s-a ajuns la neascultarea Cuvântului lui Dumnezeu și a fost dezbrăcat de veșmântul strălucitor al suflării cerești a lui Dumnezeu. Prin urmare, *li s-au deschis ochii la amândoi și au cunoscut că erau goi, și au cusut frunze de smochin și și-au făcut acoperămintele* (Facere 3,7). În acea clipă, a intrat rușinea în viața oamenilor. Adam și Eva au pierdut cinstea spirituală cu care fuseseră încununați și nu au mai putut îndura prezența Binefăcătorului lor dumnezeiesc. Prin urmare, s-au *ascuns Adam și femeia lui de fața Domnului Dumnezeu* (Facere 3, 8). Până la urmă, depărtarea de Dumnezeu și distanța de viața dumnezeiască a atins o asemenea măsură, încât omul s-a asemănat mai degrabă unui animal neînțelegător, strigând din inima sa împietrită că *este Dumnezeu/*” (Psalm 13, 1).

Prin căderea lui Adam din Rai, întreaga fire omenească a fost rănită de moarte, fiind supusă degradării și morții. Profetul Isaia a descris nimerit această stare apăsătoare, când, prin lumina dumnezeirii, a înțeles întreaga dimensiune a căderii în păcat: *Din creștet până în tălpile picioarelor nu-i niciun loc sănătos; totul este numai plăgi, vână tăi și răni pline de puroi, necurățate, nemuiate cu untdelemn și nelegate* (Isaia 1, 6).

Întreaga fire a omului era cu totul pângărită, iar el a decăzut într-o viață cu totul contrară adevăratei sale firi. Hristos vine pentru a vindeca această boală a firii umane.

Prin patima Sa cea de bună voie și prin învierea Sa, El ia asupra Sa toată boala și înnoiește firea noastră cea moartă *prin păcat. In Vechiul (Isaia 61, 1-2) și în Noul Testament, scrie: Duhul Domnului este peste Mine, pentru care M-a uns să binevestesc săracilor; M-a trimis să vindec pe cei zdrobiți cu inima; să propovăduiesc robilor dezrobirea și celor orbi vederea; să slobozesc pe cei apăsați și să vestesc anul plăcut Domnului (Luca 4, 18-19).*

Așa a fost Hristos dăruit firii umane, adevărat doctor și vindecător. Misiunea grea de a vindeca toată omenirea căzută a fost îndeplinită de Noul Adam astfel: *Pentru bucuria pusă înainte-I, a suferit crucea, n-a ținut seama de ocară ei* (Evrei 12, 2). Asta înseamnă că prin primirea de către El a ocării crucii, a șters toată ocară și rușinea și ne-a salvat pe noi. Dar omul trebuie să participe activ la mântuirea sa. Hristos spune că *nu cei sănătoși au nevoie de doctor, ci cei bolnavi. Dar mergând, învățați ce înseamnă; Milă voiesc, iar nu jertfă; că n-am venit să chem pe drești, ci pe păcătoși la pocăință* (Matei 9, 12-13). Chemarea lui Dumnezeu la pocăință se adresează, deci, celor bolnavi și celor păcătoși. Astfel, pocăința este o parte necesară a procesului de însănătoșire. Mântuirea noastră este indisolubil legată de ea.

Hristos își începe activitatea prin cuvintele: *Pocăiți-vă, căci s-a apropiat împărăția cerurilor!* (Matei 4, 17). Aceste cuvinte renasc dialogul dintre Dumnezeu și om, care, de la neascultarea

lui Adam și a Evei din Paradis, fusese întrerupt³². Acum, ele sunt spuse cu privire la o nouă creație, o nouă rasă, renăscută prin Hristos, de însuși Creatorul. Astfel, pocăința devine mijlocul de dezrădăcinare a păcatului, iar planul străvechi al lui Dumnezeu se împlinește, în sfârșit: *Să facem om după chipul și asemănarea noastră* (Facere 1, 26).

Pentru a putea, însă, să se pocăiască și să fie vindecat, omul trebuie să își cunoască mai întâi păcatul. Despărțit de Dumnezeu, el trăiește în întuneric și îi este imposibil să recunoască adâncimea căderii sale. Însă, prin credința în Hristos, primește nu doar Cuvântul lui Dumnezeu, ci, în același timp, și focul dumnezeiesc al harului ceresc în inima sa. El este luminat de Sus, primește o nouă vedere și o nouă perspectivă duhovnicească. Această viziune este de două feluri: pe de o parte, prin focul ceresc se naște în inima credinciosului imaginea cerească a Logosului, a Cuvântului care l-a creat, în timp ce, pe de altă parte, i se dezvăluie sărăcia spirituală și prăpastia de întuneric în care se află omul de la căderea sa. Această vedere este un minunat dar al Cerului, care nu încetează niciodată să îl miște pe om spre pocăință. El va înseta după aceea să lepede *toată spurcăciunea și prisosința răutății* (Iacov 1, 21) din sufletul său și să se întoarcă prin pocăință în casa Tatălui „Cel ce este în Ceruri”.

Cel mai mare obstacol pentru vederea și luminarea mai sus descrisă este propria noastră mândrie, care ne întărește inima și ne slăbește viziunea duhovnicească a sufletului care, astfel, nu mai este în stare să recunoască natura metafizică și adâncimea păcatului. Mândria îl izolează pe om, iar el se îmbată de ispitirea dulce-întunecată a drăceștii îndumnezeiri de sine.

³² Arhimandrit Sofronie, *On Prayer*, St. Vladimir's Seminary Press, U.S., 1998, p. 133. în limba română, vezi: Arhimandrit Sofronie, *Despre rugăciune*, Mănăstirea Lainici. 1988

³² Arhimandrit Sofronie, *Voir Dieu Tel Qu 'Il Est*, Mănăstirea Sf. Ioan Botezătorul, Tolleshunt Kighst, Maldon GB, Essex, 1983. În limba română, Arhimandrit Sofronie, *Voiri vedea pe Dumnezeu precum este*, Ed. Sophia, București, 2005.

Mândria conduce într-un gol depresiv, în robia din iad și la nebunie. Puterea robitoare a mândriei îl chinuie pe om, care, pentru a scăpa din golul lăuntric care îl sufocă, își caută mulțumirea în mediul exterior. Își jertfește întreaga viață pentru o dependență nemiloasă după distracții exterioare. Dacă se întâmplă aceasta, el cade în perversiuni tot mai adânci și în pierzanie, devenind capabil de orice criminală faptă a rușinii și de orice păcat⁵².

În această stare tragică, omul stă în fața unei groaznice dileme: fie trebuie să se ascundă de fața lui Dumnezeu, pentru că nu poate îndura rușinea păcatelor sale, iar dacă face aceasta *va muri în păcatele sale* (Ioan 8, 24); fie urmează chemării la pocăință a lui Hristos, însă nu înainte de a-și condamna gândirea prin care a găsit dezvinovățire pentru păcatele sale. Așadar, primirea învățăturii lui Hristos dăruiește sufletului luminare, care este însoțită de o dublă viziune. Omul devine conștient de sfințenia și nemărginita dragoste a lui Hristos, după cum se simte scârbit de întunecimea păcatului și de deznădejdea ce vine din patimi.

Această luminare a harului ascunde în sine nu doar vederea în propriul suflet, ci ea oferă omului și puterea de a birui saltul până la spovedanie. De îndată ce credinciosul își diagnostichează păcatul, el nu se mai ascunde, ci își recunoaște păcatele în fața lui Dumnezeu. El își aduce păcatul la iveală și, prin aceasta, îl stinge. Aici se ascunde puterea tainei Sfintei Spovedanii.

După cum spune apostolul: *Dacă zicem că păcat nu avem, ne amăgim pe noi înșine și adevărul nu este întru noi. Dacă mărturisim păcatele noastre, El este credincios și drept ca să ne ierte păcatele și să ne curățească pe noi de toată nedreptatea* (1 Ioan 1, 8-9, 20).

Prin pocăință și prin spovedanie în fața lui Dumnezeu mărturisim mai întâi marele și universalul adevăr al stării noastre căzute. Am putea să ne exprimăm așa: dacă ar exista un domeniu în care omul să fie infailibil, iar aceasta e cu atât mai mult valabil în fața lui Dumnezeu, atunci acela ar fi când își

mărturisește starea de păcat. Atunci are cu totul dreptatea de partea sa, iar dacă umblă întru Adevăr, atunci Îl cheamă la sine pe Duhul Adevărului, Care îl conduce pe credincios spre o cunoaștere adâncă a sărăciei sale duhovnicești, care, apoi, îl va conduce la pocăință. Duhul Sfânt ne dăruiește, deci, în același timp, vindecare și dezvinovățire.

În plus, prin pocăință și spovedanie, recunoaștem mântuirea de la Dumnezeu și faptul că nu ne punem nădejdea nici în oameni, nici în îngeri, ci doar în Hristos, Care ne-a răscumpărat prin Sângele Său.

Pocăința și spovedania sunt crucea pe care creștinul o poartă spre îndreptățire și mântuire. Ele sunt mărturisirea văzută a credinței sale. Dar Domnul ne avertizează: *Căci de cel ce se va rușina de Mine și de cuvintele Mele, în neamul acesta desfrânat și păcătos, și Fiul Omului Se va rușina de el, când va veni întru slava Tatălui Său* (Marcu 8, 38). Cu alte cuvinte, cel care se rușinează să-L primească pe Hristos ca Răstignit și Mântuitor și se rușinează să primească vestirea Crucii, să recunoască Evanghelia Sa ca puterea lui Dumnezeu *spre mântuirea fiecăruia care crede* (Romani 1, 16), de acela Se va rușina și Hristos în ziua mare a celei de-a doua veniri a Sa. Este un lucru pe care ni-l spune și în alte locuri din învățătura Sa: *Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri* (Matei 10, 32-33).

Cuvintele lui Hristos pe care le-am citat mai sus îi arată deplin creștinului că, fiind membru viu al Trupului Său, recunoașterea lui Hristos și luarea Crucii Sale în vreme ce *lumea întreagă zace sub puterea celui rău* (1 Ioan 5, 19) conține și rușine. Acesta nu este lucru ușor, dar lucrează puternic și ne aduce mântuirea veșnică. Prin darul spovedaniei, Dumnezeu îl cinstește pe el ca pe unul la fel cu Sine. Dacă omul se leapădă de El, atunci și Dumnezeu Se leapădă de om. Oricât de dur ar suna această judecată, ea este, în același timp, și foarte ușoară. Dumnezeu e Stăpân peste toate, în vreme ce omul e doar o slugă. Ea e dură pentru a naște în noi frica de

Dumnezeu, care ne ferește de rușinea ultimă a condamnării și de pierderea vieții veșnice. Ea este ușoară, pentru a ne acoperi de rușine în fața marelui dar al mântuirii Sale. Dacă nu ne privim vrednici de un asemenea dar, atunci datoria noastră este să ne dovedim vrednici de această cinste prin recunoștință.

Rușinea și necinstirea pe care omul le ia asupra sa prin purtarea Crucii lui Hristos îi dăruiesc cinstirea ce vine de la Hristos.

Rușinea se preschimbă în harul de a deveni fii și în puterea ce ne dă viață veșnică în împărăția Tatălui, lângă îngerii Săi.

Aceeași cinste i s-a dat omului ce trăia în necinste prin păcat, în spovedanie. Cel ce se spovedește trăiește rușinea în fața părintelui duhovnic pentru asemenea păcate. De îndată ce recunoaște în sine nedreptatea, el se grăbește să o mărturisească. El *iși recunoaște greșelile în fața lui Dumnezeu* (Psalm 32, 5). Pentru rușinea pe care o trăiește în timpul spovedaniei, Dumnezeu îi iartă necurăția inimii și îl înnoiește, dăruindu-i harul veșnicei mântuiri. Cu cât e mai adâncă rușinea ce o simțim la spovedanie, cu atât sunt mai mari harul și puterea pe care le primim spre înnoirea vieții. Tradiția de veacuri a Bisericii depune până în zilele noastre mărturie despre acest adevăr. Credinciosul, prin mărturisirea păcatelor, se înnoiește și primește mântuire. E inutil să mai spunem cât de mult îl cinstește preotul pe păcătos, întrucât el are de partea sa cetele îngerești ce se bucură *pentru orice păcătos care se pocăiește* (Luca 15, 7).

Sentimentul rușinii pe care îl simțim în taina Sfintei Spovedanii nu este doar normal și un semn sănătos, ci și confirmă faptul că pocăința vine din adâncul inimii și se aduce de bunăvoie și în mare smerenie. Cel care regretă cu toată seriozitatea, în timpul spovedaniei, luând greutatea întreagă și responsabilitatea pentru greșelile sale, acela nu se dezvinovățește ca Adam și Eva în Rai. El nu Îl învinuiește pe Dumnezeu sau pe ceilalți, ci își poartă smerit și curajos rușinea păcatelor voite și știute. Această purtare cinstită îl vindecă pe om de tumoarea grea a mândriei și îi dăruiește smerenia. Aceasta, la rândul ei, cheamă harul vindecător al lui

Dumnezeu, după cum ne spune Scriptura: *Dumnezeu Se opune celui mândru și dăruiește harul Său celui smerit* (Proverbe 3,24).

Mărturisirea păcatelor trebuie să fie deschisă și să vină din proprie voință. Dezvăluirea de bunăvoie a păcatelor este un semn că omul nu mai vrea să trăiască în păcat și că vrea să se desprindă de acesta. El cu adevărat se află în duhul următoarei rugăciuni de la Rusalii: *împotriva Ta ne-am răsculat, dar Ție Singur ne rugăm, Hristoase, Dumnezeul nostru*. Acest fel al rugăciunii, adică mărturisirea, îl pregătește pe credincios pentru primirea harului Duhului Sfânt, care va lua, la sfârșit, toate păcatele. Pocăința și spovedania îl învață pe om atitudinea bună față de Dumnezeu, cum să se poarte drept în fața Lui. Omul învață să recunoască voia lui Dumnezeu și, prin aceasta, găsește drumul mântuirii.

Dar cum se face că rușinea pe care o simțim în timpul spovedaniei se preschimbă într-o energie, care biruiește păcatele și poverile? Și de ce îl conduce aceasta stare a omului din timpul spovedaniei pe acesta pe drumul mântuirii?

Cele două întrebări își vor primi răspunsul de îndată ce privim cu atenție fragmentul de Evanghelie despre vameșul Zaheu din Ierihon (Luca 19, 1-10). Acest om, cunoscut în tot orașul, vameș bogat, voia neapărat *să vadă cine e Acest Hristos*. Un lucru greu de făcut, pentru că era mic, iar mulțimea care îl înconjura îi împiedica vederea. Zaheu, însă, era pregătit să ia rușinea asupra sa și să se facă de râs în fața mulțimii de oameni. Pentru a-L vedea pe Hristos, *s-a cățărat într-un sicomor*. Când Domnul a ajuns în acel loc, Zaheu l-a atras atenția. Hristos i-a cerut să coboare degrabă pentru a-l întâlni. Mai mult decât atât, l-a cinstit pe el printr-o vizită în casa sa, în care a rămas. Urmarea vizitei este uimitoare și minunată. Mulțimea de popor era uitată. Zaheu era iertat. Nedreptățile păcatelor sale de mai înainte le-a îndreptat *împătrit*.

Dumnezeu, Mântuitorul însuși, a confirmat, cu deplină cunoaștere, *că iată, S-a făcut azi mântuire casei tale*.

Cum a fost posibilă această mare minune? Ce putere a

lucrat pentru ca acest vameș nedrept să se preschimbe într-un om drept? Într-un om în care Dumnezeu să Se simtă bine și a cărei casă Hristos a binecuvântat-o cu pace. Explicația este foarte simplă. Zaheu nu s-a preocupat de părerea mulțimii. El a fost pregătit să primească rușinea și batjocura de dragul lui Hristos. Și exact acest lucru L-a făcut pe Hristos atent la el. A văzut în Zaheu un duh înrudit cu al Lui. În clipa întâlnirii lor, Hristos Se afla pe drum spre Ierusalim, unde avea să sufere durere și umilință pentru mântuirea lumii. El Se afla în drum spre Cruce, spre *Crucea rușinii* (Evrei 12, 2). Zaheu s-a alăturat în mod profetic lui Hristos pe acest drum, trăind și el rușinea. Făcând aceasta, el nu a găsit în Hristos doar un tovarăș de drum, ci L-a avut ca oaspete în casa sa. Popasul Domnului a adus pacea și harul mântuitor sub acoperișul lui Zaheu. Mai presus de aceasta, însă, el a mărit *împătrit* inima lui Zaheu, unde *împătrit* nu înseamnă, de fapt, altceva decât contopirea lui Zaheu cu taina crucii: în adâncimea, înălțimea, lungimea și lățimea sa. Cu alte cuvinte, prin faptul că Zaheu s-a așezat în calea Domnului, a reușit să își mărească de patru ori existența. Ceea ce nu înseamnă altceva decât că a fost renăscut în nepieritoarea viață dumnezeiască. Evangheliile ne învață aceeași cale a smereniei prin pildele despre *vameșul și fariseul* și prin *povestea fiului risipitor*.

Acum suntem în măsură să înțelegem de ce taina spovedaniei are o asemenea măsură a harului și a puterii de înnoire. Prin spovedanie, credinciosul caută să se împace cu Dumnezeu, ia de bunăvoie pâra păcatelor asupra sa și îndură rușinea ce rezultă din aceasta. Dumnezeu privește acest act curajos al credinței ca pe un gest al prețuirii și ca mulțumire pentru rușinea pe care El a îndurat-o pentru noi pe Cruce.

Toți dreptii Vechiului Testament au știut deja în mod profetic despre această putere a tainei Crucii. Când, de exemplu, tânărul și dreptul împărat al Israelului, Iosua, a citit pentru prima dată Cartea Regilor, pe care mai înainte de aceasta nu o cunoștea, a deznădăjduit și *și-a sfâșiat hainele* (2 Regi 22, 11). Pentru că a intuit căderea lui Israel de la drumul cel drept al strămoșilor săi

și viitoarea mânie a lui Dumnezeu, a trimis soli la profeta Hulda, pentru a afla voia lui Dumnezeu pentru sine și poporul său. Această profeta dreaptă i-a prezis, într-adevăr, mânia lui Dumnezeu ce avea să se pogoare asupra poporului. În ceea ce îl privea pe rege, aceasta a spus că Domnul l-a iertat pentru că *a arătat în inima sa pocăință, s-a smerit pe sine în fața lui Dumnezeu și a plâns* (2 Regi 22, 19). Pentru aceasta, el nu va vedea răul ce va să vină, ci va fi chemat în pace în mormânt, pentru a se uni cu strămoșii săi. În acest fel, pocăința adâncă pe care regele a trăit-o în inima sa l-a salvat, îndreptățindu-l în fața lui Dumnezeu (2 Cronici 34, 27).

În dorința Sa de a ne mântui, Dumnezeu nu a ținut deloc cont de Sine. După cum este scris: *Ocările celor ce Te ocărăsc pe Tine au căzut asupra Mea* (Romani 15, 3) și, mai departe, acestea s-au petrecut *afară din tabără* (Evrei 13, 13). Altfel spus: ocările pe care Dumnezeul și Mântuitorul nostru le-a îndurat spre mântuirea noastră au fost exterioare. La fel, când, în timpul spovedaniei, trebuie să îndurăm reproșurile pentru păcatele noastre, *în afara taberei* părerii bune a lumii și împotriva felului ei de a percepe, atunci aducem *pururea lui Dumnezeu jertfă de laudă* (Evrei 13, 15). Spovedania este un mijloc prin care credinciosul aduce mulțumire Creatorului său pentru mântuire. El pornește astfel pe calea Domnului și Îl găsește acolo pe Domnul, Care este calea. Astfel, Domnul devine tovarășul de drum al celui ce se pocăiește. El îi dăruiește acestuia har și îi înnoiește viața. Încă o dată: renașterea pe care o primim în spovedanie corespunde rușinii pe care o trăim deschizându-ne în fața Domnului și a slujitorului Său, preotul, iar Dumnezeu îl înveșmântează pe păcătosul renăscut în veșmântul harului dumnezeiesc și în darul vieții veșnice.

S-a spus odată undeva că *Dumnezeu nu condamnă de două ori*³³. Dacă ne așezăm sub condamnarea Cuvântului lui

³³ Arhimandrit Sofronie, *On Prayen* St. Vladimir's Seminary Press, U. S., 1998, p. 133. În limba română, vezi: Arhimandrit Sofronie, *Despre rugăciune*, Mănăstirea Lainici, 1998

Dumnezeu și îndurăm în timpul spovedaniei învinovățirea pentru păcatele noastre, vom scăpa în ziua Judecății de Apoi de judecata definitivă. *Cel ce ascultă cuvântul Meu și crede în Cel ce M-a trimis are viață veșnică și la judecată nu va veni, ci s-a mutat de la moarte la viață* (Ioan 5, 24).

Părinții Bisericii spun că *cine ia de bunăvoie învinovățirea pentru păcatele sale se află deja pe drumul patimilor lui Hristos*. Tâlharul cel bun este cel mai potrivit exemplu prin faptul că *s-a condamnat pe sine, și-a unit crucea personală cu cea a lui Hristos și s-a mântuit în aceeași zi*.

Adevărata învinovățire de sine Îi dă întotdeauna lui Dumnezeu cinstea, iar celui ce se pocăiește, vina. *Dumnezeu Se vădește în adevărul Său, pe când tot omul într-o minciună* (Romani 3, 4). Învinuirea de sine umple inima celui ce se pocăiește de mulțumire și de conștiința că *Hristos a murit pentru noi, când noi eram încă păcătoși* (Romani 5, 8).

Făcând referire la pasajul „celor trei tineri din cuptorul cu foc”, Sfântul Ioan Gură de Aur spune că rugăciunile de mulțumire sunt acelea care sunt însoțite de învinovățirea propriei persoane.

Prin pocăință și spovedanie, ne lepădăm de gândirea carnală a vechiului Adam și ne îmbrăcăm în noua gândire, care este în Hristos (Filipeni 2, 5). Hristos este, prin Ființa Sa, smerit până în cele mai mari adâncuri și astfel a pornit de bunăvoie în cele mai mari adâncuri ale pământului, în lucrarea Sa de a-i găsi și de a-i mântui pe robii lui Hades (ai Iadului). Calea lui Hristos este contrară celei a lui Adam. Acesta a vrut, prin putere proprie, să urce și să devină Dumnezeu. De acolo, a căzut în prăpastia morții. În timp ce drumul celor ce au curajul pocăinței este un urcuș ce urmează modelului Domnului, celui de-al doilea Adam. Iar atunci când omul a ajuns în cel mai adânc punct al smeririi de sine, el poate fi preschimbat în noua făptură. Este o caracteristică tipică a Dumnezeului creștin de a crea ceva din nimic.

Atâta vreme cât omul nu este încă pregătit pentru pocăință, puterile sale naturale sunt îndreptate spre pământul *din care a*

fost creat. Atenția sa este împărțită și risipită de lucrurile creației. El poartă în sine un vacuum. Soarta sa rămâne neîmplinită și îl împinge spre prăpastia neființei.

Pocăința adevărată și spovedania smerită sunt întotdeauna însoțite de o inimă înfrântă. Această înfrângere a inimii crește într-o durere puternică atunci când recunoaștem urâtenia căderii. Durerea și rușinea pentru păcat ară inima uscată a celui ce se pocăiește și dezrădăcinează din ea patimile ocărâtoare. Ele vindecă și adună toate puterile sufletului, dându-i omului posibilitatea de a împlini porunca iubirii dumnezeiești pentru a sta în fața Domnului *în duh și adevăr* (Ioan4, 24).

Atâta vreme cât trăim, mărturisirea păcatelor noastre nu va cunoaște sfârșit. Fiii lui Dumnezeu nu renunță să se curățească prin taina spovedaniei, pentru că *Dumnezeu este lumină și în El nu este întuneric* (1 Ioan 1, 58).

OPT TEZE PENTRU DIFERENȚIEREA CREȘTINISMULUI DE CELELALTE RELIGII

TEZA 1: Viața lui Hristos este împlinirea unui număr mare de profeții, ce ating până și cele mai mici detalii (Isaia, Zaharia ș. a.); în timp ce, pentru ceilalți întemeietori de religii, nu există nimic asemănător. Hristos însuși a spus: *Am venit să împlinesc cele ce s-au scris despre mine*. El este unic.

TEZA 2: Ceilalți întemeietori de religii sunt doar oameni. Hristos, însă, este Dumnezeu și Om. Hristos spune: *Cine Mă vede pe Mine Îl vede pe Dumnezeu*. Niciodată nu a îndrăznit vreun alt profet, care dorea să fie luat în serios, să spună ceva atât de mare despre sine. Hristos spune mai departe: *Îmi este dată toată puterea, în cer și pe pământ*. În zadar căutăm astfel de ziceri și dovezi maiestuoase (vezi *Evangeliiile*) la alții (Faptele Apostolilor 4, 12).

TEZA 3: Lipsa păcatului la Hristos. Fără excepție, toți întemeietorii de religii poartă păcat în ei. De cealaltă parte stă Hristos, Care întreabă public: *Care dintre voi îmi poate arăta un păcat?* El a fost urmărit de toți, dar între oponenții lui s-a lăsat tăcere apăsătoare. Hristos, din contră, îi iubește pe

păcătoși (însă nu păcatul).

TEZA 4: Nicio religie nu dă răspuns adevărat la întrebările ultimative (De unde venim? încotro ne îndreptăm? Boală, violență, nedreptate, vină etc.). Toate celelalte conțin doar doctrine speculative. Noul Testament este radical diferit: Hristos *e s t e* Răspunsul, împlinirea și Scopul sau Sfârșitul tuturor celorlalte religii! El este Răspunsul personal al lui Dumnezeu, Revelația. Religia este căutarea cerului de către pământ. Noul Testament este răspunsul cerului pentru pământ. Buda a spus, cuvânt cu cuvânt, la sfârșitul vieții sale: *Eu încă mai caut Adevărul*.

TEZA 5: Hristos *este* vestirea. El este Calea, Adevărul și Viața. Ceilalți și-au construit singuri poruncile, învățăturile, părerile, morala, etica.

Islamul: Dumnezeu este un Dumnezeu capricios. El a condamnat dintru începuturi jumătate din omenire la pieire (*fatalism, kismet,..*). Omul abia dacă mai are voință proprie.

Budismul: Învățătura sa nu este interesată de Dumnezeu și abundă în demoni (*tantra*). E vorba mai ales despre suferință și evitarea acesteia. Buda încearcă să-i elibereze pe oameni din suferință prin porunci, interziceri, norme și meditație (câtă valoare are, la polul opus, suferința în creștinism!). Păcatul duce la o renaștere ca o făptură mai puțin dezvoltată (șacal, bacterie...). Nu credința, ci legea este învățătura centrală. *Viața este suferință, suferința este viață*- spune Buda. Nimic nu e adevărat. Toată ființa nu e decât iluzie.

Hinduismul: Nu este fondat istoric. Totul este mit și basm. Tot ce place poate fi făcut Dumnezeu. A găsi adevărul în acest caleidoscop idolatrie este exclus. Fiecare contact personal cu un idol (Tată-Fiu, cum e la creștini) este exclus. La aceasta se mai adaugă teama de nenumărații demoni din hinduism, demoni ale căror energii nasc frică adevărată în credincioșii hinduși (*Kalicea neagră*). Cruzimile sociale ale lumii castelor, ce s-au păstrat până azi, nu sunt doar nedumnezeiești, ci și inumane și imposibil de îndurat. Hristos a privit și spre această mizerie a oamenilor, cărora le-a spus: *Nu vă temeți. Eu am*

biruit lumea și răul... Cel ce se află în Mine este liber (Matei 9, 36; Ioan 16, 33).

TEZA 6: Toate celelalte religii oferă *mântuirea de sine* prin norme istovitoare, legi și morală, adică o ștachetă prea ridicată pentru a putea fi atinsă de oameni. Hristos spune: *Eu am făcut totul pentru tine* (Matei 20, 28). El ne dăruiește iertarea păcatelor, în loc de pedeapsă. Omului îi este imposibil să se răscumpere singur. Yoga, mantrele, meditația, tortura proprie, riturile și religiozitatea nu au salvat până acum pe nimeni de vină.

TEZA 7: Confucius, Lao-Tse, Buda, Zaratuștra, Mohamed nu au fost făcători de minuni, nu au vindecat demonizați și bolnavi, nu au poruncit elementelor naturii, nu au mers pe apă, nu au înviat pe nimeni din morți și nu au vorbit despre smerenie sau dragostea de vrăjmași. Ei sunt morți. Hristos trăiește și lucrează și astăzi și poate fi perceput personal de fiecare om.

TEZA 8: Niciunul dintre ei nu ne poate da pacea lui Hristos. De aici misiunea pe care El ne-a dat-o: *Mergeți în lume și spuneți vestea cea bună*. Celelalte religii nu sunt veste bună, ci doar tehnici uscate, filozofii sau legi pentru stingerea poftelor, care, în final, distrug persoana creată.

LISTA GENERALĂ

A TERMENILOR DE SPECIALITATE RELIGIOȘI

Abhishekai - inițiere

Adi Buddha - străvechiul Buda, sinele superior, superioritatea dumnezeiască, izvorul întregii ființe

Ahimsa - renunțare la violență, lipsă de violență

Amitabha - dumnezeiescul Buda, încarnare Amrta (și Sukra)
- esență dumnezeiască fluidă

Anatta - Neființă, ca eliberare de suferință (budism)

Arhat - Sfânt, elev al lui Buda, ucenic Asana - poziție yoga, atitudine

Ashram - mănăstire vedică, templu în care trăiesc inițiații

Asceză - nevoință trupească și sufletească pentru curățarea inimii, a gândurilor și pentru luminarea sufletului

Atman - suflet individual identic cu Brahman, cu „Șinele”

Avatar - renașterea unui mântuitor dumnezeiesc, întrupare

Avesta - învățătura lui Zaratuștra Avidya - necunoaștere, neînțelegere (hinduism)

Bardo - stare de mijloc („purgatoriu”) între moarte și renaștere

Bhagavan - stăpânitor, regent

Bhakti - dăruire de sine și cinstire a unui zeu

Bhiksuni - călugăriță

Boddhi - luminare

Boddhisattva - diverși Buda dumnezeiești, caracterizați prin două idealuri: acela de a câștiga luminarea pentru a deveni Buda și pentru a fi ajutor pentru omenirea suferindă

Brahman - cea mai mare zeităate hindusă, ființă impersonală atotcuprinzătoare

Brahmani - preoți brahmani, cea mai înaltă castă din hinduism

Boddhicitta - cea mai înaltă, mai limpede lumină, spermă, duhul luminării

Brahmavidya- știința despre Brahman, absolutul cel mai înalt Chakravartin - stăpânitorul lumii, cel ce învârte roata, Adi-Buddha

Candali (*f.*) - fetele castelor inferioare, manifestări mâniaose ale unei jertfe

Chanten (și Japa) - citarea neîntreruptă a formulelor sfinte

Dakini - zeițe tantrice de inițiere, vrăjitoare, drăcoace, călătoare ale cerului, fac parte din alaiul lui Kali, zeița fricii

Deva - ființă dumnezeiască, Dumnezeu; atideva = Superzeu, Buda

Devi - zeiță ce salvează lumea și cosmosul. Ea biruiește asupra demonilor

Dharma - lege cosmică, ordine universală (budism și hinduism), lege dumnezeiască, practică și obligație religioasă, drum revelat etc.

Dharmapalas - zei păzitori ai legii cosmice Dhyani Buddha - Buda transcendent Durga - stăpâna lumii (și Kali), cea îngrozitoare Ganthaauch Padma-întreg femininul, lotus, vagin, cultul clopotului

Găuri (și Dakinis) - femeile din alaiul zeiței Kali
Ganachakra-jertfa feminină (când sunt jertfite femeile); cea mai adâncă taină a tantrei kalachakra, ritual de inițiere în patru trepte

Guru - maestru spiritual, învățător, luminat Gynergie-energie feminină și putere de viață (care trebuie suptă din femei, în budismul tantra, de către călugări, pentru ca ele să poată să renască în bărbați; doar așa pot ajunge în Nirvana)

Heruka (*m.*) - zeități înspăimântătoare, zei cruzi Isihast - om ce trăiește departe de societate, care și-a dăruit viața lui Dumnezeu și care, de aceea, caută să își unească rațiunea cu inima

Isihasm - formă de mistică și meditație întemeiată de Sfântul Simion Noul Teolog (942-1022), practică de Grigore Palama. E vorba de pregătirea pentru vederea „luminii de pe Tabor” prin tehnici de respirație și repetarea rugăciunii lui Iisus, importantă nefiind, însă, „tehnica”, ci amintirea prezenței lui Dumnezeu în noi

Ipostază - persoana deplină creată de Dumnezeu, chipul și asemănarea lui Dumnezeu, Adam în Rai

Inana Dakini - păzitoarea cunoașterii tantrice Indra - cel mai mare zeu din Rig Yeda (hinduism) Intelect - rațiunea; capacitatea de a gândi discursiv, conceptualizat și logic; conștiință ce poate să tragă și să formuleze concluzii

Japa (ca și chante) - repetare neîntreruptă a unor versuri / cântare

Jnana - cunoaștere, înțelepciune Kalachakra-tantra - zeul timpului, învățături despre timp, roata (chakra) timpului (kala)

Kali - zeiță a fricii, stăpână a lumii și mare distrugătoare; atunci când nenorociri și catastrofe se abat asupra lumii, trebuie să i se aducă jertfe. Limba ei lungă atârnă însetată de sânge din gură, iar în mână ține o sabie însângerată; zeu al iubirii Karma - o predestinare presupusă prin legătura cu trecutul, cu viețile anterioare; karma trebuie biruită prin yoga. Karma budistă se diferențiază de cea hindusă (esența: culegi ce ai semănat)

Katvanga - baghetă magică (trident în vârfurile căruia sunt înfipite 3 capete umane)

Kaya - trupul yoghinilor, trup feminin Kumari-fecioară

Kumaripuja - cinstirea (cultul) fecioarelor Kundalini - șarpe de foc

Kundun- Buda viu (de exemplu, Dalai Lama); prezență Lama - sectă ce s-a dezvoltat din budismul mahayana, în Tibet, și care crede în Buda vii. Apreluat părți din confucianism, taoism și șintu

Madhyamika - una dintre direcțiile filozofice principale ale Mahayana

Mandala - cerc magic, cosmogramă Mani - întemeietor de religie (aproximativ 216 - 276) Mantra - formulă magică; rugăciune și formulă de chemare rituală; există nenumărate mantre (în funcție de comunitate). Cea mai înaltă este „OM”

Meditație - tehnică psiho-somați că folosită spre identificarea sinelui cu personalități superioare (zei), cu realitatea impersonală sau chiar cu neființa. *Meditația creștină*: reflexie, gândire ce conduce la smerenie, recunoștință, dragoste și ajută omul să se cufunde în rugăciune. Cuvântul „meditație”

înseamnă, în accepția Sfinților Părinți ai Bisericii, o reflecție a gândurilor sau o aducere aminte de un aspect al credinței, de exemplu, întruparea, milostivirea lui Dumnezeu, Răstignirea, Schimbarea la Față, păcătoșenia proprie etc. Acest aspect se diferențiază mult de ceea ce înțelegem prin „meditație orientală”, care, la rândul ei, folosește diferite tehnici psiho-somatice pentru a-și atinge scopul de identificare cu „ființa absolută” ’ (sau așa-numita dumnezeire), cu o realitate impersonală sau chiar cu neființa. La polul opus, meditația trezește în creștinul ortodox (drept-măritor) smerenie, recunoștință și dragoste și este o pregătire pentru rugăciune, care, la rândul ei, este trăirea personală a Dumnezeului adevărat, unic și viu.

Metanoia - a) schimbarea gândurilor, pocăință; b) închinare până la pământ

Moksha - mântuire, eliberare din roata reîncarnărilor

Monism - există o singură substanță fundamentală a realității

Mudra - femeie, tip de femeie, pecete (yoghini)

Nirvana - împărăție magică, paradis, gol, nici ființă și nici neființă

Padma (și Gantha) - întreg femininul, lotus, vagin, clopot

Patimă - boală spirituală care stăpânește sufletul; păcatul, atunci când este repetat, poate deveni o a doua natură, dependență. Cine se supune mereu ispitirii poftelor, mâniei, urii, răutății, invidiei, dorinței de mărire, acela sfârșește în această boală

Prajana - înțelepciune

Prajapati - omul străvechi, primul om (hinduism)

Prakriti - natura

Prana - sufletul

Pranayama - controlul respirației

Puja - cinstire, ceremonie religioasă, ritual de curățire, care se petrece în trei etape: a) eliberarea inimii de gândurile viclene; b) nevoința ascetică, îndreptarea puterilor sufletului către Dumnezeu; c) metoda ascetică de a preschimba dragostea de sine în dragoste dăruitoare.

Pocăință-regret; înfrângere ce aduce cu sine o schimbare a vieții, prin îndreptarea acesteia spre Dumnezeu

Rishi - înțeleptul, profetul, mijlocitorul între zei și oameni

Rudra - un zeu al groazei Sadhaka - ascultarea desăvârșită, ucenic

Samadhi - adâncirea în meditație, cea de-a opta treaptă din yoga, extaz, luminare

Sambhala (vezi și Nirvana) - paradis, împărăție vrăjită

Samsara - roata renașterilor, iluzii, Maya: esență și aparență

Sangha - comunitatea călugărilor Sat-Chit-Ananda-conștiință-sfințenie-absolut: starea brahmanilor

Shakti - putere feminină, energie feminină, putere lăuntrică, creație

Shaktismus - învățătură ce ridică zeița mai presus de toți zeii; dăruire orgiastică

Shakyamuni -numele lui Siddharta Gautama, al lui Buda

Shunyata - principiul nimicului din care se nasc toate, chiar și zeii; concept central al întregii filozofii budiste Siddha - putere magică; vrăjitor Sukra (și Amrta) - esență fluidă dumnezeiască (sperma și secreția femeii)

Sunyata - golul, nimicul; înrudit îndeaproape cu Nirvana

Tantra - sistemul ritului de jertfe (rama acțiunii din V ede)

Tantra - texte revelate, texte sfinte Tantrism - școală budistă (Tibet), numită și Tantrayana sau Vajrayana

Tapa - foc lăuntric

Terma - text ascuns, tăinuit

Traj ana - înțelepciune, însoțitoare

Tulka - trup preschimbat, reîncarnare

Upaja - metoda întoarcerii, preschimbarea alchimică

Vajra - întreg masculinul, falus

Vajrayana - Tantrayana, Mantrayana = a patra formă a budismului

Vajrayogini - Dakini cu 32 de caracteristici ale urâteniei

Vede - Rig-Veda, Sama Veda, Yajur Veda, Atharva Veda sunt scrieri străvechi ale hinduismului (rituri și sfaturi de viață)

Vishvamata - zeiță a timpului, partenera lui Kalachakra
 Vrtra- vrăjmașul lui Indra, creatorul, deci demonul
 distrugerii
 Yab-Yum - chinezescul Yin-Yang: împreunarea sexuală,
 două puteri fundamentale
 Yama (hinduism) și Niyama - o formă de asceză
 Yama (budism) - zeul morții, regele tuturor demonilor
 Yiddam-imagine vie, imagine a zeilor, imaginea meditației
 Yogachara - golul întregii ființe
 Yoghin - adept al învățăturii yoga
 Yuganaddha - contopire (mistică), unire.

CUPRINS

Scurt manual de supraviețuire	4
Cuvânt către cititorul român.....	9
Ieșirea din lumea occidentală	16
O povestioară simbolică	21
Islamul.....	22
Meditația transcendentă.....	35
Hinduismul: istorie sau legendă?	42
Yoga, meditație și post-creștinism	51
Meditația asiatică și meditația creștină. Studiu comparativ.....	58
Motivele decăderii și postmodernismul.....	63
Urmări ale misticii Orientului îndepărtat	71
Calea lui Buda.....	76
Zen și „Absolutul impersonal”	94
„Demonii, ce i-am chemat”	102
O privire de final	111
Concluzii	115
Preschimbarea rușinii în putere	118
Opt teze pentru diferențiere.....	129
Listă generală a termenilor de specialitate	132

Klaus Kenneth (născut în 1945). autorul cărții *Două milioane de kilometri în Căutare a Adevărului*, a cunoscut ani de zile din interior mistica asiatică, yoga, meditația ezoterică și ocultismul.

În aceste pagini, el nu punctează doar inedite și pilduitoare experiențe proprii, ci și îmbină pe acestea cu o cunoaștere teoretică bine fundamentată, provocându-i pe cititori să iasă din nimicitoarea închisoare a filozofiilor și practicilor demonice, care nu duc decât spre haos, pustiire, moarte, în termeni ultimi.

Totodată, el oferă și Calea, soluția unei vieți pline de sens, de bucurie, aceea pe care el a găsit-o după 40 de ani de peregrinare prin mai toate religiile lumii: *Hristos*. Dumnezeu cel Viu, Cel care Singurul, dintre toți întemeietorii de religii, a murit pentru ceea ce propovăduise, adică pentru noi și mântuirea noastră.

Klaus Kenneth, prin experiența și cultura sa religioasă, dăruiește cititorului unul dintre cele mai frumoase manuale de supraviețuire duhovnicească.

Personal, cred că pentru slujitorii Bisericii, indiferent de treapta în care se încadrează ei, cartea aceasta este un manual de abordare a problematicii generale și speciale a dramei sincretismului modern. Lipsit de ură și de îngâmfare confesională - cred că de aceasta s-a vindecat dintâi autorul cărții împletește remarcabil istoria culturii personale cu aceea a istoriei religiei. Lucru din care la noi s-a gustat foarte rar.

Dacă cineva m-ar întreba care este pagina cea mai de preț a lucrării, nu aș ezita să-i spun că această carte este cea mai de preț pagină a literaturii apologetice în domeniul istoriei religiei. Ideea editorului român de a iniția, prin această carte, o colecție apologetică apare mai mult decât fericită. Obligă la continuitate, la propunerea identificării unei linii ortodoxe a apologeticii. care trebuie să treacă de la faza de combatere la aceea de dezbatere destinsă în Duh, fără învârtosări urătoare, ci înțelepțiți în harul Mântuitorului.

Sper ca lucrarea aceasta să fie adusă dinaintea copiilor noștri. Bucuros că ea există, aș fi trist dacă bucuria aceasta n-aș împărți-o cu ei, copiii neliniștii noastre. Cred că, prin această scriere, Kenneth se va înscrie pe linia unor contribuții luminoase la elucidarea unor direcții de forță în dialogul cu societatea secularizată.